

AAMATÉRSKÁ **S**SCÉNA

č.6
'98

15 Kč

- KRAKONOŠŮV DIVADELNÍ PODZIM
- KURZ PRAKTICKÉ REŽIE 1993-98
- POPELKA RAKOVNÍK
- 25 LET DIVIDÝLKA SLANÝ
- SCÉNICKÁ ŽATVA MARTIN
- FESTIVAL PANTOMIMY NESLYŠÍCÍCH

OBSAH AS 6/98

O právu na informace, penězích a optimismu

Lenka Láznovská	2
Krakonošův divadelní podzim '98	3
Vysoké pokračování / Jan Císař	3
Zvyky a obyčeje ve Vysokém nad Jizerou v průběhu festivalu / Vladimír Zajíc	6
Kurz praktické režie 1993 - 1998 Milan Strotzer.	7
Absolventské inscenace Kurzu praktické režie / Vladimír Zajíc.	9
KOPR v žádném případě ne do omáčky Vladimír Zajíc.	12
Nahlížení 1998 / Iva Dvořáková	13
Národní přehlídka seniorského divadla v Kroměříži / Milan Strotzer.	14
POPELKA, ach, už zase vybírá hrách Alena Urbanová.	17
O prasečí hlavu / Saša Gregar	20
Šťastný člověk - rozhovor s ing. Miroslavem Houšťkem / připravila Lenka Láznovská	21
"Kobylka" Františka Klačky rozhovor připravila Lenka Láznovská	22
První a poslední k 25. narozeninám Dividylka ze Slaného / připravil Milan Strotzer.	23
Aleš Němeček - scénograf legenda z Luže rozhovor připravil Vladimír Zajíc.	25
Scénická žatva 1998 - Martin / Majka Kotisová	27
XV. Mezinárodní festival pantomimy neslyšících.	29
Dramaturgický pozorník	30
Nabídka divadelního představení.	31
Zprávičky.	31
Kalendář akcí	32

AMATÉRSKÁ SCÉNA

Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu.

Ročník 35 (Ochotnické divadlo 45)

Vydává Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, Blanická 4, 120 21 Praha 2.

Vedoucí redaktorka: Lenka Láznovská.

Redaktor: PhDr. Milan Strotzer.

Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), Jiří Brixi, Josef Brůček, Mgr. Alena Exnarová, Mgr. Jiří Hraše, Mgr. Jaroslav Kodeš, Mgr. Jiřina Lhotská, František Mikeš, Vlastimil Ondráček, ing. Igor Samotný, PhDr. Vítězslava Šrámková. **Grafická úprava:** Hana Tomková (obálka), Jitka Tláskalová (loga), Václav Morava (kresby).

Adresa redakce: ARTAMA, P.O. BOX 2, (Křesomyslova 7), 140 16 Praha 4, telefon 02/61215684-7, fax: 61215688, e-mail: artama@anet.cz

Tiskne: Kulturní agentura IKARUS firmy Josef Havelka JH&C Mělník.

Rozšiřuje: A.L.L. production spol. s r.o., P.O. Box 732, 190 00 Praha 9, e-mail: allpro@mbox.vol.cz, http://www.allpro.cz, tel.: Hana Vokurková 02/6832150.

Objednávky přijímá redakce časopisu.

Cena 1 výtisku: 15,- Kč, od č. 1/99 20,- Kč, roční předplatné: 120,- Kč;

Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací.

Toto číslo bylo dáno do tisku: 30.11.1998.

© IPOS PRAHA 1998

ISSN 0002 - 6786

Nov. výpl., P Pha 025, pov. ŘPP 1378/94

Podávání novinových zásilek bylo povoleno Českou poštou, s.p. OZSeČ Ústí n. L. dne 21.1.1998, j. zn. P-332/98.

O PRÁVU NA INFORMACE,
PENĚZÍCH A OPTIMISMU

Dramatik, vysokoškolský učitel, někdejší ministr kultury a předseda poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Milan Uhde nedávno prohlásil, že nikdy nesdílel pesimismus Hronových počátku 90. let, kdy se mnohým zdálo, že amatérské divadlo je na ústupu. Přiznám, že ani já jsem takový pesimista nebyla. Jsem totiž přesvědčena, že amatérské divadlo skoro samozřejmě patří k životnímu způsobu obyvatel, zvláště českých vesnic a malých měst. Ostatně v ARTAMA připravovaný Místopis českého amatérského divadla ukazuje, že v 19. a 20. stol. patrně na mapě Čech a Moravy neexistovala obec, v níž by v tomto časovém období nepůsobil alespoň jeden soubor. Číslo jeden je přitom míněno jako průměr. Existovala totiž řada míst, kde zejména ve druhé polovině 19. století a 1. pol. 20. století (do druhé světové války) fungovalo mnoho divadelních skupin - při četnárských a vzdělávacích besedách, organizacích Sokola a Orla, později při různých místních organizacích politických stran a církevních obcích.

Ano, byla jsem optimistka, avšak podmíněná. Předpokládala jsem totiž, že amatérské divadlo bude potřebovat delší čas na to, aby se vzpamatovalo "z takové ztráty krve", tj. ze zániku řady souborů, odchodu špiček a ztráty téměř jedné generace, jež se vrhla na podnikání a politiku. Čas oponou trhnul, jak praví klasik, a místo hluboké krize je tu doslova boom. Např. Petr Vaněk z Polné líčil svůj úžas, když v maličké vesničce (200 čísel) objevil čtyři nové soubory. Vesnice se jmenuje Bory a leží 15 km od Polné (okr. Jihlava).

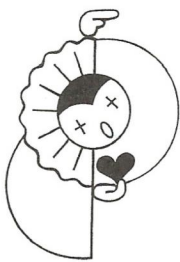
Nejen skupinám v Boru v tuto chvíli chybějí informace. Netuší, že jsou nějaké přehlídky, semináře, že existují SCDO, ADA a další a Praha s ARTAMou je pro ně vzdálenou galaxií. Je otázkou, kde by nějaké informace mohly získat. Sítí někdejších kulturních středisek zmizela v propadlišti dějin. Zůstává historickým paradoxem, že se divadelníci mnohdy jejich zrušení domáhali v bláhové víře, že když zmizí metodičti "lehkoživkové", že se snáze dostanou ke státním penězům. Omyl, s vaničkou jsme vyhlili i dítě a státní peníze na úrovni okresu jsou pryč. Dnes marně hledáme, kdo by zaplatil okresní přehlídku. Od okresních úřadů mnoho čekat nemůžeme. Jejich rozpočet dirigují okresní shromáždění a novela zákonů ukládá v oblasti kultury těmto státním orgánům pouze péči o památky a přestupkové řízení (např. v oblasti porušování autorského zákona při užití autorských děl).

Pak jsou tady občanská sdružení divadelníků s celostátní působností. Každé z nich je sice více aktivní v nějakém regionu např. ADA v Praze a středních Čechách, SCDO v severních a západních Čechách a na jižní Moravě, Volné sdružení ve východních Čechách, avšak např. v jižních Čechách existují pouze specificky zaměřené TATRMANI. Sdružení vyvíjející velkou aktivitu, avšak přirozeně více v oblasti informací, orientovanou do své členské základny. Co však ti neorganizovaní, kteří patrně tvoří většinu? Kdo těm poskytne informace? Zbývá ARTAMA, útvar Informačního a poradenského střediska pro místní kulturu, mj. vydavatel AS a bulletinu d'ARTAMAN jako její přílohy. Může leccos, avšak pouze do výše příspěvku MK ČR. Proto v letošním roce z ekonomických důvodů musela tato instituce omezit vydávání informačních bulletinů všeho druhu. Stalo se tak pro oblast amatérského divadla v krajně nevhodnou dobu.

Právo občanů na informace však z beder státu nikdo nesejme. Těžko se na to najde nějaký sponzor. Co tedy s tím? Jsou asi dvě cesty. Můžeme lobovat, tláčit na parlament, aby rezort kultury nešel níže a níže. Další cestou by bylo využití jiných státních prostředků (tj. mimo rezort kultury). Např. stát poskytuje relativně mnoho prostředků na protidrogovou prevenci. Stále nechápu, proč by se za ni nemohlo považovat amatérské divadlo a jiné neprofesionální umělecké aktivity. Chybí také mezirezortní koordinační komise (MK ČR a MŠMT), kde by se patrně daly získat prostředky z kapitoly mládež.

Musím připomenout, že v ekonomicky vyspělých zemích, když startovaly k budoucí prosperitě, byla kultura považována za investici do člověka jako do hlavního potenciálu společnosti (např. Německo v 50. letech). Takže otázka nestojí pouze tak, zda na to máme, nýbrž také, zda vůbec uvažujeme tímto směrem. A tady můj optimismus dostává poněkud na frak.

Lenka Láznovská

PF '99

CO NEJVÍCE DNŮ PLNÝCH
FANTAZIE VE SLUŽBÁCH THÁLIE
A VŠECHNY DNY VE ZDRAVÍ,
LÁSCĚ A PŘÁTELSTVÍ

SVÝM ČTENÁŘŮM STÁVAJÍCÍM I BUDOUCÍM
DO NOVÉHO ROKU 1999
PŘEJE

REDAKCE AMATÉRSKÉ SCÉNY

Vysocké pokračování

Ten název neznamená plynulé pokračování národní přehlídky venkovských divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou (Krakonošův divadelní podzim - KDP), jež v týdnu od 9. do 17. října dovršila svůj 29. ročník a chystá se na jubilejní třicátý. To je jistě záležitost hodná zaznamenání a potvrzující postavení této přehlídky v českém amatérském divadle. Leč toto "vysocké pokračování" se týká některých témat, jež jsem začal v AS č. 5/98 v článku, jenž se jmenoval Čas prvního bilancování proměn. Pro čtenáře, kteří tuto úvahu nečetli, musím stručně vyslovit její jádro, aby toto "pokračování" pochopili; těm, kteří ji četli a případně alespoň trochu podrželi v paměti se za toto opakování omlouvám.

Nuže:

Snažil jsem se v tomto článku říci, že máme-li správně posuzovat a analyzovat současný stav českého amatérského divadla, pak tak musíme činit jenom a jedině tak, že se vynasnažíme pochopit a popsat základní mimodivadelní, mimoestetické, mimoumělecké podněty, které v přítomné chvíli konce devadesátých let 20. století v české společnosti, jež prochází polistopadovou transformací, podněcují k provozování divadla amatérsky. Obecně je to jasné; v onom článku o JH jsem to formuloval tak, že "amatérské divadlo je na prvním místě svou podstatou kontaktní mezosobní komunikací." Sedmdesátá a nejméně osmdesátá léta v jednom proudu amatérského divadla tuto skutečnost odsunula do pozadí; nenormální poměry "normalizace" zaostřily pozornost na funkce divadelní, estetické, umělecké. Českým amatérským divadlem se valila mohutná nezadržitelná vlna - tsunami - která do svých útrob vtáhla řadu souborů, jež usilovaly intenzivně a trvale o zvyšování divadelní kvality, na svém vrcholu vynesla pěnu souborů, které se staly ozdobou celého českého divadla. Tatáž tsunami však jiné soubory zcela spláchla či vyhodila do mělkých zátočin s nehybnou vodou odkud se nemohly či nechťely dostat. Tato vlna je dnes pryč, opět výrazně vystupují ony už zmíněné mimo-divadelní, mimoumělecké podněty stimulující amatérskou činnost, opět se na pořad dne dostává kontaktní mezosobní komunikace. Její podoba - realizovaná a sdělovaná jevištěm - začíná čím dále tím více rozhodovat o současném pohybu českého amatérského divadla.

Snažil jsem se ve zmíněném článku - o 68. JH Hronově - ukázat, že se prosazuje také jako trend vydatně a bez skrupulí překračující různé divadelní konvence a známé možnosti konvencionalizace. Ovšem kontaktní mezosobní komunikace má také druhou rovinu, jež pravděpodobně byla, je a bude jednou ze základních a trvalých podob amatérského divadla. "Sousedské" divadlo, které staví na jedné jediné konvenci - na tom, že tvůrci představení a diváci se dobře znají a že nejvíce ze všeho prosazuje fakt, že jedna část nějaké pospolitosti něco dělá pro část druhou (hraje pro ni divadlo) a všechno další není důležité. Ona tsunami tento typ divadla drtila velkou silou. Přehlídka ve Vysokém nad Jizerou se na tom také podílela; už od počátku sedmdesátých let deklarovala svůj smysl tak, že jde o zkvalitňování venkovských (vesnických) souborů, které pracují v daleko obtížnějších podmínkách než soubory městské.

Což se podařilo. I mezi venkovskými soubory se utvořila jistá špička, která byla pro ostatní příkladem. Dokonce z této špičky některé soubory začaly čerpat vodu v celém amatérském divadle. I celý duch vysocké přehlídky do sebe nasál mnohé z kritérií a

nároků na divadlo, jež uplatňoval proud usilující o kvalitu. Před lety jsem jako člen krajské poroty ve východočeském kraji souhlasil s tím, aby tento kraj delegoval na KDP do Vysokého soubor z Luže se Zuzanou Vojířovou. Věděl jsem dobře, že ta inscenace má mnoho chyb. Ale" viděl jsem ji dvakrát s venkovským obecnstvem, jež s jevištěm souznělo. A tak jsem si myslel, že ve Vysokém bude možné třeba porozprávět o kontaktním mezosobním fenoménu venkovského divadla. Nestalo se tak. Inscenace byla zásadně odmítnuta jako nepodařené divadlo a mluvilo se jenom o jejich divadelních vlastnostech.

PROGRAM KRAKONOŠOVA DIVADELNÍHO PODZIMU 1998

John Patrick

RAJČATŮM SE LETOS NEDAŘÍ
DS Neratovice (host přehlídky)

Miroslav Švandrlik, Karel Čejka
RODIČE SE ZBLÁZNILI
Divadlo DUHA Polná

Antonín Procházka
S TVOJÍ DCEROU NE
DS Žlutice při DK Žlutice

Alex Koenigsmark
OSTROVY ZDÁNLIVÉ
DS KS Bystřice u Benešova

Josef Lada, Alex Koenigsmark
NEZBEDNÉ KRÁLOVSTVÍ
Divadlo KLYH Lysice

John Patrick
PODIVNÁ PANÍ SAVAGEOVÁ
DS při obecním úřadě Kozlovice

Branislav Nušič
PANÍ MINISTROVÁ
DS bratří Mrštíků Boleradice

Slawomir Mrožek
NA PUSTÉM...? (NA ŠÍRÉM MOŘÍ)
DK Jaroslav při KaSS Luže

Shelagh Delaneyová
CHUŤ MEDU
DS Mama-ya & Papa-ya Praha
(absolventské představení KPR)

Roman Sikora
SODOMAGOMORA!
absolventi kurzu praktické režie

István Örkény
RODINA TÓTHŮ
DS MKZ Horšovský Týn

Molière
MĚŠŤÁK ŠLECHTICEM
DS Krakonoš a Théâtre Sans'Lién (host přehlídky)

Na motivy Miloše Macourka
POHÁDKA ZE ZOO
DS buď Anebo Karlovy Vary
(absolventské představení KPR)

A jsme v roce 1998 a na KDP jsou čtyři inscenace, které v menší, větší i velké míře nesou znaky "sousedského" divadla. Byly řádně nominovány z krajů, představují tedy - snad to tak mohou říci - nejvyšší úroveň venkovského amatérského divadla konce tisíciletí ve svém regionu. Patřilo by se nyní, abych inscenace těchto souborů jmenoval, probral, analyzoval. Ale neučiním tak, protože - už po několikáté - činím jakési pokání. Byl jsem v těch sedmdesátých a osmdesátých letech součástí tsunami, pokládal jsem toto "sousedské" divadlo za jev, jenž je anachronický a má jen dvojí možnost: buď půjde za kvalitou nebo jej doba smete. Dnes vím, že tomu tak není a snad jsem to dost jasně napsal: že toto je výrazná součást podstaty divadelního amatérismu a jen ono nenormální dvacetiletí "normalizace" ji dostalo do polohy, kde mohla být vnímána jako anachronická brzda.

Takže: nepokládám za nutné ty čtyři soubory tady důkladně probírat, nemyslím, že je to pro ně i čtenáře nutné. Zmíním jen dva hlavní rysy. Prvním je neschopnost vytvořit záměrně, vědomě a přesně na jevišti situaci. Tím se samozřejmě ocitáme na poli, kde vládne neumělost, neobratnost a diletantismus, jenž je sice ušlechtilou zábavou, leč prokazuje také neznalost i neschopnost alespoň na elementární úrovni vyhovět požadavkům "poučenější" činnosti v daném oboru. Po prvé co jsem členem

naplnění. "Sousedské" divadlo si nikdy nekladlo vysoké umělecké cíle ani v dramaturgii. Buď dojímalo nebo rozesmávalo. Ale obojího je možné dosáhnout účinně právě jen na bázi konvencí žánrů, které jsou jevištně zvládnuty a dodrženy. Shodou okolností jsem letos trikrát viděl inscenaci jednoho velmi málo podařeného textu komediální proveniencie - **Rajčatům se letos nedaří od Johna Patricka**. I vysoká přehlídka si na zahájení jako hosta pozvala mimo soutěžní pořad městský soubor s inscenací tohoto textu. Opakovalo se totéž, co u těch předešlých inscenací: nehraje se situace o tom, že jistá stárnoucí televizní hvězda se rozhodne najít samotu, aby mohla psát své paměti a místo toho se jí do života zapletou zcela svérázní lidé z malého amerického městečka, jimž se brání také svéráznými metodami, které jí způsobí další komplikace. Hraje se o charakterech a především o hlavní postavě Myry Marlowové. Výsledek je pak jasný: slabiny Patrickovy hry vyplouvají jako olej nad vodu a důvodů ke smíchu je stále méně.

V těchto souvislostech na 29. vysoké přehlídce jako hojivý balzám zapůsobilo svým představením **Divadlo Duha z Polné**. Předvedli velmi slabý text: **Svandrlíkovu a Čejkovu poloestrádu-polokabaret** z dob "reálného socialismu" s - jak se kdysi říkalo - rysy "komunální" satiry, která se dokonce pokouší

o příběh. Jenže: Duha z Polné patří mezi venkovské soubory, které se před časem zařadily do proudu, jenž poučeně usiloval nejen o kvalitu, ale i o některé specifické jevištní postupy, jež svou hravě tvořivou divadelností preferovali jevištní realizaci před textem. Je to divadlo - často v situacích a jednotlivých vtipcích svěží i patřičně lehkonohe, bezpečně opřené o určitý úsměvný, občas lehce ironizující nadsázku jimiž Duha - a zejména dva její herečtí protagonisté Jitka Smejkalová a Petr Vaněk - s jistotou vládne.

Soubor bratří Mrštíků z Boleradice (stejně jako Duha) patří po léta k těm venkovským souborům, které cílevědomě míří za kvalitou. Až doposud to největší měrou dokazovali na dramaturgii, která jako by vyhovovala jejich naturelu svými vesnickými kořeny. Loňský velký úspěch s *Rokem na vsi* není asi potřeba v tomto kontextu připomínat. Je nesporné, že se na něm podílela i schopnost prožívat dávné příběhy lidí rodného kraje jako jistá vlastnost svého života, která existuje tady a teď. Ale: nebyla to jen tato "přirozená" hodnota, jež se zasloužila o takový úspěch; inscenace se opírala o důsledně a vědomě budované situace, které svou přímočarostí a pevným

"tematickým" obrysem stále připomínaly, že jde o divadlo, že se tu skutečnost proměňuje ve znak uměle vystavěný jako situace. Letošní inscenace **komedie Branislava Nušiče Paní ministrová** jenom potvrdila, že bolearadický soubor je pod režijním dlouholetým vedením Aleny Chalupové schopen tvorby, která se ani v nejmenším neopírá pouze o ty "přirozené venkovské" kořeny. Vysoce stylizované komediální herectví až na pomezí grotesky přineslo u takového Radka Omasty či Jana Korába až překvapivě vybroušené a důsledně provedené komediální postavy o jejichž vysoké nadsázce a hyperbolizaci - a navíc v prostředí salónů "lepší" společnosti - nebylo pochyb. A navíc tu asi nejvýrazněji zaznělo téma, které se svým "sociálním laděním" dotýkalo současných problémů touhy po politické moci a po zbohatnutí, jež tato moc přináší.

Obě tyto inscenace na KDP '98 připomněly, co pro české amatérské divadlo znamená interpretační divadelní jazyk postavený na kvalitním dramaturgickém, režijním a hereckém základě. O to více pak bylo zajímavé konfrontovat výsledky některých absolventů **Kurzů praktické režie** (tak zvaný KOPR), jíž patřil závěr vysoké přehlídky; závěr, jenž potěšil. Velice milým překvapením bylo už noční představení textu mladého brněnského autora **Romana Sikory Sodomagomora**. Šel jsem na ně připraven na mnohé lapsy a nedostatky, která v sobě mají

DS Krakonoš *Vysoké n. J. a Théâtre Sans' Lién z Francie / Měšťák šlechticem.*
Foto: Ivo Mičkal

poroty ve vysokém nad Jizerou, jsme se museli zabývat záležitostmi, jež se dotýkají opravdu samotných základních prvků, z nichž potom vzniká divadlo. Na štěstí jsme měli v porotě Vladimíra Dědku, režiséra, jenž v první vlně "zkvalitňování" venkovských souborů patřil k těm, kdo pozdvihli jejich úroveň a jenž velice dobře ví, co takový soubor potřebuje slyšet. Tato neznalost a neumělost jež si neví rady se situací, pohybující se proto buď na začátku vědomé divadelní činnosti anebo teprve vlastně divadlo objevující v nějaké intenzitě - někdy skutečně značné - postihla ty soubory, které na KDP v roce 1998 představovaly tuto tvář amatérského divadla. Aby bylo jasno: **"sousedské" divadlo v zásadě nepotřebuje a nemusí chtít znát být elementární znalosti a schopnosti o tom, jak dělat divadlo.** Problém je ovšem v tom, že Krakonošův divadelní podzim je národní přehlídkou. A ta asi nebude moci tak snadno a lehce vzdát jistá divadelní kritéria.

Druhým společným rysem těchto inscenací na KDP '98 bylo to, že se vesměs snažily hrát "hry" ze života, postihující více či méně jakousi rovinu sociálních vztahů; s dopadem do psychologie postav. Převažuje žánr komedie, jenž je buď nad či pod hranicí "bulváru". V takovém případě je ovšem potřeba velmi dobře znát a umět konvence toho nebo onoho komediálního žánru, aby situace vyvolávající smích došla svého

DS Bratři Mrštíků Boleradice / Paní ministrová.
Foto: Ivo Mičkal

vždycky inscenace, jež se nastudují za tak krátkou dobu jako tato, kdy posluchači KOPRu prostě za pár dní vysoké přehlídky spěli k výsledku, na nějž jsou jindy zapotřebí měsíce. A ejhle - těch lapsů a nedostatků bylo málo, jistě i díky zkušeným lektorům Milanu Schejbalovi a Kateřině Fixové. Ale hlavní pro mne bylo to, že sami posluchači si zvolili pro své kolektivní jevištní dílo tento text, jenž rozhodně ani v nejmenším nemůže tvořit dramaturgickou bázi "sousedského" divadla.

Tento trend se projevil i v dalších inscenacích, které ve Vysokém předvedli absolventi KOPRu. Pohostinsky vystupující soubor **Mama-ya & Papa-ya z Prahy**, jenž sám sebe charakterizuje jako soubor studentský, se režijním vedením Bereniky Dobiášové pustil do textu **Chut' medu Shelagh Delaneyové** a učinil z něj důslednou generační výpověď, která se citelně prosadila přes všechny problémy a vady inscenace. V soutěžním programu 29. přehlídky venkovských souborů se pak představily dvě režisérky - absolventi KOPRu. Obě velmi ambiciózně. **Jiřina Pištorová z divadelního souboru Jaroslav z Luže** si vzala velké sousto, když **Mrožkovu známou aktovku Na širém moři - hranou pod názvem Na pustém...?** - umístila do prostoru arény obklopené ze všech stran diváky. Tím sobě i svým hercům notně zkomplikovala život, nastavěla řadu překážek, které zdolávali společně s různým úspěchem - i neúspěchem. Ale: důležité, hlavní je tu zase divadelní myšlení, které si je vědomo svébytnosti divadelních kvalit a chce na nich stavět. I za tu cenu, že se soubor v mnohém zbaví těch kontaktních mezosobních komunikací.

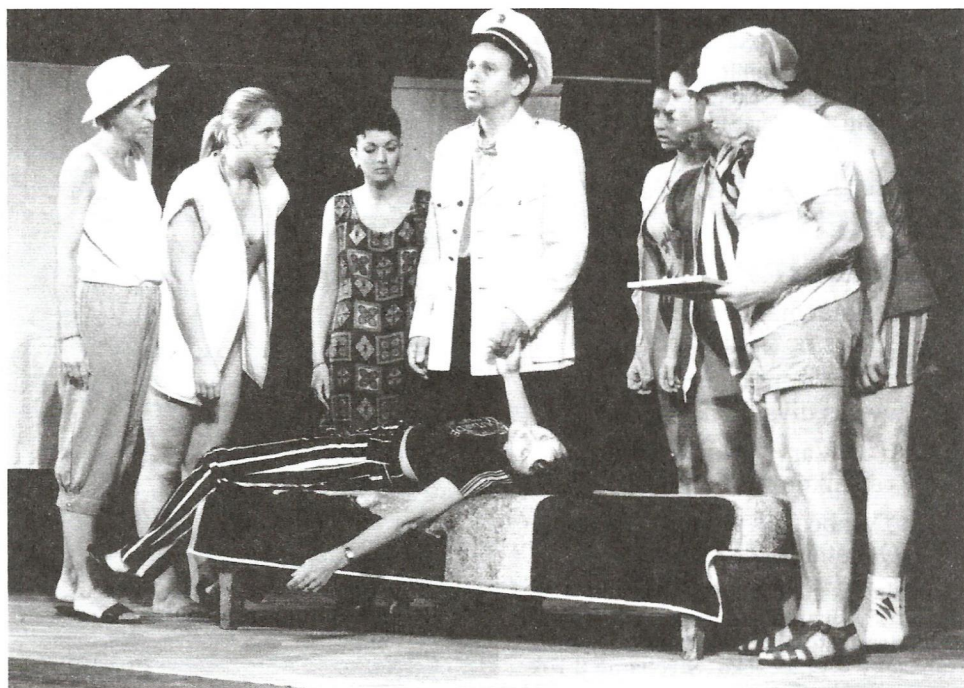
Začátek vysoké přehlídky nebyl věru vydařený, kromě vytrvalého deště jej poznamenaly ty inscenace, o nichž byla řeč na počátku. Zato konec leccos napravil. Hlavně inscenace **Rodiny Tóthů mad'arského autora Istvána Órkenye**. Před listopadem je české listopadové divadlo předvádělo jako chmurný obraz děsivé iracionální moci, která nemilosrdně manipuluje s lidmi. Teď přišla mladá absolventka KOPRu **Gabriela Vašková** a v souboru z **Horšovského Týna** rozehrála nápaditě, promyšleně a cílevědomě všechny situace tak, aby v nich uvolnila humor, pravda leckdy černý, ale dost často i osvobodivě uvolňující skoro úlevný smích nad tím velmi lenivým a stereotypním životem, jež vede rodina Tóthova a který ruší zcela stresovaný až pološilený major na dovolené. Cítím v této interpretaci výrazný společenský - až generační - posun, ale především zase současné chápání divadla, které příběhy a situace umělé a smyšlené umí provést reálně, s bytostnou smyslovostí pozem-

skosti. A ještě něco mne po celou dobu napadalo, když jsem se díval na toto představení. Po několikrát jsem se se souborem z Horšovského Týna setkal jako se souborem, jenž záměrně a systematicky hraje konverzační komedii; krok za krokem se zlepšoval ve schopnosti realizovat její konvence. Teď se tento soubor setkal s tímto textem a touto režii. A vidím herce s citem pro pointu, pro verbální i nonverbální akci v řádu situace umístit vtip a dotvořit tak smysl. Výkony Václava Kuneše, Michala Pivoňky či Ivany Malé svou výraznou kvalitou z takto budované inscenace logicky vyrůstají.

Nechal jsem si inscenaci Rodiny Tóthů záměrně na konec. Nejen proto, že si odnesla z Vysokého '98 cenu za inscenaci i nominaci na Hronov. Také nejspíše ukázala, kudy se jeden proud venkovského divadla může ubírat; že bude spojovat dosavadní tradiční postupy opřené o konvence, které zajišťují zájem obecnstva, jež dává přednost více oně kontaktní mezosobní komunikaci s režijními a hereckými postupy, které jsou schopné tyto konvence zabudovávat do zcela svébytného jevištního tvaru. Samozřejmě - nástup souborů, které jsou zatím - a nadále možná trvale budou - spojeny právě s tímto typem "sousedského" divadla naznačuje jasně, že tato rovina amatérského divadla se důrazně hlásí o slovo, že mnohé pro ni vytváří v současných podmínkách příznivou půdu. Nejsem prognostik, ale odvážím se nabídnout nesmělou úvahu o tom, zda další cesta venkovského divadla nebude poznamenána velkými rozdíly až protiklady v pojetí amatérské práce - i v podobě výsledků. Když například srovnám inscenace, o nichž jsem mluvil na počátku článku s projektem, s nímž se na závěr představil **vysocký soubor DS Krakonoš a Théâtre Sans Lién z Francie**, tak si myslím, že se kdesi ten rozpor už rýsuje. Oba soubory hrají - střídavě česky střídavě francouzsky s tím, že se často herci obou národností prolínají, vedou česko-francouzské dialogy - Moličrova Měšťáka šlechticem. Už v této podobě je inscenace zajímavá - jako srovnání dvou divadelních stylů i jako ukázka divadelní komunikace. Ale budiž - mohla by to být jen zajímavost, kuriozita. Když však v poslední části se všichni představitelé objeví na jevišti a postavy se zdvojí, tak vznikají zcela originální významy, které jsou možná zatím nezáměrné. Ale kdyby se takto postupovalo od počátku, byla by to záležitost i divadelně velmi ambiciózní a náročná.

Krakonoš je rovněž venkovský soubor. Jak tento jeho projekt srovnat s těmi představeními, které si teprve cestu k divadlu otevírají, jsou na samém začátku cesty? Na prahu té slavné 30. národní přehlídky venkovských divadelních souborů ve Vysokém jsou to problémy a otázky, které ji mohou - za tváří slavnostního ovzduší - nemálo poznamenat.

Jan Císař

Divadlo Duha Polná / Rodiče se zbláznili!

Foto: Ivo Mičkal

VÝSLEDKOVÁ LISTINA KDP VYSOKÉ NAD JIZEROU '98

Na návrh odborné poroty Krakonošova divadelního podzimu, národní přehlídky venkovských divadelních souborů 1998, byla udělena tato čestná uznání:

Janě Juchelkové za roli Paní Paddyové ve hře Johna Patricka Podivná paní Savageová

Aleně Chalupové za roli Živky ve hře Branislava Nušiče Paní ministrová

Antonínu Korábovi za roli Rysty Todoroviče ve hře Branislava Nušiče Paní ministrová

Ivaně Malé za roli Ágiky ve hře Istvána Örkényho Rodina Tóthů

Na návrh odborné poroty Krakonošova divadelního podzimu, národní přehlídky venkovských divadelních souborů 1998, byly uděleny tyto ceny:

Petru Vaňkovi za roli Romana Mála ve hře Miroslava Švandrlíka a Karla Čejky Rodiče se zbláznili

Ivaně Bradáčové za roli Libuše Šimandlové ve hře Antonína Procházky S tvojí dcerou ne

Radku Omastkovi za roli Cedy ve hře Branislava Nušiče Paní ministrová

Janu Korábovi za roli Dr. Ninkoviče ve hře Branislava Nušiče Paní ministrová

Michalu Pivoňkovi za roli Listonoše ve hře Istvána Örkényho Rodina Tóthů

Václavu Kunešovi za roli Tótha ve hře Istvána Örkényho Rodina Tóthů

Bohuslavu Žilkovi za hudební nastudování hry Miroslava Švandrlíka a Karla Čejky Rodiče se zbláznili

Radku Mazurovi za návrh a realizaci scény a kostýmů ke hře Josefa Lady a Alexe Koenigsmarka Nezbedné království

Gabriele Vaškové za režii hry Istvána Örkényho Rodina Tóthů
Divadelnímu souboru MKZ Horšovský Týn za inscenaci hry Istvána Örkényho Rodina Tóthů

Na návrh odborné poroty Krakonošova divadelního podzimu, národní přehlídky venkovských divadelních souborů 1998, bylo rozhodnuto o nominaci do programu Jiráskova Hronova 1999, celostátní mezidruhové přehlídky amatérského divadla:

MKZ Horšovský Týn s inscenací hry Istvána Örkényho Rodina Tóthů

Na základě vyhodnocení ankety byla udělena cena diváka Divadlu DÚHA Polná za inscenaci Rodiče se zbláznili

Odborná porota KDP '98 pracovala v tomto složení: předseda prof. PhDr. Jan Císař, CSc., členové Vladimír Dědek, Mgr. Jiří Hraše, Mgr. Milan Schejbal, Karel Zmrzlý, tajemník PhDr. Milan Strotzer.

ZVYKY A OBYČEJE VE VYSOKÉM NAD JIZEROU V PRŮBĚHU FESTIVALU

Pěkně vítám hosté milí,
zas jsme se tu natrefili.

My Vás přišli přivítat,
vy zas divadlo nám hrát.

Ať se Vám vše dobře daří,
ať nikdo neztratí hlas,

za "Vrabčáky" přejeme Vám:
Ochotníci "Zlomte vaz!"

Tuhle říkanku lze ve Vysokém nad Jizerou slyšet odpoledne před divadlem každý den festivalu z úst malé, roztomilé Vrabčáčky - Vrabčáčka. Slýcháme ji rok co rok, ať svítí slunce, vane ledový víchr, přší či padá sníh. Je jednou z jistot, jedním

obřadem rituálu, na kterém též přehlídka stojí. Pak se vyhrnou ostatní Vrabčáci. Ti nejmenší, co občas klopýtnou o vlastní kotník, a ti větší, co se už umí pohupovat. V jejich čele kráčí nebo je nahání Slávka Hubačíková. A zpívají a říkadla rytmyzují a tancují zvláštní kerkonošskou horskou odrůdu Besedy.

Z balkonu divadla každoročně promlouvá Krakonoš, že už zase je rok za námi, že svět se divně po mamonu točí a i jinak vyvádí, což horským duchům nedobře dělá. Ale, sladká nadějí, přece jen jsou ještě mezi námi tací, co divadlo v čase volném nastudují a tak proti strážníkům všeho druhu působí a každý rok pánu hor okáží, co dovezli. Po loňské premiéře, v níž starosta Vysokého předal na dobu přehlídky klíč od města Krakonošovi, takže mu předal - de jure, a škoda že ne de facto - vládu nad městem, následovala letos repríza. Zdá se tedy již jisté, že zaběhnutý rituál byl rozšířen o podstatný magický úkon. Pravda, v říjnu roku 1998 byl Krakonoš, co se týče počasí, dost skoupý na slunce, zato marnotratný na déšť. Ovšem proti jeho spravedlivé vládě nad městem a divadlem nemohl nikdo nic namítat. Jak by také mohl, když Krakonoš spravuje divadlo, kuchyňku, hospodu! To bychom se všichni podivili, kdyby se bál SEJKORÁK náhle ocitl pod širým nebem, až by si Krakonoš vzal zpět střechu. Nebo takový festivalový zpravodaj VĚTRNÍK? To není pouhé nomen omen, ale jméno významného horského ducha, služebníka pána hor, kterého se do "Tvrdohlavé ženy" neodvážil uvést ani Josef Kajetán Tyl. Však také přijíždějí divadelníci, snášejí Krakonošovi dary, a nijak nevadí, že jich užívají obětníci jeho, opět z řad divadelníků, neboť takový je magický života běh, že správný Bůh se dělí s lidem svým. Jo, to kdyby tak platilo obecně, ve všech sférách společensko-politických. Neříkáme-li, že cyklických obřadů ve Vysokém je i světoznámý korupční spolek VOB-SKOČÁK, který na počest pána hor každoročně valnou hromadu koná, a jen Rýbrcoul ví, jaké zápalné a tekuté oběti předkládá. Víme však, co letos dovezli sousedé z Kozlovic Krakonošovi. RADEGASTA, sud moku lahodného od přítele beskydského. Boleradičtí zas pozdrav od PANA nabídli, burčák skvělý a hrozny zamžené. Francouzské společenství VÍL hájů a vln a DUCHŮ menhirů uctilo vínem červeným a mušlemi. Ba dokonce jazykem českým, sluchu Krakonošově miléným, zakokrhali cos o vraných koních.

Pokud se komu zdá tohle povídání zpozdlilé a naivní, tak vězte, že kdes na cestách betonových poztrácel mládí. Smát se můžete, že staré zvyky a obyčeje jen rozjasňují obličej, ale rituály mají svou sílu, kterou každý násobí svým upřímným nasazením při jejich konání a nic, nic z původní síly rituálu se neztratí. Lze dokonce říci, že rituál je zrcadlem, které neupřímný, formálně vykonaný akt vrhne - v době nejméně čekané - zpět na strůjce. Ze se pohybují kdesi ve světě báhorek? Snad, ale jen tak, pro zajímavost, si v duchu proberte třeba úkon, být někomu

Vobskočáci vítají domácí soubor Krakonoš. Snímek Pavla Štolla je z roku 1992.

DS MKZ Horšovský Týn / Rodina Tóthů. Foto: Ivo Mičkal

kmotrem. Je opravdu tak jednoduché věnovat někomu své jméno? Ano? Vždyť věnováním jména se uzavazujete chránit obdarovaného po celý život. Svým jménem stojíte tvář v tvář světu, který vás sice poznává podle skutků, ale skutkům v důsledku přiděluje vaše jméno. Věnujete jméno, a obdržíte odpovědnost. Darovat jméno v mýtickém slova smyslu znamená dokonce víc, než darovat život - jste zodpovědní za průběh života toho, komu jste stáli kmotrem. Ze se na to pozapomnělo? Že stačí peněžní dar? Inu, jak myslíte, ale z konečného účtu se tím nevyvázete.

Tak dobrá, nechal jsem se unést, a ještě k tomu všemu podávám obřady napřeskáčku, protože tanečky Vrabčáčeků a řeč Krakonoše, jsou částí rozsáhlejšího rituálu, neboť taktéž za každého počasí vítá divadelníky hudba. A hudba je s rituálem svázána už od úsvitu lidstva. Přijíždějící divadelníci oslovují Krakonoše a vysocké a večer po představení je jim zase holdováno v hasičovně, takže jsou patrony toho, co se tam pak uděje (to tedy nikomu nezávidím). Druhý den, i když ještě na festivalu někteří určitě pobudou, probíhá rozloučení. Slávka svými poudáčkami, pro každé divadlo má jinou, vhání do očí slzy smíchu, aby o chvíli, než Krakonoš pročísne vousy, do nich vehnala slzy dojetí, neboť v duetu pěje "Tam na horách". Když se nad tím zamyslíte, vysocký rituál prochází, byť v časové zkratce, archetypem života. Máte uvítání na svět, okamžik, ve kterém předvedete své dílo, a pak rozloučení, v němž má své místo smích i pláč. A ještě cosi příznačného, co je v nás zakódováno a co dokresluje zmíněný archetyp. Festival se otevírá vzpomínkou na ty, kdož s námi žili dobré a zlé, a již odešli. Ano, mluvím o cestě na hřbitov. Závěr festivalu zas patří SEJKORÁKU, společnému radostnému vzývání, přičemž sejkory voní celým Krakonošovým stánem. Sejkory jsou skvělé pro čich, chuť a nasycení, ale jsou předposledním úkonem a obětinou. Neboť v den poslední, pak každý po třikrát objíždí kostel ve Vysokém a troubí, čímž rituál končí. Věříme, že tato obchůzka sakrálního prostoru podpoří naše přání, abychom se všichni vespolek za rok ve zdraví setkali a pobýli. V hledišti, na jevišti, na horách, prostě mezi sebou.

S rituálním HOWGH

Vladimír Zajíc

KURZ PRAKTICKÉ REŽIE 1993 - 1998

Mnohokrát potvrzená zkušenost z oblasti vzdělávání amatérských, či chcete-li ochotnických, divadelníků praví, že nejefektivnější formou bývá dlouhodobé systematické školení vedoucích osobností souborů, které umožňuje spojit teorii s praxí.

Jednou z klíčových vzdělávacích institucí amatérského divadla posledních let se stal **Kurz praktické režie**. Jeho odborným garantem a částečně i organizátorem a financierem se stala ARTAMA, odborné pracoviště pražského Informačního a poradenského střediska pro místní kulturu. Materiálně a technicky tento vzdělávací projekt zabezpečovali zejména organizátoři Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém nad Jizerou, včetně občanského sdružení Vobskočák a organizátoři Jiráskova Hronov. Finančně byl Kurz podporován také Ministerstvem kultury ČR a Open society fund Praha. Část nákladů hradili ze svého posluchači kurzu.

Původně do třech ročníků koncipovaný kurz se rozprostřel do pěti let. V každém roce se uskutečnila dvě devítidenní soustředění - jedno při Krakonošově divadelním podzimu, národní přehlídce venkovských divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou a druhé při Jiráskově Hronově, celostátní mezidruhové přehlídce amatérského divadla. Poslední soustředění navíc se konalo na POPELCE '98, národní přehlídce amatérského činoherního divadla pro děti v Rakovníku. Realizace soustředění v rámci těchto divadelních festivalů se ukázalo jako velice přínosná v tom, že posluchači měli možnost uvidět v průběhu pěti let více jak 200 divadelních představení a zúčastňovat se rozborových seminářů k nim, respektive jiných způsobů jejich reflexe. To samo o sobě by vydalo za vysokou školu, neboť odborné zázemí rozborových seminářů a dalších reflexí inscenací tvořily přední osobnosti našeho divadelního života, které na tomto místě nelze všechny vyjmenovat. Byli mezi nimi např. významní pedagogové DAMU Praha prof. PhDr. Jan Císař, CSc., prof. Miloslav Klíma, režiséři Aleš Bergman, Petr Lébl, Radovan Lipus, Milan Schejbal, PaedDr. František Zborník a mnoho dalších.

Cílem kurzu byla základní teoretická a zejména praktická vybavenost pro práci režiséra v amatérském divadelním souboru. Jednotlivá soustředění Kurzu na sebe obsahově navazovala, avšak byla přitom koncipována jako tematicky uzavřené celky. To umožňovalo vstup dalších zájemců v cca první polovině soustředění. Poté byl přístup dalších posluchačů pozastaven. Kurzem v té době prošlo 53 účastníků, z toho téměř polovina vydržela až do konce. Ne všichni z nich však splnili podmínky pro udělení absolutoria.

Učební plán koncipoval ve spolupráci s vedoucími lektory a částečně na základě požadavků posluchačů organizační vedoucí Kurzu **dr. Milan Strotzer**, odborný pracovník ARTAMY. Po celou dobu výuky posluchače provázela "třídní učitelka", dramaturgyně Městského divadla v Mostě **Kateřina Fixová**.

Co bylo obsahem výuky a kdo ji lektorsky realizoval:

- Úvod do dramaturgie = Jarmila Černíková-Drobná;
- Praktická dramaturgie = Jarmila Černíková-Drobná;
- Úpravy dramatického textu = Jarmila Černíková-Drobná;
- Dramatizace literárních předloh = Jarmila Černíková-Drobná;
- Základy divadelní režie = Rudolf Felzmann;
- Dramaturgicko-režijní koncepce = Rudolf Felzmann;
- Příprava režiséra k inscenaci = Rudolf Felzmann;
- Základy režijní práce = Rudolf Felzmann;
- Organizace práce v divadelním souboru = Rudolf Felzmann;
- Legislativní otázky existence divadelních souborů a autorský zákon = JUDR. Lucie Gromová, Lenka Lázniovská a Vl. Zajíc;
- Základy scénografie = Jaromír Vosecký;
- Spolupráce dramaturga, režiséra a scénografa = Kateřina Fixová, Milan Schejbal a Jaromír Vosecký;
- Divadelní svícení = Vladimír Dědek a Milan Schejbal;
- Psychologie pro režiséry = Kateřina Fixová;
- Nonverbální komunikace = Daniela Fischerová;
- Divadelní druhy, žánry a styly teoreticky = Vladimír Zajíc;
- Divadelní druhy, žánry a styly prakticky = Milan Schejbal a Kateřina Fixová;
- Metody dramatické výchovy dětí = Marie Poesová;
- Základy loutkového divadla a práce s předmětem a loutkou = Vladimír Zajíc;
- Práce režiséra s hercem = Milan Schejbal a Kateřina Fixová;
- Mluvené slovo jako prostředek divadelního výrazu, práce s veršem v divadelní hře = Rudolf Felzmann;
- Estetika dramatického umění = Kateřina Fixová;

- Kritické hodnocení inscenací = Jarmila Černíková-Drobná a Kateřina Fixová;
- Práce na inscenaci = Milan Schejbal a Kateřina Fixová;
- Divadlo pro děti = Alena Urbanová.

Ten, kdo nikdy nechyběl, strávil v Kurzu na výuce plných 630 hodin a k tomu čas nutný ke zhlédnutí více jak 200 divadelních představení. A byli i tací: **Aleš Novák, Jan Strejcovský a MUDr. Petr Vojkůvka**. K 100 % účasti neměly daleko ani Mgr. Hana Kotyzová a Mgr. Marcela Kovaříková.

Jedou z podmínek úspěšného završení kuru byla pro posluchače realizace absolventských představení. Nikoho z těch, kdo kurz koncipovali, vedli či v něm vyučovali, nepomyslel na to, že by se mohl urodit takový počet inscenací, jaký byl v závěru studia zaznamenán. Vedení kurzu počítalo s tím, že tak třetina posluchačů bude absolvovat samostatnými inscenacemi s mateřskými soubory a že ostatní se budou podílet na společné práci při realizaci cca 3 drobnějších jevištních tvarů, kterými bude splněna daná podmínka. Došlo však k nečekané situaci. Kromě 4 posluchačů, aspirujících na udělení absolutoria, měli všichni ostatní vlastní inscenace ve svých domácích souborech. Bylo proto možné přistoupit k že nastudování pouze jediného společného absolventského představení (Roman Sikora: Sodomogomora) a posluchačům, majícím své vlastní inscenace, umožnit jejich prezentaci na půdě národních přehlídek. Celkem se tak sešlo těchto 12 + 4 inscenačních počínů:

- Jan Strejcovský s Divadlem hudby Nymburk / Jan Řehounek: **Useknuté ucho** (JH 31.7.98);
- Tomáš Hradil s DS Velká Bystřice / John Patrick: **Rajčatům se letos nedaří** (JH 31.7.98);
- Pavlína Morávková (společně s Marií Trunečkovou) s DS Krakonoš Vysoké n.J. / Alan Ayckbourn;
- Kdes to byl(a) v noci (JH 1.8.98);
- Miroslav Dědic s DS Kozlovice / John Patrick: **Podivná paní Savageová** (KDP 13.10.98);
- Jiřina Pištorová s DS Jaroslav Luže / Slawomir Mrożek: **Na pustém...?** (KDP 15.10.98);
- Berenika Dobiášová s DS Mama-ya & Papa-ya Praha / Shelagh Delaneyová: **Chuť medu** (KDP 15.10.98);
- Aleš Novák, Lucie Tlustošová, Petr Vojkůvka s kolektivem posluchačů Kurzu praktické režie / Roman Sikora: **Sodomogomora** (KDP 15.5.98);
- Vladimíra Zedníková-Zajíčková s DS buď Anebo Karlovy Vary / Miloš Macourek: **Pohádka ze ZOO** (KDP 16.10.98);
- Gabriela Vašková s DS Horšovský Týn / István Örkény: **Rodina Tóthů** (KDP 16.10.98);
- Anna Balatová s DS z Benešova u Prahy / Hans Sachs: **Posel z ráje** (POPELKA 5.11.98);
- Hana Kotyzová a DS ZUŠ Prostějov / Zdeněk Svěrák: **Kolo se zlatými ráfky** (POPELKA 6.11.98);
- Marcela Kovaříková s DS Temperka ZUŠ Třinec / Karel Čapek: **Bajky** (POPELKA 7.11.98);
- 4 další inscenace Šarloty Karkové, Michala Koláře, Jiřího M. Richtera a Lenky Walterové, tj. posluchačů, kterým v závěru kurzu nebylo uděleno absolutorium, byly k dispozici na videozáznamech, respektive živě v místech působení jejich souborů.

SPONDEO AC POLLICEOR zaznělo při slavnostním vyřazení posluchačů na půdě POPELKY v Rakovníku celkem třináctkrát (3 posluchači se nemohli aktu zúčastnit) poté, co "rektor" kurzu Milan Strotzer přednesl a požadoval na absolventech tento slib:

Slibuji na svou čest a svědomí, že budu ve své divadelní praxi využívat všech vědomostí a myšlenek za studia nabytých a že nebudu:

- uvádět plytké a schematické divadelní předlohy, o škvárech nemluvě;
- nezapomenu za všech okolností budovat dramatické situace;
- nebudu nutit herce do šarží, šklebů a mrckování;
- říkat hercům, co sám nevím;
- odmítat kritické reflexe svých inscenací, prostě nebudu režisér-ješita.

Tak slibuji a zavazuji se - spondeo ac polliceor!

Osvědčení o absolvování bylo uděleno těmto 16 posluchačům:

- PhDr. Anna Balatová z Benešova u Prahy,
- Miroslav Dědic z Dětmovic,
- Berenika Dobiášová z Prahy,
- Ing. Tomáš Hradil z Velké Bystřice,
- Martin Kalina z Úpice,
- Mgr. Hana Kotyzová z Prostějova,
- Mgr. Marcela Kovaříková z Českého Těšína,
- Jan Kříž z Želče u Tábora,
- Pavlína Morávková z Vysokého nad Jizerou,
- Aleš Novák z Neratovic,
- Jiří Pištorová z Luže,
- Jan Strejcovský z Prahy,
- Lucie Tlustošová z Hradce Králové,
- Gabriela Vašková z Plzně,
- MUDr. Petr Vojkůvka z Aše,
- Vladimíra Zedníková - Zajíčková z Karlových Varů.

Magda Johnová z Olomouce a Michal Kolář z Prahy mají možnost získat osvědčení dodatečně po absolvování semináře dramaturgie na příštím Jiráskově Hronově.

Slavnostně vážný i nevážný ceremoniál byl uvozen prvními taktami Smetanova Blániku, při nichž kostýmovaní pedelové přivedli na jeviště v prolínajícím se dvoustupu absolventy kurzu. Poté za zvuku fanfár z přehledy ke Smetanově Libuši nastoupil akademický senát, číže právě přítomní lektori kurzu, následovaní jejich magnificencemi, tj. Milanem Strotzerem a Kateřinou Fixovou. A znovu Smetana a jeho Vyšehrad a do toho Alenka Mutinská a Ta naše láska k divadlu, obřadně a s potřebnou dávkou patosu. Po ní ukázka toho, kam až to lze přivést: Jiří Hlávka a fragment Gogolových Blázňových zápisků. Poté "děkanka a třídní učitelka KOPRU" Kateřina Fixová pronesla zásadní řeč, určenou "jejím dětem" do života divadelního i osobního. Jedno oko nezůstalo suché. V závěru řeči požádala "rektora" o přednesení přísahy pro absolventy, o umožnění složení slibu a předání absolventských diplomů. Posluchači předstoupili jeden po druhém před "rektora", kladli dva prsty na pedelům obřadně nastavené žezlo a sorně komolili slova přísahy, aby jim na to byly předány "rektorem" diplomy a "děkankou" věčné památky - lahvička kopru a kazeta s videozáznamem Sodomygomory. Pak se absolventi poděkovali svým "profesorům", formálně i věcně. Závěrečné fanfáry a důstojný odchod z jeviště v opačném gardu než na začátku byly impulsem k potlesku plného hlediště rakovnického Kulturního centra. Ceremoniál a s ním pětileté vstřebávání divadelních znalostí a dovedností došlo svého závěru.

Skončilo mimořádné setkávání dvacítky lidí se zájmem o divadlo, z nichž 16 získalo absolutorium. Posluchači kursu vytvořili 16 absolventských představení, 8 z nich se zúčastnilo se svými inscenacemi krajských přehlídek, z nich pak 6 stálo na soutěžní půdě přehlídek národních a konečně, dvě z těchto šesti inscenací byly nominovány k účasti na Jiráskově Hronově (Kdes to byl(a) v noci, Rodina Tóthů). To jsou čísla nevídaná a překvapivá. Nelze než popřát všem posluchačům - absolventům, aby je divadelní chtění a múza neopouštěly, aby nás mile překvapovali i v budoucnu svými inscenacemi. Ať se dílo i život daří!

Milan Strotzer

Slavnostní vyřazení absolventů Kurzu praktické režie v Rakovníku.

*Absolventi Kurzu praktické režie děkují svým lektorům věčně.
Foto na této dvojstraně: Jiří Chlum*

ABSOLVENTSKÉ INSCENACE KURZU PRAKTICKÉ REŽIE

aneb

Docela chutného Kopru se roku 1998 nečekaně urodilo

Divadelní spolek KRAKONOŠ, Vysoké nad Jizerou
Alan Ayckbourn: KDES TO BYL(A) V NOCI
režie Pavlína Morávková a Marie Trunečková

Skvělou komedii na staré známé téma: drobné uklouznutí v manželském životě, odehrávající se mezi třemi manželskými páry, zahráli vysočtí velmi zdařile. Sledovat osudové rozvíjení a proměnu jednoduché výmluvy, s kým jsem byl, až do smrtící pasti, v níž uváznou i nevinní, bylo zážitkem. Přes zřetelně vystavěné vztahy postav začal rotovat mechanismus odplaty z něhož nebylo úniku, leda pro diváky, kteří věděli více než hrdinové. Přesná míra stylizace a vypointování situačních a slovních gagů dalo komedii, co po právu jí náleží, a herecké provedení oprávněně sklízelo bouřlivou smíchovou reakci. Na jedné straně očistění přes prožívání soucitu, na druhé straně zážitek přes osvobozující, uvolňující smích. Občas se zdá, že hrát konverzační či situační komedie je cosi, co se nesluší. Přitom umět je "udělat" dramatickým jednáním patří k průběžským divadelním kamenům, neboť často je k vidění konverzačka jako pouhá reference textu a situačka jako bláznivé pobíhání. Naproti těmto tendencím, vysočtí přesně a významově jednali slovem i gestem. Sdělovali podtext verbálním projevem i prostředky nonverbálními, takže vztahy a situace byly čitelné. Pro vysockou inscenaci je příznačné, že žádná dramatická osoba nehrála výsledek, ale proces! I když bylo možno odhadnout kudy se bude příběh ubírat,

nejdůležitější pro nás - a to je ten divadelní zážitek - bylo provedení. Ono, JAK nám to bylo sděleno. A v tom je, kromě dvou hodin výtečné relaxace, přínos režie.

Dramatický kroužek Jaroslav Luže
Slawomir Mrożek: "Na pustém ...?"
režie Jiřina Pištorová

Náročný text modelové hry postojů a názorů. Sled uzavřených situací, v každé z nich střet. Text zdánlivě jednoduchý, ale nesnadný pro inscenování. Tematické vyznění hry, onen vesmírný smích nad tím, je-li opravdu totální svobodou nechat se sežrat, nezazněl dostatečně. Škoda, že režie byla nucena z interních souborových důvodů rezignovat na grotesku. Též se nepodařilo zdolat všechny nástrahy, ale odvahu a touhu po sdělení závažných myšlenek v neobvyklém divadelním tvaru je nutno přiznat. Inscenace rostla od představení k představení. Na počátku možná zcela nenaplnila divadelní očekávání, ale uspěla ve smyslu pedagogické práce, který začínající divadelníci vrhl do arény tváří v tvář divákovi. Nepřesnosti se ponejvíce projevovaly v temporytmu a v nejistotě, jaké téma v té které chvíli mají postavy nést - zda jsou v prostoru hry "na", nebo v prostoru "reality". Neujasněný či vnitřně nezpracovaný temporytmus se proměnil jen málo, ale herci přes dramatické osoby dospěli k přesnější sdělovaným vztahům. Došlo tedy nejen k označení tématu situací, ale tu více, tu méně k jeho naplňování. Dokonce - ať už záměrně či náhodně - některé situace voněly oním nepostižitelným tajemstvím, onou otázkou a absurdní polaritou, samozřejmě už obsaženou v textu, zda se jedná o obraz reality či obraz hry na realitu. V budoucích inscenacích bude zapotřebí uvědomit si funkci zvuku, rekvizit, světel, neboť jsou nedílnou součástí významové výstavby inscenace.

Divadlo hudby při MěKS Nymburk
Jan Rehouněk: USEKNUTÉ UCHO
úprava a režie Jan Strejcovský

Jan Strejcovský měl velmi nesnadnou úlohu, a to hned dvakrát. Za prvé se musel utkat s rozvlácným popisným textem, který nebyl dramatický ale kronikářský, charakteru lineárního. Vyprávění o tom, kterak do Nymburka dojel turecké poselstvo, a jak se stalo, že městská vodárna získala do znaku půlměsíc, má pouze jedinou situaci, a tou je useknutí ucha. Za druhé, inscenaci nerealizoval se svým souborem - i když pozval kolegu k hostování - a hra byla především určena k Posvícení města Nymburka, jehož součástí je i středověký jarmark. Jednalo se o účelovou zakázku a faktem je, že zvolenému divadelnímu principu - příjezdu potulné šmírácké tlupy - šlo nejvíce naproti hraní na rynku. Divadlo na divadle pokud má být opodstatněné, vždy

Hans Sachs: Posel z ráje / absolventské představení Anny Balatové se souborem Komorní studio Áčko Benešov.

žádá, aby ono PROČ bylo jasné, nezbytné, což se zde - bez ohledu na kolísavou hodnotu toho kterého představení - především v rovině uvažování o divadle a divadle - stalo. Režisér Strejcovský s nadhledem vsunul do lineárního textu konflikt uvnitř tlupy unavených a otrávených komediantů. Tím je nutil na pozadí nějakého příběhu zaujmout postoje uvnitř society. Například kdo s kým je ochoten mluvit, péče o starého tragéda stále tragi-komicky opilého, nebo zda a co a proč vůbec hrát, včetně strategického nápadu, aby hlavní roli mohamedánského vyslance hrál "neherce" - stavěč scény. Tak se stalo, že přes mohamedána v podání hostujícího Petra Nejedlého, se stala tématem inscenace herecká práce jako taková. Měli jsme možnost porovnávat kdy herec hraje roli sám pro sebe, tedy kdy hraje, že hraje hru, a kdy skutečně hraje hru, kdy před našima očima vzniká totální obraz člověka v situaci a daných okolnostech. Zde v dvojnásobných okolnostech člověka "neherce" uvrženého do "herce", a člověka Nejedlého uvrženého do postavy Mohamedánského vyslance, ve které zpracovával a vkomponovával do běhu představení pro něj neznámý text. Tak vzniklo dramatické napětí, ve kterém dominoval příběh "neherce", a až v druhém plánu příběh useknutého ucha, useknutého navíc právě tomuto neherci. K tomu ještě dvojí prostor zveřejňování příběhu: uvnitř hry, a jako by mimo hru za průhlednou revuálkou. Nuže, divadlo na divadle bylo zdůvodněno. A i když dannost a účelovost vzniku byly prvky značně limitující, jako osobní (a když se zadarilo tak i divácké) načepování z divadelního pramene a uvědomění si, jak ze vztahů vzniká téma, naplnil Jan Strejcovský jak dobře natočený snyt.

Divadelní soubor KS

Velká Bystřice

John Patrick O'Doggan:
**RAJČATUM SE LÉTOS
NEDARÍ**

režie Tomáš Hradil

Inu, konverzační komedie přinejmenším předpokládá schopnost umět zacházet se slovem, to jest, jednat slovy tak, aby vznikaly vztahy a z nich situace - ne pseudokonverzací odreferovat text. V inscenaci poblikával elementární náznak vztahů a situací, takže jsme byli všichni - ti na jevišti i my v hledišti - ochuzeni. I když se v Rajčatech nejedná o závažné téma, jako je spasení světa, jedná se o spasení jednoho života, o spasení duchovního rozměru člověka - i když se ukáže, že potřeba spasení byla pouhou smyšlenkou, omylem. [Vzato do důsledků, duchovní spasení je přece i téma Hamleta.] Nuže, i když Patrikova forma vidění světa je komická, nijak se tím nemění téma závažnosti. A říci závažnost přes úsměv, je přece pro každého z nás přijatelnější. A tak zůstává povzdech nad pocitem nenaplněnosti, a přání, aby příště už pořádně praštěla divadelní prkna.

Divadelní soubor Kozlovice

John Patrick O'Doggan: **PODIVNÁ PANÍ
SAVAGEOVÁ**
režie Miroslav Dědic

Téma hry o lidskosti je stále živé a aktuální stejně tak, jako téma, že svět mimo bláznec bývá bláznivější a vztahy pokřivenější - za zdmi totiž panuje nutnost dodržovat aspoň

nějaký řád. Jde o Made well play s efektními postavami a situacemi. V režijním půdorysu situací jsou vztahy postav spíše naznačeny než vyloženy, avšak v realizaci nejsou tyto nabídnuté předpoklady vztahů a průběh situací od-do vystavěny. Postavy mají dány určitý model chování a vzaby k okolí, což režie respektovala, ba se snažila asi i posílit, avšak na jevišti existují dramatické osoby povýtce soliterně. Mají ochuzené reakce mezi sebou a celkem nereagují a nezauímají vztahy ke konkrétním akcím, tedy k průběhu situace. Těž základní oblouk vývoje hrdinky není jevištně zprostředkován, včetně jejích proměn vztahů s lidmi stejně postiženými. Ne, že by nebylo možno se orientovat v Co a Jak a Proč. To je čitelné, ale divák musí zapojit ración, aby si uvědomil, co asi znamená Co. Tím je míněno, že není

oslovován divadelní obrazností. Škoda. Navíc je celá inscenace vedena v pomalém tempu, což, pokud to byl záměr, je nečitelné. Nutno ale uznat, že třeba paní Paddyová a Fairy-May vykazují, byť ne průběžně, náznaky vztahu k dění či k jiné postavě. Paradoxní oproti běžnému úzu je - pokud to je pravda - že režisér Dědic jako host byl postaven před skutečnost, že soubor už měl nacvičený text z paměti včetně intonací, takže mu nezbylo nic jiného, než se snažit, aby to bylo "barevně rozpochybované"!

Divadelní soubor Mama-ya & Papa-ya Praha

Shelagh Delaneyová:

CHUŤ MEDU

režie Berenika Doniášová

Téma primárních a nejdůležitějších vztahů mezi lidmi, tedy vztahy mateřské, rodičovské a partnerské, provádí text v žánru, řekněme, lyrickém a novoromantickém. Zároveň se jedná o text složitý a vícevrstevnatý vzhledem k jmenovaným jednotlivým vztahům, přes které se jedním ozřejmují charaktery a pozadí až sociálně determinované. Ne nadarmo, neboť - i když stvořen ženskou myslí - pochází text z časů rozhněvaných mladých mužů. Zde konkrétně na příkladu matky a dcery sledujeme hledání a současně zápas o vlastní identitu, o sbírání síly postavit se na

vlastní nohy. Toto ústřední téma režie a herci postihli a vyjádřili, i když spíše černobíle než s vášní krve a mléka. Berenika Dobiášová určitě respektovala divadelní zkušenosti a možnosti souboru, tudíž text seškrtala po smyslu holého příběhu. Ale - a to bylo na představení zajímavé - herci se v mantinelech svých schopností, a daném režijním záměru, snažili sdělit grunt tématu. Vědomě šli spíše po velkém oblouku, po zřetelnosti a čitelnosti obrysu tématu, než po propracování jednotlivosti. Tím se sice ochudila plastičnost, pokulhával občas temporytmus, situacím scházela pointa, ale lze říci, že inscenace jde cestou osobní výpovědi interpretů, s jasným výložením hledání identity. Jo, a dámská šatna je opravdu lepší.

Posluchači Kurzu praktické režie

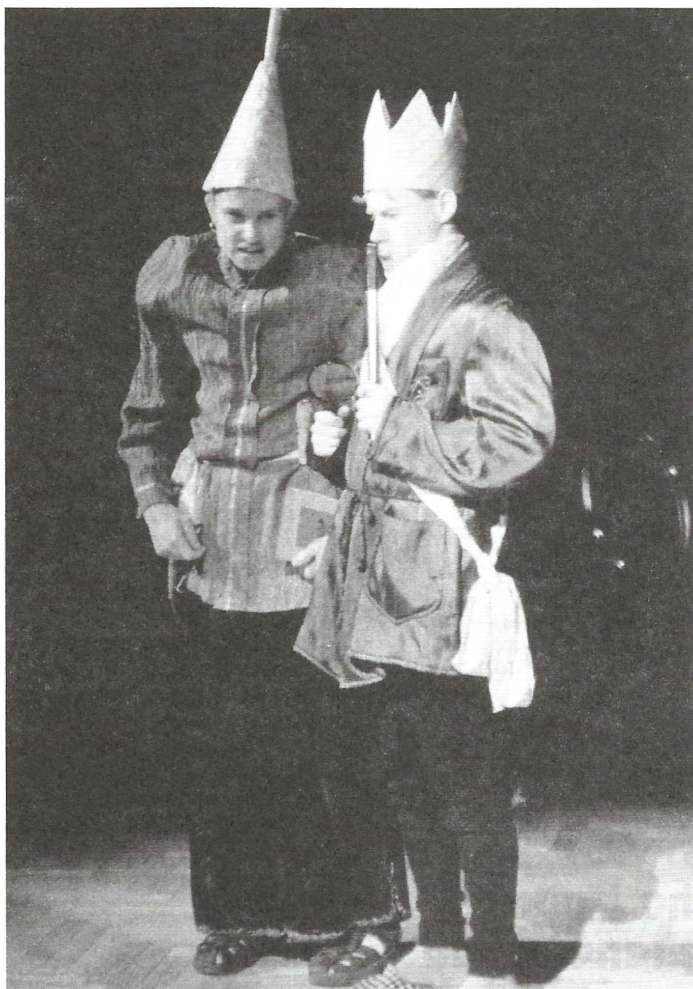
(absolventské představení ve Vysokém nad Jizerou)

Roman Sikora: **SODOMAGOMORA**

režie, Aleš Novák, Lucie Tlustošová, Petr Vojkůvka

pedagogický dohled Milan Schejbal a Kateřina Fixová

Hru napsal student JAMU a jedná se o současný text. Současný ani ne tak námětem, jako způsobem uspořádání!

Zdeněk Svěrák: *Kolo se zlatými ráfky / absolventské představení Hany Kotyzové se souborem ZUŠ Prostějov. Foto: Jiří Chlum*

Klobouk dolů a hlubokou úklonu nad tím, jak se za pouhých šest dnů - a ne obvyklých šest týdnů - podařilo připravit, co připravit, vystavět smysluplnou inscenaci. A při reversu z úklony hezky uctivě zašoupat podrážkami, neboť nebylo možno najít švy jednotlivých výkladů tří režisérů. I když uctivost v tomto případě spíše náleží Kateřině Fixové a Milanu Schejbalovi, kteří pedagogickým umem, osobním šarmem, a s razancí laserového paprsku zcelili a uhladili výběžky všeliké. Jen jedno jediné představení této inscenace, a jak - nebo právě proto - překvapivé v tom, že až na občasné zpětné vlnky temporytmické, byl zde jasný tvar a jasný tah. Ti, kdož zažili jedinou veřejnou produkci v dějinách divadelní zeměkoule, měli možnost sledovat logický příběh, měli možnost v dramatických osobách objevit určité a stále charakterotvorné prvky, a to v jednání verbálním i nonverbálním. Rozepisují se o těchto zdánlivých "samozřejmostech" nejen pro skutečnost, že byly stvořeny za velmi omezenou dobu zkoušení a hledání, ale především proto, že právě přes ně se s významovým akcentem konstituovalo sdělení, tedy smysl hry daný autorem a smysl výkladu inscenátorů - že jsme prostě byli svědky fungujícího obrazného celku! Myslím, že lze říci, že se jednalo nejen o inscenaci s tématem, ale o inscenaci dále tvůrci tematizovanou a rozvíjenou, k čemuž jasně v dalších plánech odkazovaly obrazné citace, odvolávky a asociace na různé, dnes už notoricky známé symboly divadelní a filmové, ale též i na literaturu teatrologickou.

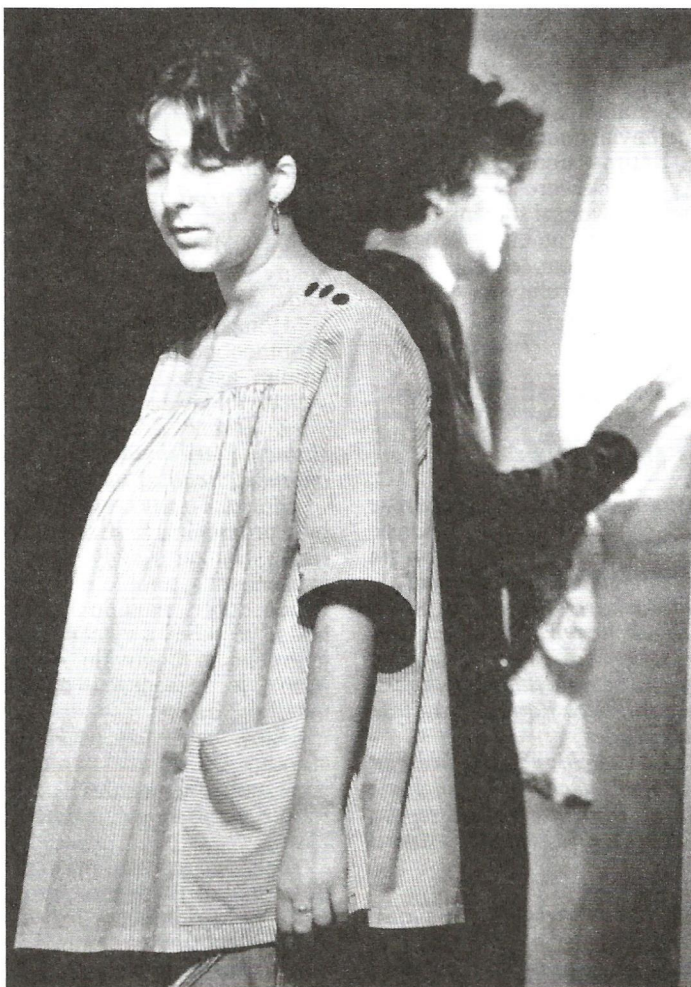
**Divadelní soubor Horšovský Týn
István Örkény: RODINA
TÓTHŮ
režie Gabriela Vašková**

Říci, že tato inscenace byla vrcholem vysoké přehlídky '98, je pravda, ale ne celá pravda. "Rodina Tothů" totiž stojí sama o sobě jako skvělý tvar a skvělý zážitek. Divadelní a divácký, což, jak všichni víme, nemusí vždy být jedno a totéž. Horšovský Týn disponuje zkušenými herci, a tak si režisérka Vašková mohla směle dovolit ve výkladu situací o absurdním šílenství našeho světa oscilovat na pomezí komedie a černé, kruté grotesky. V tomto duchu přesně pointovala situace a hercům nabídla jasnou motivaci k ztvárnění dramatických osob a k jejich vzájemným vztahům - tedy nalezení a uchopení stylu a stylizace. Nelze též nepodotknout, že herci udrželi polohu postavy a dovedli ji rozvíjet. Výklad hry nabízí srozumitelný klíč a možnost identifikace tím, jak klade hlavní důraz na linii vývoje Tótha, linii jdoucí od nechápavých ústupků až k jeho zbláznění. Stavba a pointování situací je důsledné (příkladem budiž, kterák unavené ospalý otec padne hlavou do krabice), avšak nelze smléť, že z této koncepce se poněkud vyděluje závěr, jímž je totální zbláznění Tótha. Vzhledem k celku se sice jedná o detail - jde však o sám závěr hry - a tak by bylo vhodné hledat jiné režijní řešení (ne tak symbolistní), tedy i jiné herecké provedení. Výprava a kostýmy ukotvují typovost a stylizaci, a jdou naproti hereckým prostředkům. Avšak, není od věci vše řečené - výklad, styl a hlavní linii - poměřit prizmatem Gizi a hlavně Listonoše. Především přes jeho bezelstnost, člověčinu, která si je sice vědoma rozporů v jednání lidí a záměrů uvnitř záměrů, ale to, co ví, nepoužívá pro sebe, ale aby ochránila druhé. Přesně řečeno, je

to špatná ochrana, neboť stojí na zamlčení faktů, tedy na lži. Avšak, jedná se o laskavou lež, a navíc - a tím jsme u reversu černé grotesky - Listonoš oproti ostatním postavám o sobě ví, že mu cosi schází a cosi přebývá. Je groteskní uvnitř grotesky, a tudíž se z ní vyděluje. Tím otevírá otázku o normě normalnosti našich přání a jejich realizaci, otázku o normě světa víc, než Major a Tóth. Otevírá ji však proto, že mu režie poskytla šanci, aby se stal nezbytným, neoddelitelným pandánem výkladu linie inscenace, že prostě nebyl opomenut či mu nebyla přidělena pouhá role veselé figurky.

Komorní studio ÁČKO Benešov

Hans Sachs: POSEL Z RAJE - režie Anna Balatová

*Snelagh Delaneyová: Chut' medu / absolventské představení
Bereniky Dobiášové se souborem Mama-ya & Papa-ya Praha.
Foto: Ivo Mička*

Výklad Sachsova skeče-morytátu, známé pohádky na téma lidské omezenosti pramenící z nevzdělanosti, přichází přes trojici řádících potulných komediantů scénograficky tvarovaných atributy pouliční produkce. Označení prostoru, příběhu a vztahů jde srozumitelně přes stylizovaná gesta a řeč. Pochvalu zaslouží joke - přidělení čertovských růžků studentovi, poslovi z Raje. Škoda jen, že se s tímto motivem dále nepracuje. Potud vše v pořádku. Ovšem, nabízí se otázka, zda striktně dodržovat nastolené protředky od začátku do konce. Vzniká totiž stereotyp, přes který je nám sice v průběhu 30 minut srozumitelně sdělen příběh, ale nic víc a nic méně. Přece k jevištně prezentované látce mají interpreti nějaký vztah? Přece mají vztah - postoj k výrazné stylizaci? Porušení stylizace - samozřejmě významové, s vědomím co porušují a proč porušují - by divákům mohlo sdělit víc než jenom známou anekdotku. Sdělit by mohlo, mělo, proč byla vybrána, proč se hraje tak, jak se hraje, takže by k divákům dospěl smysl celého konání. Divadelní Co a Jak, by tak mělo šanci vytvořit ono divácky nejrajočtivější - a sice Proč!

**LDO ZUŠ Prostějov
Zdeněk Svěrák: KOLO
SE ZLATÝMI RÁFKY
režie Hana Kotyzová**

Převedení původního textu (jestli se nepletu jde o rozhlasový útvar) do divadelního jazyka, se neobešlo bez šrámů. Ne až tak hlubokých, protože na řadě míst režie proti epické struktuře postavila strukturu obraznou, většinou ve významu kontrapunktu nebo nonsensu. Takto stavěné významy jsou samozřejmě nejen divácky a divadelně zajímavé, ale především otevírají víko krabičky s imaginací, ze které každý divák může nabírat podle svých dispozic. Imaginace smysl příběhu nerozhodila do všehochutě, ale naopak jej udržela stále ve vzduchu jak příznačný míč v království Ticho. Tam však, kde obraznost absentovala, a vše bylo podřízeno sdělení příběhových faktů, a často jen verbální prezentací, docházelo k lineární ilustraci, která, jak všichni víme, není na jevišti zajímavá. (Ale my bychom se přece v jednoduché fabulaci neztratili.) Na druhou stranu je nutné říci, že inscenace Hanky Kotyzové mají zvláštní, byť občasné, spár obraznosti, který posouvá smysl situací do neobvyklých souvislostí sdělení. Jen není ještě jasné, zda a nakolik se jedná o spár náhodný či záměrný. Zda se v jisté fázi režie nezalekne a neustoupí. Možná si ale jenom ozeřimuje postupy, kterými nás

jednou eruptivně oslní. Sluší se proto upozornit na nejsilnější záseky jmenovaného spáru. Patří k nim kreace doktora Sádlo, Sloupník (zde se ale elektrikář Karel občas pokoušel zkratovat nonsens do reality), a především divadelností tryskající scéna, a to, dvě bosonohé dámy s pekáči. Jo, těmito prostředky a postupy nastolil znakový systém k výkladu Ráfků, to by byla paráda.

Soubor TEMPERKA LDO ZUŠ Třinec

Karel Čapek: BAJKY

režie Marcela Kovaříková

Bajky, bajčičky, blackautové hříčky, a vida, ejchuchů, jak silně dokáže být divadlo! Názvy, např. Mravenec, Kůl v plotě, Óda na radost, jsou a zároveň nejsou tématem scénického ztvárnění. Názvy jsou především spoušťovým momentem obrazu tematizovaného nahlédem, který rozrušuje zažité konvence a směřuje přes představivost k ukrytému smyslu. Smyslu, na který často zapomínáme nebo nás běžně nenapadne. K tomu všemu postačí prázdný prostor jeviště a lidské tělo. To především. Neboť jen a jen ono je výsostným komunikačním prostředkem divadelnosti. Samozřejmě a ze vzájemných interakcí tvoří znaky a ze znaků srozumitelný systém. S tím samozřejmě souvisí zaujímání vztahu k prostoru. Přes gestické prostředky těla a obličejové masky vzniká obraz, z kterého vychází sdělení, bohaté nuancemi odstupu, nahlědu, komentáře, ataku i prostého otevřeného oslovení. Nevím, co bych mohl dodat, leda snad to, že opětovné shlednutí po 17. měsících mi občerstvilo duši. Tu lidskou i divadelní.

Vladimír Zajíc

KOPR V ŽÁDNÉM PŘÍPADĚ NE DO OMÁČKY

Co se KOPRu týče, musím konstatovat, že jeho valná část se pro mne během pěti let proměnila ze švadrony osob v komando osobností. Se čtyřmi z nich jsem se sešel v pátek 16. října na Krakonošově půdičce. Slunný den končil a večer těž sliboval být zajímavý - její kolegyně Gabriela Vašková chystala na jevišti "Rodinu Tóthů". Vysoké '98 zároveň uzavíralo pětileté setkávání Kurzu praktické režie, což navodilo jistou nostalgii a povznesenost současně. V takto determinované náladě pak z úst Hanička Kotyžové, Jana Strejcovského, Petra Vojkůvky a Aleše Nováka, odeznělo pár následujících vět.

Zajíc: Ptát se co a jak jste se naučili, by bylo zpozdilé. Máte za sebou mnoho hodin seminářů a rozborů inscenací. Mnozí jste vlastními inscenacemi absolvovali, a tak bych se chtěl zeptat, zda jste se během kurzu setkali s někým, kdo zásadně ovlivnil váš život - divadelní či osobní?

Hanička: Jednoznačně naši lektori.

Petr: Na počátku stál Roman Černík, který pro mě cosi otevřel. Ovšem složení lektorů, se kterými jsem se potkal během pěti let, považuji za úžasné životní štěstí - tím myslím jednoho každého lektora. Z každého jsem si vzal, každý mi dal.

Honza: Pro mě byl celý kurs zaštitěn jednou osobou, která tomu dala všechno, která nad námi celou dobu držela ochrannou ruku - Károu Fixovou. Považuji za velké štěstí, že jsem se s ní potkal.

Aleš: Tak Aleši do toho ano, pro mě to byla Káča Fixová. Jednoznačně. Mohl bych a měl bych vyjmenovat i další lektory, to je jasné, ale ... zásadní bylo, že byla možnost kurzu, a že jsem do něj mohl přijít. Takže já bych svůj zážitek vázal ani ne tak na osobu, ale na kurz jako takový. K tomu patří i to, že jsem potkal tady Honzu, který mě ovlivnil ve spoustě záležitostí jak ...

Honza: Jen v dobrém, ne?

Aleš: Jasně.

Z: Vy jste tedy pěkně vážný. No, proč ne. Chtěl bych se zeptat, zda můžete popsat nějakou výraznou až šokující situaci, která pro vás byla černou dírou zoufalství?

Petr: Šokovala mě homosexuální exhibice jednoho z frekventantů.

Aleš: Pro mě byl šokující okamžik, když jsem si myslel, že mezi náma funguje komunikace, a najednou to prostě a úplně z ničehož nic vypadlo. A já musel přemýšlet proč.

Hanička: Jak jsme se sešli úplně různorodí lidi z rozličných souborů, všelijakých profesí, z jiných měst, z jiného zázemí, a jak jsem byli donucení, ve špatném i v dobrém, se spolu naučit

Vladimíra Zedníková - Zajičková, Martin Kalina a Gábina Vašková v rolích Lotových dětí ve hře R. Sikory Sodomagomora.

vycházet. Poznávat se. To mě dost obohatilo, i když jsem při tom někdy zažívala divný osamocení. Pociť, že jsem úplně někde jinde.

Honza: Já si na nějakou takovou černou díru marně snažím vzpomenout. Možná je to tím, že to všechno končí, že se hůř bráním asi sentimentálnímu rozpolezení, a tak přede mnou vyvstávají jen samý příjemný věci.

Z: Dobrá, druhá tvář předchozí otázky zní: Máte v sobě situaci, která byla prozřením, osvícením, ať už na prchavý okamžik, nebo už napořád?

Honza: To navazuje na to, co jsem říkal před chvílkou. Pro mě bylo prozřením, že se sešlo množství lidí z různých prostředí, jak říkala Hanka. Každý jiný, každý s odlišněma divadelníma zkušenostma, a tohle množství se spolu ve velmi krátké době, a velice dobře, naučilo komunikovat. Jo, některý vztahy byly hodně příjemný a výtečný, některý nebyly zas až tak voňavý, ale jako celek to fungovalo. A tím, že se to vůbec událo, bych řekl, že jsem ... jo, že jsem zažil zázrak, že něco takového prostě jde, a to mě děsně baví.

Aleš: Já navážu na Honzu. Pro mě to bylo hned to první setkání. To se udál malej zázrak, jak se sem ty lidi sjeli, jak jsme spolu začali mluvit ... to bylo něco silného, jak se to dělo. I když, samozřejmě, z toho něco postupně vyprchalo, ale grunt zůstal.

Petr: Mě uchvátil první příjezd do Vysokého a uvědomění si divadla jako takového, jeho síly. První inscenace, kterou jsem viděl, bylo "Umučení Ježíše Krista". A mě najednou vylezla ta dvousetletá tradice ... no jo, Vysoký mě fascinovalo, utáhlo na vařený nudli, a velice zvláště vstupovalo do mého pocitu vykořeněného pohraničí, kde bydlím ... z toho prvního zážitku jsem žil celý rok.

Hanička: Souhlasím s klukama. První setkání se vším všudy. Jak soubory vítá Krakonoš, jak objíždějí kostel, aby se za rok vrátily, setkání s příjemnými a vstřícnými lidma, obsluha a péče pořadatelů o všechno a o všechny, to pro mě bylo ... no prostě příjemný šok. K tomu patří i první setkání s paní Jarmilkou, s úplně jiným pohledem na to, co je dramaturgie, jak vplout do teorie, jak se to váže.

Petr: Ještě bych to ještě kousek rozvedl. Já si až tady pořádně uvědomil, jak funguje genius loci. Prošli jsme divadelní stezkou, a když jsem si potom otevřel divadelní program "Umučení", došlo mi, že rody prostých lidí mají své rodokmeny díky divadelní tradici. Že si ty rodiny předávají život a pole a zároveň divadelní role, že tamhle je pamětní deska někoho, jehož praprapravník ke mně mluví z jeviště. To na mě zapůsobilo, a divadlo mě do sebe vtáhlo ještě víc.

Z: Poslední otázka: S čím se hodláte v nejbližší době utkat, nebo jaký text se skví na horizontu vašich divadelních úvah, třeba za X let

Petr: Týden před Vysokým se mi sešel poprvé soubor. Tři lidi. Co s nima? Měl jsem na jaře hostovat jako režisér v jiném souboru na pohádce. To nevyšlo, ale zůstal mi text "Brekeke", který jsem si vybral. Ale tyhle tři mi po prvním přečtení řekli, že

by přistě chtěli něco vážnějšího. Takže jsem si tady přečetl Sborník JAMU, ale ... ale ve skutečnosti ve mně hlodá "Medea". Co s tím, zatím nevím. Ale určitě musím sehnat další lidi, postavit soubor, časově skloubit profesi a zájem ... no, to jsou asi mé plány.

Hanička: Je zákonitě pravda, že jak člověk vidí spoustu inscenací, jak se rozebírají, jak se o nich bavíme, tak to vždycky k něčemu inspiruje. Na něco dostane chuť. Zkusit si vystavět něco v čistém žánru, nebo ... možná letos, díky práci na "Sodomagomora" mě začaly lákat současné texty. Možná se budu muset po nějakých autorech poohlédnout.

Honza: Měl jsem štěstí, že se mi před Vysokém o pár lidí rozrostl soubor. Zatím jsme na sebe neměli moc času. Jen jednu zkoušku. Poprvé stáli na place, hráli jsme si, a já se snažil objevit, co v nich je. Bavilo mě to, protože byli hrozně zajímaví. Mám chuť sehnat ještě pár mladých lidí a udělat takovou frakci, a třeba půl roku provozovat jenom etudy, pak se dostat k nějaké studýrce ... prostě to, co mi chybí. My teď zkoušeli a zkoušeli do premiéry, pak byl týden voraz, a zas nová hra, a já mám pocit, že mi něco utíká, že něco mizí. Prostě to obyčejný hraní a radost z něho se pro mě trochu vytratilo. Tak, to je takový: Co teď, co mě konkrétně čeká, nebo co bych chtěl, aby mě čekalo. Co dál, titulově ... no, mám už dlouho v hlavě "Krysaře". Líbí se mi. Chtěl bych si ho udělat. Leží mi u postele, čtu si v něm ... a hledám kudy na něj. Chtěl bych z něj udělat tak dobré divadlo, jak cítím někde v sobě uvnitř.

Aleš: Já bych o svých plánech nerad mluvil, a nechal bych je tam kde jsou, protože ... je přede mnou období dost důležitých změn, i v souvislosti s divadlem, a tak konkrétní plány ... já bych rád režíroval i hrál, ono se to ve mně pere ... no, nerad o tom mluvím. Většinou, když něco řeknu, tak se mi to nesplní, nebo je to slabší.

Honza: Já ti rozumím. Dokud to má člověk někde v hlavě nebo v srdci nebo kde, tak je tomu blíž, než když to pak vidí napsaný, jako závazný dramplán. To si pak i někde řekne: To je blbost, na to přece nemám!

Hanička: To znám.

Petr: No jo, občas sami sebe zaskočíme.

Z: Dámo a pánové, bylo mi potěšením, a děkuji za rozhovor.

Večerní inscenace Gábiny byla skvělá. Pak jsem vyšel z divadla, nad hřebeny hor v hlubině noci plály hvězdy, a na mě padl rozmrzelý smutek, že něco, něco důležitého - jasně že KOPR - skončilo. Ach, jo.

Vladimír Zajíc

Marcela Kovaříková jako Lucie Lota a Jan Strejcovský v roli Dr. Františka ve hře Sodomagomora.

NAHLÍŽENÍ 1998

(celostátní dílna středoškolské dramatiky a mladého divadla)

"RODNÝ LIST": POŘADATEL: IPOS - ARTAMA, Sdružení pro tvořivou dramaturgii, Kulturní dům v Bechyni ve spolupráci s IDM Praha a za finančního přispění Open Society Fund Praha

TERMÍN: 22. - 25. 10. 1998

MÍSTO KONÁNÍ: Kulturní dům Bechyně

ROČNÍK: jedenáctý

LEKTORŮ: Pavel Němeček (vedoucí divadelních souborů Olomouc), Roman Černík (PF Plzeň), Markéta Světlíková (Gymnázium Jana Keplera Praha 6), Iva Dvořáková (ZUS Nové Strašecí)

ÚČASTNÍCI: něco přes stovku středoškoláků, vysokoškoláků a co bys na prstech spočítal pedagogů.

Celostátní dílna Nahlížení vešla v posledních letech ve známost jako specializované setkání pro vedoucí a členy středoškolských divadelních souborů. Typické pro ni bylo společné východisko pro všechny tři seminární skupiny. Každý lektor s sebou přivezl několik členů svého souboru, seminaristé se k nim přidali (většinou na základě tak trochu náhodného klíče) a po dva plné dny nahlíželi přímo "do kuchyně" tohoto souboru. Večer se všichni sešli na inspirativních představeních. V nedělním dopoledni se semináře vzájemně informovaly o způsobu své práce a případně předvedly i ukázky nebo krátký jevištní tvar.

V poslední době začal poněkud opadat zájem seminaristů, a proto pořadatelé svou přehlídku rozšířili. Dvě dílny se věnovaly nadále práci vysloveně divadelní, jedna použití dramatické výchovy ve vyučování literatury na střední škole a čtvrtá využití postupů dramatické výchovy při výuce dějepisu. Cílovou skupinou posledních dvou jmenovaných dílen byli učitelé středních škol. Společným východiskem bylo téma EMIGRACE. Rozdělení seminaristů do skupin už nebylo náhodné, ale na základě zájmu.

Letošní nahlížení bylo zahájeno ve čtvrtek večer dvěma představeními

Lotova rodina v čele s otcem Lotou, kterého bravurně zahrál Miroslav Dědic. Snímky ze hry R. Sikory Sodomagomora - absolventského představení Kurzu praktické režie pořídil Ivo Mičkal.

(Adam Stvořitel - Š.O.K., Gymnázium Jana Keplera, Praha 6, Ondřej Coffey - TATRMANI, SPŠK Bechyně). V pátek ráno se seminaristé rozdělili do pracovních skupin a zvěděli téma, které na tvářích mnohých z nich vyvolalo zděšení. Pracovalo se celý pátek a celou sobotu. V pátek večer se odehrála další dvě inspirativní představení (Sobtrial - Nigdy nikdeš, ZUS Aš a Písne lidové namnoze pohoršlivé - Oblouk, soukr. Gymnázium Fr. Křížáka, Plzeň) a pak se o všech čtyřech viděných kusech diskutovalo. Sobotní večer byl volný, ale většina lektorů ho využila k práci. V neděli dopoledne každá dílna podala svědectví o svém směřování. Všude se urodilo něco, co bylo možné předvést ostatním.

Jelikož jsem jednu z dílen vedla, mohu sotva mluvit o různých způsobech práce v jednotlivých skupinách. Uvedu jen to, co mi vyplynulo z jednotlivých svědectví. **Pavel Němeček** vycházel ze seminaristů samých, z toho, co je na tématu nejvíce zajímavé - potíže s imigranty. **Roman Černík** se inspiroval fotografiemi z denního tisku za poslední měsíc. **Markéta Světlíková** vycházela z literárního díla našich emigrantů po roce 1968. Své skupině jsem nabídla hodně volnou strukturu inspirovanou rytinou našich emigrantů do Ameriky ve 2. pol. 19. století a dobovou korespondencí a pak ještě sevířenější téma emigrace vrchního velitele stavovských vojsk J. M. Thurna. Ve všech skupinách měli seminaristé velkou volnost a mohli průběh práce značně ovlivňovat a lektori se snažili vést je k hlubšímu vzhledu tématu. Všechny předvedené ukázky byly vysoce stylizované.

Aby byla informace úplnější, nabízím ještě dva pohledy do dílen z pera seminaristek, studentek Gymnázia Jana Amose Komenského v Novém Strašci.

Skupina vedená Romanem Černíkem: "Nejprve jsme si sestavili dotazník, se kterým jsme vyrazili do ulic. Povedlo se nám i sehnat emigranty a položit jim nějaké otázky. Z otázek a odpovědí jsme pak sestavili něco jako osnovu, která nám udala základní směr, jímž jsme se ubírali. Na základě fotografií mladé dívky jsme pomocí improvizovaných scén a obrazů sestavovali její příběh. Během práce Roman předkládal i jiné fotografie běženců, které nám pomohly hlouběji si problém emigrace uvědomit. Fotografie nebyly starší než měsíc a zobrazovaly uprchlíky z Kosova. Díky scénám jsme se dokázali lépe vcítit do pocitů lidí, kteří musí z různých důvodů opustit svou vlast, rodinu, přátele..." (Tereza Hošková, Lucie Trunečková)

Skupina vycházející z historických faktů: "Naše skupina začala pracovat s obrázkem, na kterém byla skupina lidí, zřejmě uprchlíků. Ukázalo se, že jsou na cestě do Ameriky. Vžívali jsme se do jejich situace a snažili si představovat jejich myšlenky. Tvořili jsme obrazy z jejich cesty. Pak jsme se rozdělili do skupin. Jedna představovala rodinu v emigraci, která je v Americe už deset let a druhá rodinu, která právě přijela. Snažili jsme se pochopit proč emigrovali. A jaký byl pak jejich život. Toto téma jsme ukončili slavností k 15. výročí vzniku krajanského spolku v Bostonu. Nechybělo na něm ani vlastenecké divadlo a sokolská akademie." (Aidina Vintrová, Petra Maršálová)

Letošní Nahlížení bylo zakončeno debatou o tom, zda dále pokračovat tímto způsobem anebo zda by mělo dojít k zásadnějším změnám. Většina seminaristů projevila spokojenost, i když se objevily některé praktické připomínky. Mně se jako největší problém ukazuje otázka adresy dílny - daleko větší zájem je o skupiny divadelní a z řad středoškoláků. Také mu obě dílny specializované na výuku vyšly vstříc a zdůraznily divadelní část práce, hlavně v tvarování. Možná, že příští rok půjde Nahlížení tímto směrem.

Ivana Dvořáková

NÁRODNÍ PŘEHLÍDKA SENIORSKÉHO DIVADLA V KROMĚŘÍŽI

Ve dnech 30.10. - 1.11.1998 se v Klubu Starý pivovar a v Domě kultury v Kroměříži uskutečnila Národní přehlídka seniorského divadla. Konala se v rámci oslav 150. výročí říšského sněmu z iniciativy a za finanční podpory města Kroměříž a pod záštitou MK ČR. Hlavním organizátorem byl Dům kultury Kroměříž, odborným garantem pražské IPOS-ARTAMA, spoluorganizáteli Společnost amatérské divadlo a svět a všechna další klíčová občanská sdružení zabývající se amatérským divadlem. Přehlídka se konala v příjemném prostředí za vstřícné spolupráce s neméně příjemnými spoluorganizáteli. Zahájil ji zástupce starosty města Kroměříže ing. Jiří Jachan za přítomnosti PhDr. Zuzany Malcové, ředitelky odboru regionální a národnostní kultury MK ČR.

III. ročník přehlídky charakterizovala nebyvalá žánrová i druhová pestrost. Vedle činoherních inscenací a krátkých útvarů, jakými jsou divadelní monology či dialogy a jednoaktové hry a skeče, jsme uvítali divadelní druhy, žánry a poetiky, které se na přehlídce seniorů u nás zatím nevyskytly. Poprvé se zde představili loutkáři. Nově se objevil komponovaný pořad, jehož dominantním prostředkem byl přednes poezie. Obligátní tradiční divadelní postupy seniorských divadel narušilo provedení Beckettových hříček z rodu divadla absurdity. Novinkou bylo vystoupení profesionála v představení divadla jednoho herce. Koneckonců, vystoupení zahraničního hosta z Düsseldorfu s jeho jevištní montáží se rovněž vymykalo konvencím běžným v této oblasti divadla.

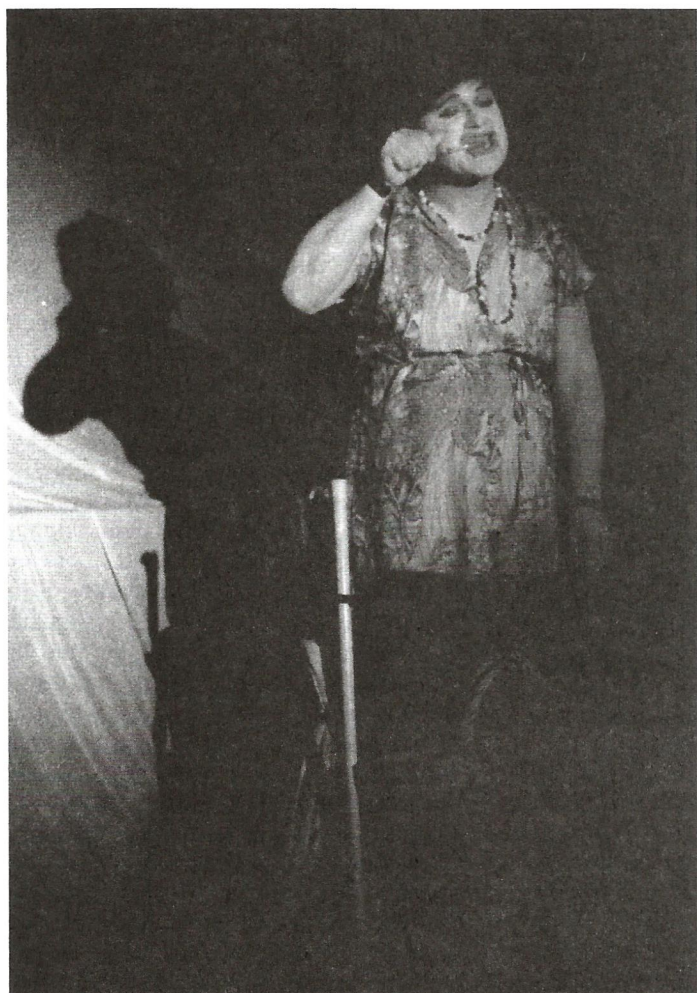
V programové skladbě přehlídky převládly zřetelně krátké divadelní útvary. Započítáme-li hronovský pokus o neobvyklé spojení textů bratří Čapků a Jana Karafiáta, viděli jsme 3 divadelní aktovky. Nejpočetnější pak byly dále zastoupeny dramtizace prózy ve 3 monologiích a 3 dialogických výstupech. Dvakrát jsme sledovali divadelní monolog, třetí - spíše monodrama - se nerealizoval pro indispozici Jarky Mikešové (Aldo Nicolaj: Sůl a tabák). Činoherní inscenace celovečerní metráže byly uvedeny rovněž dvě. Loutkářská inscenace, divadlo jednoho herce, přednes poezie, jevištní montáž, vycházející z textů klasiků světové literatury a divadelní dialog byly zastoupeny po jedné produkci.

Přehlídku zahájila **Maňásková skupina seniorů Zdravíčka** - loutkářského souboru při MěKS Třebíči **Loupežnickou pohádkou**, kterou pro Zdravíčko napsal režisér souboru Miloš Blaha podle bratří Grimmů. Poměrně početný loutkářský kolektiv, jehož součástí je i malá hudební skupina, prokázal svým představením svou loutkářskou erudici, zejména technickou a výtvarnou. Příliš se mu však nedařilo v činoherně vedených pasážích, a to pro jejich rozvleklost na straně jedné a z druhé strany pro zbytečné přehrávání Františka Cahy (Hospodář Hruban).

Páteční večer patřil v hlavním hracím čase těm, kdo nás nejednou přesvědčili o svém hereckém mistrovství, těm, díky jimž se nejedna inscenace stala nesmrtelnou ve vzpomínkách pamětníků. Po právu neslo představení název **Koncert stálíc hereckého ochotnického Parnásu**. Výborně ho uvořil **Rudolf Faltejsek z Hradce Králové** prologem ke hře **Lhář** z pera **Carla Goldoniho**.

DS Havlíček Neratovice / Klíč.
Foto: Ivo Mičkal

Bílé divadlo Ostrava / Šťastné dny.

Foto: Milan Strotzer

Knihou apokryfů **Karla Čapka**, jmenovitě apokryfem **O deseti spravedlivých**, se pro své vystoupení nechali inspirovat **Dušan a Eva Zakopalovi** z ostravského **Aureka II.** Zdařile budovaná postava Abraháma v něm převážila nad méně razantním provedením Sáry. Nejde přitom o razanci jako takovou, spíše o to, aby bylo vytěženo ještě více z její hybatelské pozice, aby alegorie vyzněla naplno.

Monolog Vodníka Ivana z **Jiráskovy Lucerny** si pro své kroměřížské vystoupení vybral **Jiří Kubina** z **Červeného Kostelce**, známý i z hostování v hronovském a dalších souborech. Jeho Vodník Ivan byl zvládnutý v tradičním pojetí. Nicméně, vystoupení evokovalo pocit, že opora v partnerovi, tj. v představiteli Vodníka Michala, by umožnila ještě barvitější a plastičtější herecký výraz.

V Koncertu stálé hereckého ochotnického Parnásu nemohla nebýt, a také nechyběla paní **Ludmila Čápková** z **Kroměříže**. Vystoupila se dvěma žánrově odlišnými monology. Ten první byl dramatisací povídky **Stephena Leacocka**, kanadského humoristy a eseisty, nejznámějšího humoristy v anglickém světě své doby. Jeho povídka **Paní Nezmejilová kupuje starožitnosti** je satirou snobismu. Ludmila Čápková z ní vytěžila maximum pro velice spontánní a humorné jevištní provedení, v němž se jí podařilo navodit pro diváka pocit živého kontaktu s imaginárními partnery. Pro své druhé vystoupení zvolila L. Čápková textovou předlohu francouzského básníka, prozaika a dramatika **Jehana Rictuse** **Máminy moldánky**. Monolog matky nad hrobem svého syna je zpytováním svědomí, viny a odpovědnosti za výchovu dítěte. Byl podán s hereckou virtuozitou a s působivostí na diváka až mrazivou. **Obě vystoupení L. Čápkové doporučili lektori přehlídky k výběru do programu Jiráskova Hronova 1999 na 1. místě.**

Seniorská skupina ADA Praha, jmenovitě Miroslav Rada a Jana Kadeřávková v režii Františka Mikeše, uvedla dramatisaci apokryfu Karla Čapka Císař Dioklecián.

Vystoupení zkušených herců, vedených neméně zkušeným režisérem, bylo tradičně na úrovni, budované výrazovými prostředky, které tato trojka umí. Lze je přijmout bez výhrad a nebo být zhýčkanějším divákem a očekávat cosi nečekaného, nechat se překvapit, nechat se vytrhnout ze žvanění životem unaveného a až příliš poklidného výrazu Diokleciána M. Rady. Čapkův apokryf takové vytržení přímo nabízí. Vždyť je to tvrdá rána pro vladaře, který pronásledoval křesťany, když se jeho sestra nechá pokřtít. Možná, že by postačilo vytržení zhýčkaných zřetelnějším zveřejněním řídicího úkolu a jeho důslednějším průběžným plněním, zkrátka ukázat více z divadla a méně z literatury.

Jaroslava Mikešová z pražského souboru Máj vystoupila s Dášeňkou od Karla Čapka. Nejedna čtenář jistě vzpomene na příznivé přijetí Dášeňky na 66. Jiráskově Hronově. Monolog J. Mikešové neztratil nic ze své působivosti ani po dvou letech. Ono průzračné očarování tím malým zázrakem života dýchá na diváky nefalšovanými dětskýma očima. Při rozpravě o vystoupení jsem sice zjistil, že ne na všechny diváky a zpytoval, zda mne nemýlí zážitek z prvního vidění. Myslím, že ne.

Koncert stálíc uzavřel **Rudolf Faltejsek a Jaroslav Vik (Hradec Králové) s montáží z předscén Voskovce a Wericha, nazvanou Století.** S ošidným úkolem si oba pánové poradili se ctí. Zavdali zároveň podnět k úvahám nad obtížností úkolu, nad mírou svébytnosti a nepoplatnosti vzorům původních protagonistů, nad skladbou dialogů a jejich aktualizacemi.

V posledním představení zahajovacího dne přehlídky v pozdních večerních hodinách vystoupil jako host – profesionál **Miroslav Částek z Brna s Citadelou od**

Ludmila Čápková z Kroměříže / Máminy moldánky.

Foto: Milan Strotzer

Jaroslav Vik a Rudolf Faltejsek z Hradce Králové v předscénách Jiřího Voskovce a Jana Wericha. Foto: Milan Strotzer

Antoinea de Saint Exupéryho. Představení, plánované na 21 hodinu, se asi o 20 minut zdrželo kvůli dodatečné instalaci jiné zvukové aparatury po zjištění, že výkonná aparatura zabudovaná v sále má hlučící ventilátor, který nelze vyřadit z provozu. Když pan Částek prohlásil: "Bud' perfektní představení, nebo nic.", mohlo se leckomu zdát, že to kvůli šumu větráku poněkud přeháněl. Nepřeháněl. Těch 20 minut zdržení se vyplatilo, neboť skvostná hudební složka jeho inscenace mu byla partnerem, ba dokonce ticho v sále hrálo svou důležitou roli. Celé padesátiminutové představení divadla jednoho herce byla pak soustředěnou, velice působivou mší, velebicí základní hodnoty lidského bytí.

Sobotní dopoledne zahájil blok vystoupení, nazvaný Drobničky aneb Čapek-Nicolaj-Averčenko. Z předznamenané trojice autorů nakonec, jak už bylo úvodem poznamenáno, vypadl italský dramatik Aldo Nicolaj a jeho Sůl a tabák v provedení Jarky Mikešové. S dramtizací povídky **Karla Čapka**, nazvané **Telegram** se na jevišti Klubu Starý pivovar představila podruhé dvojice **Miroslav Rada a Jana Kadeřávková** opět coby Seniorská skupina divadelního souboru ADA z Prahy. Režii měl i tentokrát František Mikeš. Dramatizátor M. Rada zúžil původní předlohu na dvě osoby a jest otázkou bylo-li to pro jevištní provedení Čapkovy povídky nejvýhodnější. Nicméně, jevištní realizace prokázala, zejména díky vybavenosti interpretů, oprávněnost tohoto kroku. Dobře vybudovaná inscenace byla oceněna lektory doporučením na 2. místě k výběru do programu Jiráskova Hronova.

Divadelní soubor Havlíček z Neratovic uvedl aktovku **Klíč** nově objeveného ruského autora, který po odchodu do exilu v r. 1923 žil a zemřel v Praze – **Arkadije Timofejeviče Averčenko**. Aktovka stojí a padá s představitelkou Ženy. Tu soubor má v Marii Živné. Dvě pánské role jsou upozaděny jak autorem, tak inscenací v režii Milana Šáry. Pro ještě zdařilejší výsledek by bylo dobré obě pánské role dopracovat. Klíčový problém, respektive nebezpečí inscenace je však v čemsi jiném, a sice v tom, že se namnoze namísto procesu předvádí výsledek. Jak to udělat, aby to bylo jako poprvé! Lektorů doporučili inscenaci na 3. místě k výběru do programu Jiráskova Hronova 1999.

Adivadlo Havlíkův Brod přispělo k druhové pestrosti programu výběrem z básnického díla **Bohuslava Rejnk**a komponovaným programem **Krajina oblačných ptáků**. Zaujaté přednesové vystoupení prokomponované autorovou nejoblíbenější hudbou (J.S. Bach), bylo účastníky přehlídky přijato s náležitou pozorností, jakou si tento nepřilíh známý český výtvarník, básník a překladatel zaslouží. Adivadlo s sebou navíc přivezlo zajímavou výstavku, na jejichž panelech se diváci mohli

blíže seznámit s životem a dílem B. Rejnk.

Seniorská skupina Jiráskova divadla v Hronově přijela do Kroměříže s jednoaktovou koláží z textů **bratří Čapků a Jana Karafiáta Kořistníčci**. Inscenaci soubor hrál již na Jiráskově Hronově i v daleké cizině. AS o ní již v minulosti psala, přičemž ústředním tématem byla otázka spojení dvou rozdílných látek (Ze života hmyzu a Broučci). Tomuto se nevyhnula ani přehlídková rozprava k inscenaci. Není bez zajímavosti, že hronovští své Kořistníčky v klubu Starý pivovar byli schopni z donucení sehrát na cca třetinové prostoru, než na jaký jsou doma zvyklí. Zvládli to bez úrazu.

Nebylo by to **ostravské Bílé divadlo**, aby nenarušilo zažitě stereotypy. V Kroměříži se mu to povedlo hned třikrát. Poprvé tím, že se ocitlo mezi seniory - stalo se tak angažováním Dušana Zakopala. Podruhé pro seniorskou přehlídku

neobvyklou dramaturgií - uvedením dvou her předního představitele absurdního dramatu **Samuela Bec-ketta: Šťastné dny a Krappova poslední páska**. Šťastné dny byly o poznání šťastnější a oceněnihodně v svěbytném přístupu k látce a v hledající a nalézající snaze neobvyklými a účinnými prostředky hereckého výrazu (Rostislav Holman a Dušan

Seniorentheater Düsseldorf, Německo / Heine, Shakespeare und. Co. Foto: archiv souboru

Zakopal) sdělit divákům smysl tohoto Becket- tova dílka. Naproti tomu Krappova poslední páska (Jan Číhal) zůstala navzdory slibnému začátku mimo soustředěnou pozornost diváků jako šedivá nic neříkající etuda na nudu. Jak ji zahrát, toť oříšek k rozlousknutí. Zdá se, že jinak než vyráběním nudy na jevišti.

Krappova poslední páska je přitom vložena mezi dva akty Šťastných dnů. Inscenace je také uváděna pod společným názvem **Beckett**. Toto spojení a uspořádání nese další význam a sdělení. Škoda, že je divácká pozornost tohoto celku přerušena nezáživným Krappem, u něhož divák "vypíná". A konečně, potřeby se Bílému divadlu podařilo narušit na seniorské přehlídce vždy spíše besední, příjemné povídání a uvažování o divadle nad matérií zhlédnutých představení. Když píšou Bílému divadlu, není to přesné - povedlo se to jeho vedoucímu Janu Číhalovi, který jakoby si spletl místo a smysl dění a ocitl se na poděbradském FEMADu let osmdesátých v diskusní vřavě těch nejméně tolerantních divadelníků, kteří neposlouchají, co kdo říká, ale snaží se zviditelnit, a to jakýmkoliv způsobem, např. urážkami lektorského sboru. Pravda, taková forma má přeci jenom jeden pozitivní efekt: Ti, kdo opravdu naslouchají, si tříbí své divadelní názory nezapomenutelným způsobem. Sebevědečtější přednáška by to patrně nesvedla. Aby nebylo mýlky, je třeba závěrem k Bílému divadlu poznamenat, že jeho představení bylo nesporným oživením a přínosem kroměřížské přehlídky.

Jediné představení, hrané na velké divadelní scéně kulturního domu, bylo z **německého Düsseldorfu. Senioretheater**, host přehlídky, uvedl inscenaci **Heine, Shakespeare und Co.**, jakési leprelo scén inspirovaných básnickou a dramatickou tvorbou **Heinricha Heineho, Williama Shakespeara a Johana Wolfganga Goetha**. Inscenace byla inspirativní ukázkou práce početného, odborně vedeného souboru, a to zejména pro jeho pohybovou vybavenost. Škoda, že ve velkém hledišti usedlo toliko

čtyřicet stálých účastníků přehlídky, že se další polovina členů hrajících souborů nepřišla podívat na kolegy, kteří vážili stovky kilometrů cesty a že ani z pořadatelského města, krom zúčastněných aktivistů přehlídky, nikdo neprojevil zájem.

Nedělní dopoledne uzavřela program přehlídky **Nezávislá scéna Domu kultury Kroměříž** se svou inscenací hry **Hany Buchtové Jak na to**, komedií na motivy pohádky Chytrá horákyne.

Tečkou za III. Národní přehlídkou seniorského divadla bylo oznámení návrhů doporučení souborů k výběru do programu 69. Jiráskova Hronova. Návrhy učinili lektoři přehlídky dramaturg **Luboš Šterc** a režisér **Miloš Švarc**, kteří byli současně odbornou oporou tzv. povídání o viděném, jež se událo vcelku třikrát. Říká se: Do třetice všeho dobrého i zlého. Spokojenost účastníků přehlídky, vyjadřovaná organizátorům, omezila toto úsloví v případě kroměřížského ročníku na první čtyři slůvka.

Milan Strotzer

Popelka, ach, už zase vybírá z popelu hrách

Odpusťte mi, prosím, záchvat veršování. Titulek má napovědět, že nad XVII. ročníkem Popelky, to jest národní přehlídky amatérského činoherního divadla pro děti, nebudeme hlučně jásat. Než se ale dostaneme k tomu proč, prosím nejdřív

Klobouk dolů

Popelka má svůj útulný domov v Rakovníku a rakovnickí organizátoři už v pořádání přehlídek mají značné zkušenosti. Jenže letos bylo všechno jinak. Staré divadlo je v rekonstrukci, zbyly jen prostory a sál Kulturního centra, což zdaleka nestačilo. Na pomoc přiskočila nedaleká Lužná se svým kinosálem a místnostmi ve škole. Navíc tu byly změny v možnostech stravovacích i ubytovacích. Přitom přijelo dohromady více lidí, zato ubylo peněz. Jen si to představte: neustálé příjezdy a odjezdy souborů, seminaristů, dětí, poroty, starost o dobré prostředí pracovní i relaxační, tisíc a jedna maličkost, které honily organizátory po schodech KC nahoru a dolů bez oddechu. A to vše bez jediného zádrhele, bez jediného časového skluzu, v pohodě. Organizační schopnosti i nezištná obětavost všech "zákulisních" pracovníků zasluhuje skutečně obdiv.

Staré známé

Kdyby už v amatérském činoherním divadle pro děti bylo všechno v pořádku, jedno zůstane jako památník z dob krize dětské dramatiky - **Pohádka o líných strašidlech od V. Čorta** bude strašit dál. Poskytuje recept, jak snadno a rychle se stát už víc než dvacet let často hraným klasikem: Napište čtyři ženské role a umístěte je na jednoduché a neměnné scéně. Použijte první nápad, který vám proletí hlavou, nezatěžujte se ani vyhledáváním motivů, budováním nějaké dramatické situace, ani prostinkou logikou. Hlavně buďte hodně povídaví, protože čím méně se na jevišti děje, tím víc se tam musí mluvit. Nakonec, aby se neřeklo, přilepte poučení, děti si přece mají něco odnést do života. Mně osobně vždycky připadal ten objev "pokladu", skrytém v přísloví, že bez práce nejsou koláče, (pod kterýmžto silným dojmem se líná hastrmanka a ježibaba z ničeho nic napraví) jako špatný dadaistický vtip. Kdykoliv bylo možné konfrontovat toto dílo s dětskou porotou, vyzněly dojmy dětí jako "nic moc" nebo prostě "nuda". Tentokrát dopadlo dětské hodnocení lépe. Herečky souboru **DS Žďár nad Sázavou**, hlavně Jiřka Kršková a Marie Blažíčková dokázaly malý zázrak. Moudře shledaly, že jako s dramatickými postavami ani s Ježibabou ani s Hastrmankou nic neporídí, a předvedly dětem milé, vstřícné veselé ženské, které se s gusem - ale také s vkusem - zmaškarí, a umí si udělat legraci i samy ze sebe. Výrazně se tak potvrdilo, že **kouzlo hercovy lidské osobnosti v divadle pro děti může hory přenášet**.

Popelka (DS Scéna Kralupy) už takové štěstí neměla, i když i tady se hrálo na poměrně slušné herecké úrovni (Marie Brázdilová jako Mamička). Ale soubor neměl šťastnou ruku, když si z mnoha dramatizací populární pohádky zvolil právě tu **od Jany Klatovské a Jiřího Chmelaře**. Vznikla v padesátých letech, a dobou svého vzniku je poznamenána neobyčejně silně, takže dramatická úprava s tím nic nesvedla. Důsledné "odkouzlení" (celý příběh se odehrává v režii princova šaška a kamaráda, který se mezi lidem potuluje jako záhadný tulák), stejně jako důsledné "zrealističtění", ve skutečnosti zmalichernění, vzalo krásné pohádky jak její konflikt, tak poezii. Přes všechnu snahu zbyl na scéně jen přízemní, jaksi do sucha vyždímaný příběh.

Jedna nová

Scénárista úspěšného filmu **Princezna ze mlejna** **Vratislav Marek** upravil svůj scénář pro divadlo a věnoval ho zkušenému souboru **Spolku divadelních ochotníků Brátník**. Je to hezký příběh mládence, popleteného pohádkami až k slepotě, takže si dlouho nevšimne, že vysněnou princeznu má ne ve fantazii, ale ve velice pohledném reálu vedle sebe.

Na scéně dopadl těžkopádněji a také méně logicky než ve filmu. Bez pomoci kamery, která umí vykouzlit náladu a zajímavými záběry utlumit plochost dialogů, bez možnosti střihu, který dynamizuje statické situace, se prozradilo, kolik je v tomto příběhu neorganických "vycpávek" (vdavekchtivá čarodějnice například). Vedle scén živých jsou tu dlouhé statické dialogy, které se ne a ne hnout z místa, zřetelně jen nastavují čas. Divadelní podobu Princezny ze Mlejna určitě přivítá dost souborů, hrajících pro děti: má malé obsazení, střídání prostředí není náročné. A její téma ji přece jen udržuje lehce nad průměrem podobných pohádkových veseloher. Je si jen přát, aby byla vždycky zahrána tak, jak ji hraje branický soubor: příběh přehledný, téma jasně sdělené, a až na jednu výjimku bez rádooby komického šaržování.

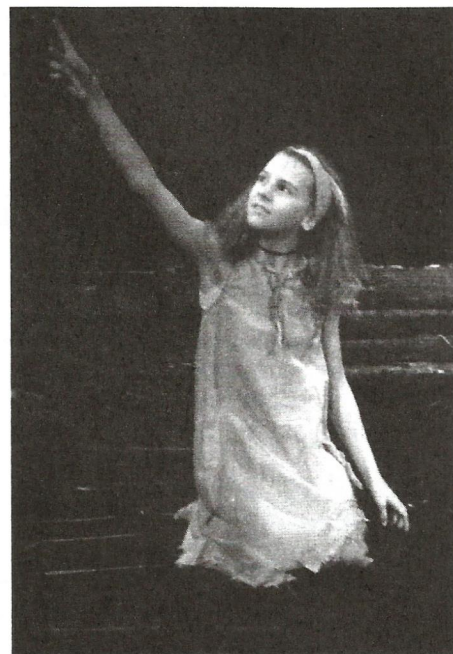
Na cestách neprošlapaných

Na nich se ocitl soubor Divadla Hanácké obce z Prostějova, když si vybral Podivné příběhy pana Pimpipána Alfréda Radoka a Marie Tesařové. V polovině šedesátých let znamenalo toto představení v tehdejší divadle Jiřího Wolkera razantní průlom do konvence divadla pro děti. Uvolňující hra fantazie, která si bezstarostně hraje s prvky dobové reality a skládá z nich na scéně skutečnost úplně novou, barvitou a radostnou. Pro dnešní divadelníky znamená

souboru. Celek rušilo jen několik nedůsledností ve vedení sboru vesničanů, ale hlavně přidaná postava Buddhy. Jeho nevysvětlitelná přítomnost v příběhu, s kterým nijak nemohl souviset, způsobila divákům úplně zbytečný hlavolam. Jestliže toto představení působilo spíš jako zajímavý a úhledný obraz ve skleněné vitrině a nezasáhlo přes rampu, není to vina ani jeho, ani diváků. Příčina je nejspíš v tom, že myšlení a citění, celý vnitřní svět dlouhá tisíciletí se vyvíjející kultury, z něhož vyšla i tato malá pohádka, je nám prostě cizí.

Neživěji a také nejveseleji bylo kolem souboru **Malé scény ZUŠ Zlín** - scény s třicetiletou tradicí práce s mladými lidmi a s bohatě rozvětvenou činností současnou. Přivezla na přehlídku hned dvě inscenace:

Havrane z kamene, balada o mladé čarodějnici **Tomáše Pěkného** je v posledních letech v divadle pro děti často využívaný titul. Pochopitelně, představuje totiž velice cenný dramaturgický materiál. Strach z osamělosti, potřeba přátelství, touha někam patřit, mít své "blízké" je jedno z nejvážnějších témat nejen dospělého, ale i dětského světa. V příběhu Mladé je pojednáno ve velmi výrazném a sugestivním ozvláštnění. Viděli jsme představení s vysokou úrovní scénografickou, vedené režijní rukou nepochybně zkušenou (Anežka Navrátilová) zejména v práci s mladými

Spolek divadelních ochotníků Praha - Braník / Princezna ze Mlejna.

Malá scéna ZUŠ Zlín / Mušketýři ze IV. B.

Malá scéna ZUŠ Zlín / Havrane z kamene.

tento text úkol dost rizikový. Alfréd Radok byl geniální režisér, který doslova myslel v scénických obrazech. Jeho text naznačuje pouze jakýsi rámec jednotlivých situací, je vlastně libretem, a žádá si co nejbohatší a nejvýraznější scénické dotváření. Koncepce scénografická, některé herecké výkony (Fyfin Petra Muchy, Frninka Jany Hrazdilové) i několik živých scén svědčí o tom, že si režisérka Hana Lužná i celý soubor byli vědomi toho, jaký materiál mají v ruce. Jenže správné tušení zkomplikovala snaha podat některé situace jako "doopravdy", jako téměř satirické narážky na tehdejší socialistický "absurdistan". Z toho vznikly stylové nedůslednosti, rozvláčné dialogy, náboj veselosti se vytrácel. Mimo jiné také proto, že se postava Kózy Lízy neuplatnila dost výrazně v "kozím" charakteru, jakožto zvíře tradičně zvědavé, drzé a paličaté.

Doslova z protilehlých divadelních krajin se na přehlídku dostavila inscenace **Dlouhá střapatá souboru LDO ZUŠ Valašské Meziříčí**. Japonskou pohádku Prodaný sen zdramatizovala a režírovala **Bohumila Plesníková**. Velmi poučeně o principech japonského divadla, sugestivně zejména ve výtvarném řešení, ukázněně v hereckých projevech dívčího

herci. Představení bylo neseno výkonem Markéty Kalužíkové v roli Mladé. Měli jsme asi štěstí - mladičké představitelce náročné role se pravděpodobně ne vždy podařilo dostat se tak úplně, beze zbytku "dovnitř" postavy, a ani na vteřinu z ní nevypadnout, strhnout diváky na svou stranu a po celé představení je nepustit z ruky, jak se to povedlo v přehlídkovém představení. V něm byl její výkon zážitkem mimořádným. Základní problém inscenace má kořeny ve způsobu dramatizace. Anežka Navrátilová pořídila scénický předpis, který krok za krokem sleduje prozaickou předlohu. To znamená, že sklouzává od potřebné koncentrace a lakoničnosti balady ke scénám čistě popisným, málo dramaticky významným, které oslabovaly vnitřní napětí inscenace. Ale i tak získala inscenace cenu jako celek - z celé přehlídky byla opravdu nejucelenější.

Mušketýři ze IV. B sklídili od dětí největší ovace. Je to **úprava hry D'Artagnan, kterou podle Dumase napsali Jean-Loup Dabadie a Jérôme Savary**. Žáci IV. B, tedy maturanti, připravují představení této hry. V první polovině předvedli mladí členové souboru vtipný a originální obraz sebe samých včetně prolínání do mušketýrského příběhu,

k čemuž je vede potřeba pohybu, vzruchu a trochy romantických barev v šedém školním životě. Svěží obraz jedné třídy doplnili ještě profesori - ve výrazných rychloportrétech je všechny, včetně jedné dámy a školníka zvládl Pavel Chmelík. V druhé polovině však nastaly problémy. "Představení" už je jakoby hotové, hraje se hlavně o Buckinghamovi, královně, Mylady, mušketýři mizí, i d'Artagnana je tu nějak pomálu. Jako by kostýmy a iluzivní scéna svedly mladé herce: hráli ty výstupy docela vážně. V té chvíli ovšem ztratili svou autenticitu i svěžest. Ovšem, ironie tohoto textu je francouzsky konverzační - asi bychom chtěli od mladých herců příliš, kdybychom požadovali, aby tuto ironii zachovali a ještě přidali další odstup, totiž žáků IV. B. To se povedlo Jiřímu Sillerovi - hrál d'Artagnana zlehka a jeho drobné komentáře beze slov nás vracely do první poloviny a k důvodu, proč si žáci IV. B. umanuli hrát si na mušketýry.

Souboj s klasiky

Přinesl spoustu problémů hned dvěma souborům. Turnovskému divadelnímu studiu je způsobil Alois Jirásek: Báchorka o lípě je dost razantní úprava jeho Lucerny. Mladé scéně z Ústí n/L zase J. K. Tyl, Čarovné tóny Kristiny Herzinové jsou "scénická pohádka podle báchorky Strakonický dudák". Ani národní klasikové

symbol, dítě lípy. Odtud také neurčitý, jakoby všeobecný scénický prostor. Jenomže poněkud mlžné symboly se beznadějně střetávají s Jiráskovou konkrétností - a ona vyhrává. Takže opravdu divadelní působivost má Zajíčkova snaha neklonit si paní kněžnu (i když se nám tento ušlápnutý človíček v závěru nepochopitelně změnil na hrdinu vlastně většího, než je mlynář) a vodník Michal - také díky příjemně prostému výkonu Mária Kubeše. Tato inscenace je myslím příklad toho, co se stává často: všichni účinkující velmi přesně vědí, co a proč na scéně dělají, co chtějí vyjádřit. Jenomže se bohužel nepodařilo tento subjektivní záměr objektivizovat celistvým, dovršeným divadelním tvarem.

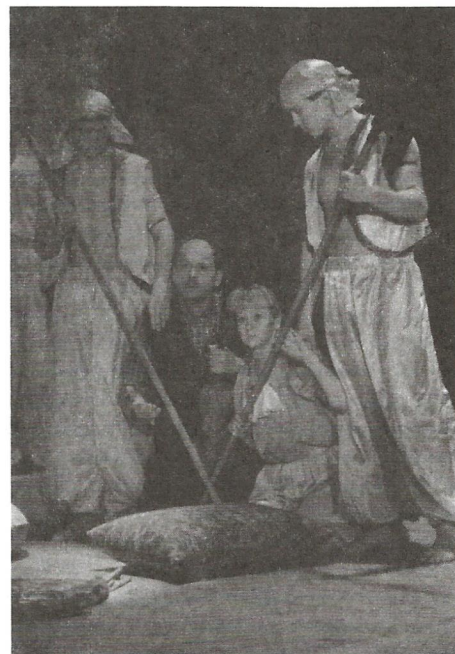
Mladá scéna Ústí nad Labem je po dlouhou dobu už tradiční host přehlídek a několikrát jejich vítěz. Je svým způsobem výjimečná: svými technickými možnostmi i schopností s nimi zacházet na profesionální úrovni, počtem zainteresovaných mladých členů souboru, i počtem zájezdů. **Kristína Herzinová, která upravila Strakonického dudáka**, je zkušená a dobrá dramatičtka, což prokázal jasně její loňský Mauglí. Pavel Trdla má spoustu zkušeností s režii kouzelných pohádek, jakýchsi "velkých pláten", v amatérském divadle ojedinělých. Herecký soubor znamenitě vyrostl a vyrovnal se, už tu nehrozí bezradné

Divadlo Hanácké obce Prostějov / Podivné příběhy pana Pimpipána.
Foto na této dvojstraně: Jiří Clum

nejdou pietně zakonzervováni a nedotknutelní. Všechno, co je může přiblížit vnímání dnešních dětí, je vítáno. Ale je tu jedna velká potíž: k jejich úpravám, pře - a připisování nelze přistupovat tak, jako přistupujeme k dramatizacím prózy či úpravám dramaticky bezradných textů, jimiž dětská dramatika oplývá. V těchto z hlediska dramatické techniky znamenitě napsaných hrách všechno úzce souvisí se vším, jejich motivy nejsou osamocené volně k použití. Jejich forma, jejich tvar je existencí obsahu. Rozrušit tento tvar, pominout původní kompozici a konkrétní zakončení děje v dramatických postavách a přesně vybudovaných situacích znamená tedy poškodit, ne-li téměř anulovat původní obsah. Omluvitelné je to jen tehdy, jestliže se podaří nahradit ho obsahem novým, stejně přesvědčivým. Což se v našich případech nestalo.

Báchorku o lípě upravil a režíroval Petr Haken. Do jisté míry se opírá o děj Jiráskovy Lucerny, ovšem jen o jeho fragmenty. Je tu patrná snaha o divadlo symbolů, odkazujících k "rodné hroudě", ke kořenům z nichž jsme všichni vyrostli. Odtud vstupy a reje bytostí, zrozených lesem, odtud Hanička, vytvořená ne jako konkrétní postava, ale jako nadreálný

Mladá scéna Ústí nad Labem / Čarovné tóny.

propady ani naivní šarže. Takže co se vlastně přihodilo s Čarovnými tóny? Odpověď by zasluhovala dlouhý rozbor, na který tu už nemáme místo. Stručně řečeno: úprava Kristíny Herzinové neúnosně posunula těžiště Tylových báchorek tím, že odsunula Švandu takřikajíc z titulní role. V celé první polovině působí jako pasivní nekňuba v živých obrazech, které názorně mapují jeho slavné turné, a v nichž je pozornost upřena hlavně na Vocílku. Teprve v druhé polovině, kde se dostane ke slovu daleko víc Tyl, vysvitne, že právě jen on, jeho cesta do velkého světa, oslnění, ztráta sebe sama, selhání a pak přetěžký návrat k domovu, k lásce a k sobě samému, je přirozená nosná osa vzorově Tylem napsané hry, která se beztržně potlačit nedá. Stejně tak velmi zvýrazněná mateřská láska Rosavy (má připísáno několik záchranných akcí, kterými odvrací od Švandy nebezpečí) odsunuje z prvního plánu lásku Dorotčinu, a vůbec celou postavu Dorotky. A to je dost bolestná chyba. Téma lásky se sice ve Strakonickém dudáku vrací v několika podobách, ale ta hlavní je láska Dorotčina. To ona byla zrazena a přesto vytrvala. Prosté děvče nemá žádnou nadpřirozenou záruku a přesto se statečně vrhne do středu příšerných strašidel, aby svou lásku

zachránila. Vedlejších postav se úprava dotkla minimálně a právě na nich se ukázalo, jak soubor Mladé scény vyrostl. Nejvíce ovšem Kalafuna Josefa Bartáka, výkon lidsky hřejivý, přitom nesentimentální. Ale také Zdeněk Baláž jako Švanda tam, kde má příležitost postavu rozehrát. Dělá to s vnější prostotou a s vnitřní opravdovostí.

A co z toho vyplývá?

Dvě věci: Proces dramaturgického osamostatňování se pokračuje. Problémy dramaturgické setrvávají, ale lehce se proměňují. Už nejde jen o to vyznat se v kvalitě či nekvalitě hotových textů, ale také prohloubit znalosti tajemných zákonitostí toho nejtěžšího ze slovesných umění, totiž dramatu.

Z 11 cen bylo tentokrát osm uděleno hercům, což o něčem vypovídá. Odměnění nebyli jednoocí mezi slepými, ale vynikli nad velmi slušný herecký standart celé přehlídky. Až na malé výjimky se lidé na scéně chovali prostě a přirozeně, a když už bylo třeba ostřejší charakteristiky, větší stylizace, nepřekračovala míru. Ve všech inscenacích - ať už jinak jakkoli problematických - byly děti ušetřeny herecké kýčariny.

A víte, že tohle vůbec není malá věc?

Alena Urbanová

VÝSLEDKOVÁ LISTINA POPELKY '98

Na návrh odborné poroty byly uděleny tyto ceny:

Petru Muchovi

za roli Kouzelníka Fyřina

ve hře Alfréda Radoka a Marie Tesařové Podivné

příhody pana Pimpipána

Jitce Krškové

za roli Ježibaby

ve hře Vladimíra Čorta Pohádka o líných strašidlech

Markétě Kalužikové

za roli Mladé

ve hře Havrane z kamene podle Tomáše Pěkného

Jiřímu Šilerovi

za roli D'Artagnana ve hře Mušketýři ze IV. B.

Pavlu Chmelíkovi

za role Profesorů a Školníka ve hře Mušketýři ze IV. B.

Josefu Bartákovi

za roli Kalafuny

ve hře Kristiny Herzinové Čarovné tóny

Zdeňku Balážovi

za roli Švandy

ve hře Kristiny Herzinové Čarovné tóny

Anežce Navrátilové

za scénografii k inscenaci hry Havrane z kamene podle

Tomáše Pěkného

Souboru LDO ZUŠ Valašské Meziříčí

vedenému Bohumilou Plesníkovou

za výtvarné řešení inscenace Dlouhá štrapatá podle

sbírky japonských pohádek Prodaný sen

Souboru Malá scéna ZUŠ Zlín

za inscenaci Havrane z Kamene podle Tomáše

Pěkného

Cena dětské poroty:

souboru Malá scéna ZUŠ Zlín

za inscenaci hry Mušketýři ze IV. B.

Odborná porota rakovnické POPELKY '98 ve složení :
předseda Mgr. Vladimír Zajíc, členové: ing. arch Lucie

Auerswaldová-Babáková, Kateřina Fixová,

Mgr. Milan Schejbal, Alena Urbanová, tajemník PhDr.

Milan Strotzer nenominovala ani nedoporučila žádnou

inscenaci do programu Jiráskova Hronova 1999.

O prasečí hlavu

Zřejmě to bylo poslední letošní festivalové setkání. Pod názvem ŠTRONZO '98 se odehrálo o prvním listopadovém víkendu v Moravské Třebové. Tamní hostitelé, a zvláště Heidemarie Sekáčová s ředitelem Kulturních služeb Ivo Horkem, usilují o to, aby toto ochotnické setkávání mělo pěknou atmosféru i význam pro "hnutí" a mnoho pro to dělají. Poskytují příjemné zázemi, prostorný dům s hezkým sálkem, byť pro divadlo skromně vybaveným. Krásná je koncertní hala, kterou o Štronzu využilo bohužel jen ostravské Bílé divadlo pro své legendární představení "Ty, který lyžuješ" a pak divadlo BAF pro pěvecké nocturno. Našla se i další místa vhodná pro posezení a degustaci základní tradiční lahůdky Štronza - uzeného prasete, jehož hlava je putovní cenou. Tu letos ochotnická porota, složená ze všech zástupců vystupujících souborů udělila Experimentálnímu divydlu 12 opic z Litomyšle.

Přestože řadu uvedených představení měli mnozí účastníci možnost vidět na jiných přehlídkách (Duely z Hostinného, Tzarův Manifest, vystoupení Ivo Horkela či Slávky Hubačkové), došlo i na podzimní premiéry. Především na výběr Sakiho povídek "Ze staré dobré Anglie", který v královhradeckých Jesličkách vytvořil Dr. Jan Dvořák a na jediný "čistý" druh jednoaktové hry, jež s názvem "Patové setkání" inscenoval místní Ivo Horkel na motivy hry E. Vilarové.

Snad i při této přehlídce měla své opodstatnění tzv. porota či lektorský sbor, jak se rovněž dá říci. Tady ve složení prof. Jan Císar a dva amatérští divadelníci Josef Tejkl a Alexandr Gregar. Přece jen reflexe výkonů je očekávána, a byť stereotyp "kritiky" nemusí být všemi vnímán nejvstřícněji, rozbor se žádá, rozbor se chce. Je-li pochvalný, tím spíše. Úloha takového sboru je problematictější, pokud se zrovna na jevišti nedají.

I v Moravské Třebové šlo v mnoha případech o dobře míněné, avšak málo čitelné nebo neskutečněné nápady. Tak to snad vnímaly i soubory mezi sebou, což v rozbozech zaznělo. Oči (poučených) diváků jsou kritičtější k cizí než vlastní práci. Což není výtka, ale fakt. Na Štronzu se totiž setkal začátečnický výkon Leony Zahradníkové s léty prověřeným osobitým talentem Slávky Hubačkové z Vysokého nad Jizerou či místní Květy Weissarové, jejíž come-back na vlastní jeviště nezapřel dlouholetou ochotnickou zkušenost. "Režisérský" monolog Ivo Horkela bohužel ztratil na autenticitě příliš předstíraným hraním "situace". Duely z Hostinného se od letošní jarní Upice mnoho nepohnuly a nabídky opět více lepořelo scének "ze života" než inscenaci, která by oslovila v mezihrách inzerovanými tématy - což otočilo startovací klíč k debatě o zánru a prostředcích, jimiž je možné téma sdělit a zánr naplnit. Samozřejmě se debata dotýkala problémů režijních, režisérských fantazie či invence kolektivní tvorby. V případě litomyšlských středoškoláků se tyto schopnosti nabídky jako na talíři. Forma uchopení textu Paula Klee, jejichž zánrová interpretace i "aktualizace" vnímaná těmito mladými lidmi a tohoto věku vyvolala souhlas publika. Grotesknost byla v řádu, nadsázka prostředkem.

V dalších představeních zůstalo povětšinou u snahy uskutečňované buď pitvořivostí či prvoplánovým psychologismem. A proto se v nedělní debatě často pak hledal chlup na dlani, zatímco režisér podával zprávu o hustém lese mezi malíčkem a palcem.

Ale o to nejde. Důležitější význam moravskotřebovského Štronza lze spatřovat nikoliv v rozbozech představení, ale v samotném setkání. Možná, že by se dokonce obešlo bez lektorského sboru, ovšem, jak výše, kritika se předpokládá, kritika se žádá, takže tento rituál zřejmě pominout nelze.

Vážnější problém je ve vymezení této přehlídky, která má pořadatelské ambice jako "postupová a výběrová regionální přehlídka divadla jednoho herce a jednoaktových her". Letos byla doplněna o PEL-MEL, a tím byla více. Protože většina vystoupení se do "chlívečku" nevešla. V diskusi s pořadateli se objevily některé náměty, což např. uspořádat v Moravské Třebové jakousi bilanční přehlídku zábavných divadelních žánrů, otevřenou pro celou republiku? Ale to musí uzrát. V žádném případě by nemuselo zůstat jen u toho uzeného čuníka, který je ovšem na českém ochotnickém nebi ojedinělým jevem!

Porota Štronza však s ohledem na současný stav amatérského divadla, v němž se příliš neblýská, doporučila, aby na soutěž jednoaktovek pořádanou SCDO vyjeli z východních Čech jak královhradecké Jesličky se "Starou Anglií", tak moravskotřebovské "Patové setkání". A doporučeno, aby monolog Uklízečky v podání Květy Weissarové i monolog Uvaděčky, kterou půvabně hraje Jitka Vítová z Hostinného, interpretky dopravovaly a zúčastnily se výběrové regionální přehlídky v Hradci Králové 27. února 1999 O pohárek SCDO.

Saša Gregar

Převzato z Divadelní HROMADY XXIII/98

ŠŤASTNÝ ČLOVĚK

- rozhovor s ing. Miroslavem Houšťkem
II. část - Léta normalizace a současnost

V roce 1970 jste musel odejít ze Studia mladých v Náchodě, které jste založil a vedl, neboť jste nebyl vhodnou osobou pro práci s mládeží...

Já jsem tenkrát nesměl vůbec dělat amatérské divadlo, tedy ani hrát, natož režisrovat. Byl jsem zoufalý a odhodlán obrátit se na rozhodující stranická místa. Napsal jsem dopis i paní Jiřině Švorcové, předsedkyni Svazu českých dramatických umělců. Popsal jsem, že v Hronově a v Náchodě dělám amatérské divadlo třicet let, bydlím na náměstí a dívám se na budovu divadla, do které nemohu vstoupit. Jako herečka mě pochopila, neboť k úředu všech místních funkcionářů se za mě přimluvila. Na OV KSČ v Náchodě zatelefonoval pan Jákeš. Poté si mě zavolali a mluvili jsme o tom, co jsem vlastně provedl. Tím největším zločinem bylo mé působení jako odborového funkcionáře v r. 1968 v MEZu. Nakonec jsem dostal povolení alespoň hrát. Dodnes vidím, jak jsem s tímto vyjádřením přišel za Pepíkem Kolmanem: "Podívej se, já můžu hrát".

Jak jste v souboru vyřešili otázku režie, kterou Vám nepovolili?

Samozřejmě, že jsem režisoval dál, ale nesměl jsem se objevit na plakátech. Tam jsme až do r. 1989 psali "režie kolektiv". Pan prof. Císař, když mě viděl říkal: "Soudruh kolektiv přichází". Byla to taková zbytečná hra na schovávanou. Všichni včetně funkcionářů věděli, že pokračují a tvářili se, že nic nevidí. V té době jsem např. dělal Gorkého Vassu Železnovovou. To je titul, který mě vždycky přitahoval. Dodnes si myslím, že je silná.

Mezi pozdějšími režii bylo i velmi úspěšné nastudování Jiráskova Otce.

Ano bylo to v roce 1986. Víte, já si myslím, že my v Hronově možná Jiráskovi rozumíme více a snadněji se zmocníme jeho díla. Jsme prostě rodáci z jednoho místa. Vždycky jsme jeho hry měli v repertoáru. Také Vavříčka je hodně studoval. Hodně jsem v nich i hrál např. v r. 1980 starého vodníka v Lucerně.

Myšlíte si, že díky tomu, že jste v těchto letech mohl amatérské divadlo dělat, byl život pro Vás snesitelnější?

Určitě, byla to tak pevná součást mého života, že kdybych o ni přišel, těžko bych život směřoval někam jinam. Musím se zmínit o tom, že divadlo mi rovněž umožnilo stát se dramatickým autorem. Dokonce mi v Dili pod vlastním jménem díky paní Valerii Sochorovské vyšla i jedna hra.

Co to bylo za kus?

Hra se jmenovala snad Konec války, nebo, asi určitě, Hospoda na konci města. Byl to příběh ze společnosti na malém městě, s nímž doba pěkně otáčela - napřed Němci a pak Rusové.

Hrál to někdo?

Ne, ale přesto okolnost, že jsem vyšel v Dili, dostatečně uspokojilo mou autorskou ješitnost. Pokoušel jsem se i o další texty. Velmi mě zajímala historie, konkrétně poslední Přemyslovci, tj. jejich

slavní králové. Chtěl jsem napsat takovou shakespearovskou kroniku té doby ve verších. Paní Sochorovská, s níž jsem text konzultoval, sice některé verše pochválila, ale hra jako taková ji nenadchla. Jedna moje historická hra Václav III. se hrála tady v Hronově, musel jsem si ji sám režisrovat. Za ni jsem dostal svůj první a zatím jediný honorář.

Pokud vím, jste také muzikant?

Hrál jsem na klavír a pokoušel jsem se komponovat scénickou hudbu. Kvůli hudbě k Bartošově inscenaci Večera tříkrálového jsme se pohádali. Bartoš prohlásil, že moje dílo není žádná renezanční hudba.

Pamatujete se na nějaké pohostinské vystoupení významného profesionálního herce v Hronově?

V roce 1955 jsem hrál v Čapkově matce roli revolucionáře. Bylo to trochu paradoxní, neboť jsem celý život byl spíše pravicově založen. Na titulní roli k nám jednou přijela slavná herečka z divadla E. F. Buriana paní Otýlie Beníšková. To byla ukázka opravdového herectví. Přijela odpoledne na zkoušku, chodila, mluvila, ale nic moc. Večer to potom tak rozbalila, že jsme byli úplně vedle.

Dnes jste starostou jediného města v ČR, které má ve znaku budovu divadla. Myšlíte si, že Hronov a divadlo k sobě patří?

Je to především výrazem konání festivalu. Kdysi tady divadlo opravdu každého zajímalo. Když jsem já přišel do souboru, tak jsme o popularitu soutěžili s místním fotbalovým klubem. Fotbalistům lidé drželi palce, aby se dostali do divize a nám, abychom postoupili na Jiráskův Hronov. Pak se lidé časem od festivalu odtáhli.

ROZHOVOR

Miroslav Houšťek jako Caesar s Lubošem Červeným ve hře V+W Pěst na oko v roce 1984.
Foto: archiv

Proč myslíte, že se to stalo?

Nemám to přesně zformulované. Příčin bylo patrně víc. Začalo to tím, že na Hronov začala jezdit i profesionální divadla. Hrál tady např. také Soubor J. Fučíka s A. Vránovou, P. Kohoutem a H. Macourkem. Hronov se stával výkladní skříní režimu. V letech normalizace, zvláště v 70. letech, ale i později bylo přece veřejným tajemstvím, že UV KSČ na Hronov některá divadla nechtěla pustit, takže přehlídka byla kompromisem mezi tím, co je a tím, co bylo možné. To všechno nemohlo vztah města a jeho obyvatel k přehlídce nepoznamenat. To už přece nebyla naše přehlídka.

Dnes tento pocit přetrvává?

Zdá se, že generace mého syna, tj. třicátníci, pocítují potřebu na sobě něco udělat a že se do divadla pomalu vrací. Odpověď na otázku, zda divadlo a Hronov jedno jsou, je myslím, že spíše divadlo si přitáhlo město než obráceně, že by město přivinulo divadlo. Stále jsem optimista a moc mě těší, když mě lidé zastavují s otázkou, co se bude hrát. Nevím, zda si uvědomují, že nebýt festivalu, málokdo by o městě slyšel. Jistě, narodil se tady A. Jirásek, ale ten je spíše v pozadí.

Přítom by Hronov měl být hrdý na to, že tak malé město má tak velký festival!!!

Jistě. My jsme to tak s Vavříčkou vnímali. Je to šance naprosto výjimečná. Jsme však i hrdí na Jirásku. Hrál jsem, popř. režisoval všechny jeho hry.

Jak byste označil svůj režijní rukopis? Jste spíše autokratický nebo demokratický?

Vždycky jsem vycházel z přesvědčení, že dobré divadlo může dělat jen dobrá parta, v níž je dobrá atmosféra. Např. jednou jsem do Kolébky obsadil děvče, které postupně všichni spoluhráči přerostli. Vavříčka i Beneš do mě hučeli, abych ji přeobsadil, jinak že inscenace nebude mít úspěch. měli pravdu, ale já jsem to nedokázal. Ona byla šťastná, a to je přece smyslem amatérského divadla. Vavříčka by ji skutečně vyměnil.

V čem se dnešní amatérské divadlo liší od divadla Vašeho mládí?

Ohromně vzrostla kvalita herecké práce. To, co dnes amatérští herci předvádějí, také právem celý svět obdivuje. Je to i díky systematickému vzdělávání v minulých letech i šťastné okolnosti, že se mu věnovala řada skvělých profesionálních odborníků. Zkvalitnila se rovněž režie. Ve špičkách je amatérské divadlo plně srovnatelné s profesionálním. Vadí mi, že se kamsi vytratila společenská stránka JH. Jako bychom divadlo brali příliš vážně. Mělo by však být i radostnou zábavou. Patrně nás vyučila přísná kritika, jaká v zahraničí nemá obdoby. Na druhé straně, díky ní, máme takovou úroveň.

Myšlíte, že české amatérské divadlo má mladou zálohu?

Stále existují divadelní rodiny, kde se tato záliba dědí. Neplatí to sice o mých dětech, ale takový už je život. Zajímalo by mě, kolik z absolventů Klubu (nejen) mladých divadelníků se opravdu v divadle uplatní. Kdysi tady vyrostli Schejbal, Lébl a další.

Celým rozhovorem se vine osobnost Josefa Vavříčky. Jak byste pojmenoval jeho význam?

Byl jednou z rozhodujících postav v Hronově, a nejen tady. Předvedl naše divadlo z baráček do moderního období. Objevil se a začal režírovat zcela jinak. Nebylo důležité, zda postava přijde zprava. My jsme na jeho dílo navázali. Není přitom vůbec podstatné, že i on měl některé slabiny.

Za šedesát let jste v amatérském divadle zažil skoro všechno...

Ano, jsem takový svědek českého amatérského divadla. Pokládám se za šťastného člověka, že jsem od sedmnácti skoro do sedmdesáti let mohl svůj život prožít s divadlem.

Děkují za rozhovor.

připravila Lenka Lázňovská

"KOBYLKA" FRANTIŠKA KLAŠKY

Tento rozhovor se zrodil v průběhu letošního Jiráskova Hronova. Seděli jsme spolu v tichém pokojíčku při kávě a povídali si. Z Františka Klašky, jako vždy, vyzařovala laskavost, herecká pokora a životní optimismus. Jeho životní osudy by vydaly na objemnou knížku. Za více než padesát let svého působení v amatérském divadle odehrál přes 1200 představení a ztělesnil 148 rolí, včetně televizních. O amatérském divadle říká, že to není koníček, ale pořádná kobylka. Svět divadla mu musel vyvážit všechno, čeho mu život nedopřál. Ze školy šel jako politický vězeň, tedy nepřítel socializmu, rovnou do kriminálu. A tak místo medicíny, kterou začal studovat, prožil většinu svého aktivního života jako horník nebo pomocný dělník. Přesto si nestěžuje. Má rodinu a má divadlo.

Pocházíte z divadelní rodiny?

Nejsem z divadelního rodu. K divadlu mě na 3. reálném gymnáziu v Brně přivedla šťastná náhoda. Tehdy se tam sešla skupinka studentů v níž byl například i Jirka Tomek, současný vynikající herec Městského divadla v Brně.

Kolik Vám bylo a co jste hráli?

Začínal jsem jako patnáctiletý studentík. Hrávali jsme takové drobnosti, dokonce jsme se dostali se slavnou řemeslnickou scénou ze Snů noci svatojánské do nějaké soutěže. A měli jsme špěch. O něco později jsem se setkal s jiným slavným současným hercem Láďou Lakomým. Kousek od nás studoval na soukromé divadelní škole pana prof. Waltra, tehdy šéfa Svobodného divadla.

Váš první slavný soubor byli "Skřivani". Jak jste se k nim dostal?

To je troška delší historie. Ještě před svým zatčením jsem působil v Malém divadle na Staré ulici. Tam jsem se v roce 1949 poznal se svou budoucí ženou. Souboru tehdy šéfoval pan František Palčík, známá postava brněnského ochotnického divadla. Začali jsme jednoaktovkami a pak jsme nastudovali mysterium Calderona de la Barcy "Velké divadlo světa" (překlad J. Vrchlický, přebásnil V. Renč). Ten nádherný text mám ještě doma. Mimochodem - před dvěma roky jsme s přáteli toto mysterium znovu uvedli a udělali jsme 25 repríz. V r. 1951 přišel kriminál a v r. 1956 po návratu domů mě k divadlu vrátila moje žena. Stal jsem se členem divadelního souboru Rudého koutku Univerzitní knihovny v Brně. Působili tam mně známí lidé, samozřejmě moje žena, František Palčík, výborný herec František Toman se svou vynikající ženou,

ROZHOVOR PRO AS

profesionální režisér František Batka a mnoho dalších. Tam vlastně vznikli "Skřivani". Člen souboru Eduard Perna byl příbuzným v r. 1942 Němci popraveného českého herce Josefa Skřivana. A tak se z Rudého koutku stalo Divadelní studio Josefa Skřivana. Později přešlo Studio pod finančně lépe dotovaný Účitelův dům - odborový klub zaměstnanců školství a kultury na Kounicově ulici. Jako prostor pro studium a hraní jsme dostali divadelko pana profesora Waltra, kdy byl, poté co nás vyhodili, zřízen vysokoškolský klub. Ve vlastních silami opraveném sále a na podstatně zvětšeném jevišti vznikla nejen Legenda o lásce, C.K. polní maršálek, Hadrián z Římsů, Mrožkovy aktovky a mnoho dalších.

Patrně nejznámější postavou "Skřivani" byl režisér a herec Leoš Walletzky.

Walletzky přišel do souboru až v r. 1956, kdy se, nevím odkud, přestěhoval do Brna. Jeho první samostatnou inscenací byla komedie V+W Golem. Současně se ale zkoušela i hra bratří Čapků Ze života hmyzu, která se pak hrála také na JH. Tehdy se v souboru sešla taková skupinka "cátníků" naladěných na stejný kmitočet - Walletzky, Sova (dnes herec divadla O. Stibora v Olomouci), Brychta, Pelzer (dnes člen ND Praha) a několik dalších. Petr Pelzer jako osmnáctiletý hrál v Golemovi starého Scotu. Jeho sestra nám šila kostýmy.

Myslíte si, že nejslavnější inscenací Studia byly Mrožkovy aktovky Na širém moři a Mučednictví Petra Oheye, s nimiž jste se dostali až do Monaca na Světový festival?

Nevím, jestli se to tak dá říci. Mrožkovy absurdní aktovky byly velmi specifické, hovořily aktuálně ke své době, ale byly ve své době jakousi módou. Skutečnost je taková, že v době studia jsme změnili zřizovatele, kterým se stal ZK ZKL Brno, a aktovky jsme premiérovali v Dělnickém divadle v Juliánově na okraji Brna, kde ZK byl. Tímto prvním výjezdem za hranice jsme si otevřeli cestu po evropských jevištích. Když srovnávám Aktovky s Truchlícími pozůstalými, kteří vlastně následovali ihned po tom, tak jde o zcela jiný styl divadla. Ani reprízovost v tomto směru nic neřekne, protože Mrožek měl kolem 80 repríz, Truchlící více než 120, Longenův C. K. polní maršálek dokonce 148. Ale byly zde další úspěšné inscenace Skřivanů: Treperendy, Bankovní jubileum, Večer tříkrálový atd.

Proč soubor skončil?

Rozešli jsme se lidsky, protože jsme se neshodli jak a pro koho divadlo dělat. To bylo na konci r. 1970. Po jedné schůzi odešlo 11 členů, zůstalo pět herců. Posledním pokusem Studio udržet byla inscenace Věznice parmské (text a dramaturgie J. Trávníček z Činoherního klubu Praha). Po premiéře přestalo Studio prakticky existovat. Bylo několik pokusů Studio obnovit - Jabůrek, Staněk apod. - ale bez úspěchu.

Co bylo s Vámi potom?

Dva roky jsem divadlo nedělal. Přišla normalizace a ze dne na den jsem ztratil zaměstnání. Předtím mě totiž stáhli za víc peněz do traktorárny ZKL. Všichni kolem znali mé názory, které jsem nikdy netajil. A tak jsem se v r. 1968 v době všeobecného kvasu stal předsedou dilenské odborové organizace přes niž šly všechny stávky, petice, letáky atd.

V červenci jsem byl propuštěn a nikdo v celém Brně mě nechtěl trvale zaměstnat. Jako bývalý politický vězeň jsem nemohl moc vybírat a tak jsem nastoupil jako brigádník k fekálnímu vozu brněnské plynárny. Při čištění plynové přípojky ve vilce v Králově Poli jsem se seznámil s jedním starým členem Dělnického divadla Semilasso. Nechal jsem se přemluvit a v r. 1972 jsem se stal členem tohoto souboru. Toto divadlo tehdy žilo z téměř stoleté tradice. Zůstal jsem tam přes deset let. Mezitím se mi podařilo pracovně zakotvit v Drobném zboží Jihlava, kde jsem vydržel až do důchodu.

V Dělnickém divadle jste se setkal s režisérem Pavlem Rímským.

To byla pro mě zásadní a převratná událost. Netrvalo vůbec dlouho a jako herec jsem si s ním ohromně rozuměl. Myslím, že pod jeho vedením jsem herecky dorostl. Dokladem jsou i herecké ceny z jeho inscenací (Dva na koni, jeden na oslu, Sníh se smál až padal atd.).

Pavel byl zatížen na Daňka a všechny jeho nové hry uváděl v Semilassu jako české premiéry. Tady si je odzkoušel a pak je inscenoval na profesionálním jevišti. Vrcholem jeho práce v tomto divadle byl v r. 1982 Příběh koně. Poslední, v níž jsem u Pavla hrál, byla Pirandellova komedie Bláznovská čapka, u nás naprosto neznámá. Objednal si ji a s ní nás pozval na festival festivalu Pirandellova festivalu v jeho rodném městě Agrigentu na Sicílii. Tím moje spolupráce s Pavlem Rímským, bohužel, skončila. Ostatně sál divadla byl v rekonstrukci a soubor se téměř rozpadl.

V Dělnickém divadle jste také režíroval.

Ano. V r. 1979 se Dělnickému divadlu podařil ojedinělý kousek: Soubor byl nominován na JH se dvěma inscenacemi. V předvečer festivalu jsme hráli Jiráskovu Kolébku v mé režii. Upravil jsem ji jako divadlo na divadle s písničkami (hudba J. Viklický, klavírista orchestru G. Broma, texty z Bednářovy staročeské lyriky). Základem inscenace byl komediantský vůz plně naložený fundusem. Tento dvoukolák herci na začátku rozebrali a postavili z něj scénu - z kol a ojek byly stromy, z korby dveře, z bočnic plot, z pláště stromy atd. Představení mělo opravdu úspěch. V hlavním programu festivalu jsme pak hráli Daňka Dva na koni, jeden na oslu v režii Pavla Rímského s fantastickým úspěchem. Byl to šťastný rok.

Váš třetím slavným divadlem bylo nebo je Ořečovské divadlo.

Je to tak, ale mezi tím byla krátká zastávka ve Svatoboji. Do Ořečova jsem přišel na podzim r. 1994, ale s režisérem Pečkou jsem se znal už dříve. Znal jsem také některé členy, kteří kdysi působili v DS J. Skřivana - Libuši Pehalovou a Mirka Urbana. Se souborem jsem hrál ve dvou inscenacích - Jak Svědové Brno marně dobývali a Mamzelle Nitouche-ky.

Můžete porovnat všechny tři soubory?

Víte sama, že ve světě divadla se dá porovnávat velmi těžko. Ten pohled musí být nutně subjektivní. Jisté je, že každý soubor měl osobitý styl. Dominantní postavou Skřivanů byl nejprve jako režisér František Palčík, ale ve vrcholné fázi tohoto souboru to byl nejprve režisér pak i herec Leonard Walletzky. V režii měl velmi osobitý styl, který dokázal realizovat především díky dobrému hereckému zázemí, které mu věřilo, rozumělo mu a rádo se jeho představám podrobilo. Tento styl však, bohužel, nebyl přenosný, jak se ukázalo při jeho působení v divadle Večerní Brno, kam se snažil přenést některé slavné skřivanovské inscenace. Své herce tu neměl a profesionály nedokázal vést tak, aby inscenace byla tak úspěšná jako u Skřivanů. Soubor se na něj zřejmě asi koukal dost z patra, byl pro ně nedouk, začínající student divadelní vědy, který přišel od amatérů.

U Pavla Rímského to bylo něco jiného. Byl profesionálem každým coulem s vysokým tvůrčím potenciálem. Protože však pracoval s lidmi, kteří pod vedením profesionála pracovali poprvé nebo teprve krátce, trvalo nějakou dobu než si na sebe zvykli, ale pak to stálo za to. Ve svém divadle to měl dost těžké. Byl jsem na mnoha jeho zkouškách kdy jsem zjistil, že s amatéry pracuje stejným způsobem jako s profesionály. Ovšem stalo se, když ve svém divadle studoval Příběh koně, že se odborová organizace údajně postavila proti jeho požadavkům na herce ve smyslu "Nebudou se plazit po zemi nebo sebou o zem mlátit." A nakonec jedna zajímavost: u Skřivanů se hrály komedie, v Dělnickém divadle hry nebo dramata.

Ořechovské divadlo vždy bylo a je především Vlastimil Peška, erudovaný divadelník a muzikant. Za 23 let spolupráce jsou herci na něj zvyklí a obětavě naplní každé jeho zadání. Z velmi tradičního souboru vytvořil skupinu herců schopných produkovat stylizované herectví na úrovni. Nejlepší inscenací ořechovských, kterou znám, byli podle mého názoru "Svédové", vnitřně kompaktní a pravdiví, i když "Nitušky" jsou efektnější a líbivější. Peška zde našel geniální klíč - rozvětvení některých základních figur do více stejných, což umožňuje další inscenační efekty.

Jsem přesvědčen, že každý ze tří jmenovaných souborů přinesl českému amatérskému divadlu ve své době pro jeho rozvoj nezanedbatelné hodnoty, platné dodnes.

Můžete potvrdit fantastický vztah občanů Ořechova k jejich divadlu?

Mohu. Ve čtyřtisícové obci se "Nitušky" hrály šestkrát při vyprodaném sále, vidělo je tedy kolem 2500 diváků. To hovoří samo za sebe. I obecní úřad považuje soubor za svůj, jinak by přece nebyl sál volně k dispozici, nedošlo by k různým, i když pomalým, úpravám a opravám a občasná přispěje i nějakou korunou do rozpočtu. Divadlo zde bylo založeno v r. 1904, má tedy dlouholetou tradici.

Jak se Vám jeví dnešní amatérské divadlo?

Domnívám se, že oproti mým začátkům se v něm vše podstatně změnilo, jak ve výběru textů, tak i v jejich zpracování, ale to jistě nese vývoj podmíněný dobou. Na všech přehlídkách a tedy i na JH se objevilo ve velkém počtu mládí se svými klady i zápory. Obávám se, že divadlo už asi pro ně není smyslem života, ale jen jakýmsi momentálním doplňkem, kterého se, až jej poznají, bez lítosti zbaví. Snad více hledají setkání se svými vrstevníky. Moje generace chápala divadlo jinak. Dříve převládaly inscenace s klasickou stavbou, dnes jsou inscenace stylově rozvolněné, neplatí klasická stavba dramatu, málo kdy uvidíme na jevišti hereckou postavu, která nám zahraje i svůj vývoj. Mízi tragédie nebo dramata, spíše vládne komedie. Změnil se styl života, všechno je jinak. Jako by všechno dění plynulo jen na povrchu, málokdo má chuť se ponořit hlouběji. Škoda. Nemá však cenu nostalgicky vzpomínat na to, co bylo. Divadlo miluju, naučilo mě uctít a pokať k práci druhých, i když jsem nemusel vždy s výsledkem souhlasit. Za celý svůj divadelní život jsem pouze jedenkrát odešel z představení, jinak jsem vždycky vydržel, protože mi to pokaždé něco přineslo. Moc bych si přál, aby mě ta moje moc hezká, ale náročná kobylika donesla na svém hřbetě ještě hodně skvělých představení.

Děkuji za povídání.

**Připravila Lenka Lázňovská
za vydání pomoci F. Klášky**

První a poslední k 25. narozeninám Dividýlka ze Slaného

Je to už bezmála čtvrt století, když jsem se setkal s Dividýlkem poprvé. Viděl jsem tehdy jakýsi textappeal. Pamatuji si z něj pouze Jiřího Símu zpívajícího a hrajícího na akordeon a pěkně řádicí čtyřčlenné "Trio Pavlík". Nebylo to setkání poslední.

První případ, kdy jsem v praxi spoluorganizátora divadelní přehlídky narazil na mocenský nomenklaturní zákaz uvedení představení se týkal Dividýlka a jeho Hostiny kanibalů, která se nesměla hrát na Erbenově Zebráku, přehlídce divadelní klasiky. Bohužel, nebyl to případ poslední.

První slušné pořízení (tj. sledovatelný) videozáznam divadelního představení jsem pořídil v Dividýlku. Poslední videozáznam inscenace, který jsem si kdy celý pustil a odsledoval, byl právě ten první - Hostina kanibalů.

První soubor tzv. divadla malých forem, který za mého divadelního působení vykročil v "maloforemně" chudých středních Čechách (nepočítám Prahu) z hranic své malosti, bylo slánské Dividýlko. A je také posledním, který překročil hranici studentského věku a dožil se dneška v plném zdraví.

Už je to tak, Dividýlko slaví v divadelní sezóně 1998/99 dvacet pět let svého působení. Za ta léta má na kontě, počítám-li dobře nejméně 35 textappealů, divadelních inscenací a pořadů. Až na výjimky lze u všech mluvit o výrazném autorském podílu, ať to byly adaptace prozaických předloh či jiné jevištní počiny. Samozřejmě, největší měrou se autorství Dividýlka projektovalo ve vlastních hrách Status quo, Na jedné lodi, Periférie. K nim lze započítat i Hostinu kanibalů, byť vznikla na půdorysu Nestroyovy frašky Náčelník Večerní Vánek.

První razantnější vykročení za hranice místa působení souboru se událo v sezóně 1981/82 s dramatizací románu Patricka Ryana **Jak jsem vyhrál válku**. Samotné sobě bylo uvedení tohoto titulu husarským kouskem. A nebyl to kousek poslední. Hned v další divadelní sezóně už Dividýlko nenechalo divadelní veřejnost, a to ani odbornou, na pochybách o tom, že je tu nepřehlédnutelný a slibný ansámbl, od kterého se dá ledacos zajímavého očekávat. Uvedlo tehdy hru z vlastní autorské dílny **Status quo**, napsanou **Jiřím Símu**. Stanulo s ní v roce 1983 poprvé na jevišti poděbradského FEMADu, což bylo v té době pro mnohé soubory víc, než vystoupit na Jiráskově Hronově. Objevilo se na FEMADu vedle ústecké Felzmannovy a zelenečské Bednářkovy Matky Kuráže, po boku vodňanské Supi-ny a její Markéty Lazarové, spolu s Áda-mem stvořitelem pražského Aneb-divadla a s brněnskou X-kou a její haškovskou inscenací Velitelem města Bugulmy. Nebylo to naposled. V roce 1986 se zúčastnilo FEMADu podruhé s **Hostinou kanibalů**.

Prvního vystoupení na Jiráskově Hronově se Dividýlko dočkalo až po listopadu 1989. V roce 1990 patřila jeho inscenace - parafráze Gogolova Revizora - s názvem **Vyšetřování případu pod-**

vodného revizora k tomu nejlepšímu, co tento festival mohl návštěvníkům nabídnout. Nebyl to poslední hrnovský úspěch. Po třech letech ho soubor zopakoval s nonverbální koláží nápaditých etud a black-outů, uváděných pod titulem **Periférie**. Poprvé a zatím naposledy se Dividýlko uvedlo na Srámkově Písku, kam ho souborové srdce táhlo snad úplně nejvíce, s vlastní hrou Jiřího Símy **Na jedné lodi**. Stalo se tak až v roce 1992.

Tyto uvedené a další nejmenované inscenace se zrodily z autorské potence slánského divadelního kolektivu, charakterizované nemalou mírou tvořivé hravosti, schopnosti nadsázky, humorného a začasné ironického pohledu na svět kolem nás. Patří k nim i opusy z časového hlediska nejposlednější: původní dramatizace povídek Ephraima Kishona **Zidovský poker**, obnovená premiéra inscenace **Jak jsem vyhrál válku** a další.

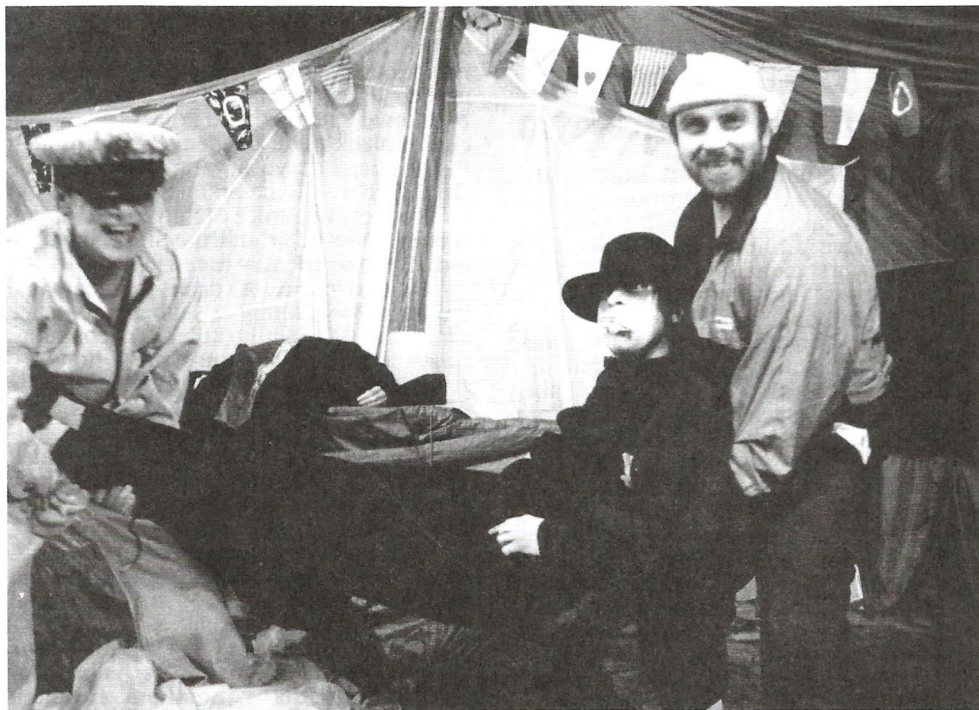
Úspěšná hrnovská představení otevřela Dividýlku cestu na zahraniční festivaly. **První účast na prestižní divadelní akci v cizině a také velký úspěch na mezinárodním fóru soubor zaznamenal na Světovém festivalu amatérského divadla v norském Haldenu v roce 1991 s inscenací Vyšetřování podvodného revizora**. Následovala pak neméně úspěšná účast na dalších mezinárodních festivalech: v Belgii na Estivades '91 a znovu tamtéž v roce 1994, na přehlídce v belgickém Liège v roce 1992, dále pak v německém Korbachu na Theater Woche '93 a '95, ve francouzském Saint-Louis na Theatra '93, v rakouském Heidenreichsteinu na festivalu mladých divadel v roce 1996. Naposledy Dividýlko reprezentovalo české amatérské divadlo v roce 1997 s inscenací Periférie na festivalu Divadlo bez hranic ve Weidhofenu nad Thayou v Rakousku.

Poslední řádky, které jste právě přečetli, se dotýkají současnosti souboru, který náleží bezesporu k našim předním divadlům, setrávajícím na bázi amatérské - milující. Co bylo na začátku, co bylo první, o tom vypráví v následujícím zamýšlení **Jaroslav Hložek**, jeden z těch, kdo Dividýlko utvářel a ono jeho.

O Srámkově Písku, závisť stárnutí, idiotech a jiných důvěrnostech

Před 24 lety, pouhý rok poté, kdy jsem s několika podobně postiženými výstředníky založil postpubertální spolek recitátorů, narukoval jsem do Písku na vojnu. Pro nepamětníky podotýkám, že za "železnou oponou" harašili zbraněmi imperialisté, takže permanentně bojově připravení vojclové mohli na vycházku tak jednou za měsíc. A právě z tříště vzpomínek na totální pakárnu jasně září osudový okamžik - "satori u nebeské brány". V rámci kult-polit-propag práce jsem byl uvolněn na Srámkův Písek. Stačilo přejít nejstarší most přes Otavu a byl jsem v jiné galaxii. Místo degenerovaných feldkurátů mladí oslňující intelektuálové s řídkým vousem a nezbytnou dým-kou. Místo buze-roidních kap-rálů, vítajících den řevem co ptáci zpěvem, krásné slečny v minisukních. Rudou Pěvečku nahradila na tři

Dividýlko Slaný / Na jedné lodi.

Foto: Jiří Chlum

dny scéna se štaflemy a s krabicemi, průvodní to znak byvší avantgardy. A já sál s rozšířenými nozdrami tu nádherně divadelní (a civilní) atmosféru plnou jiskření i pseudointelektuálních plků jako tava vodu po cestě Saharou. A záviděl. Jak já jim záviděl. Snažil jsem se "ohrát alespoň dva prstíčky", ale Smolíčkové mezi sebe khaki jeskyňku nepustili a Hlodostosáhovo divadlo poezie nikomu nic neříkalo. A tak (přátelé odpusťte) vzniklo Dividýlko. Z touhy být taky na druhé straně forbíny a ukázat jim, že... Toliko tedy o závisi.

A pak šly roky (zajímavé, že už se nedodává kam) a s nimi přicházeli a odcházeli spolutragedi a spolumimové. A lepší hry. Závratná světská sláva překročila hranice

města, okresu, Zeměkoule (z tebe taky). Pychli jsme, usínali na vavřínech, vstávali z popela. Jo, a taky se konečně dostali na Šrámkův Písek. A bylo nám tleskáno, spíláno, zakazováno i doporučováno. Oslňující intelektuálové, již vesměs bezvousí a bezdýmkoři (móda se mění), se zlobně tázali zda kostýmy jsou stylové a zda paradigma v meziscéně je spíše ontologická či analogická. Ale už jsme byli jaksi za horizontem závisi a těšilo nás víc, že se lidé smějí a dvě hodiny se přestávají bát. Škoda jen těch hezkých slečen v minisukních. Toliko tedy o stárnutí a změnách motivace.

Příznakem rané senility (projevující se mimo jiné psaním memoárů a pořádáním jubilejních vzpomínkových tryzen) je jednak

ztráta ochoty riskovat neúspěch ("to hrát nemůžeme, neboť by to náš divák nestrávil"), druhdy hledání pomyslných konzervativních hodnot. "Vino, Verdi a přítulné panny", řečeno ústy starého válečníka. A tak i já najednou jasně vím, že se ten šmirácko-milenecký vztah za dvacet pět let proměnil v regulérní manželství. Doktor Plzák by se z nás radostí pomínil. Milostné aféry, rozvody, smířování... Jenže, jaksi by mi už chyběly hádky v kuchyni ("ten idiot mi zase hnul žlučí" - eventuálně "nasral" - to podle národy). I ochota vás, milých spoluidiotů, jít se producirovat do obývacího, aby návštěva nic nepoznala. Toliko tedy o idiotech, čili partnerech.

Na závěr přísluší oslavencům pozvednout číši a pronést moudro. Tož! Jirko, Honzo, Oldo, Vašku, Milane, Stando, Olino, Bohuno a další blízcí i vzdálení. Na scénu - "Show must go on!!!!"

Abychom mohli nahlédnout ještě o kousek dál do kuchyně, v níž se vaří chutné divadelní menu, položil jsem Jaroslavu Hložkovi několik otázek a on odpověděl.

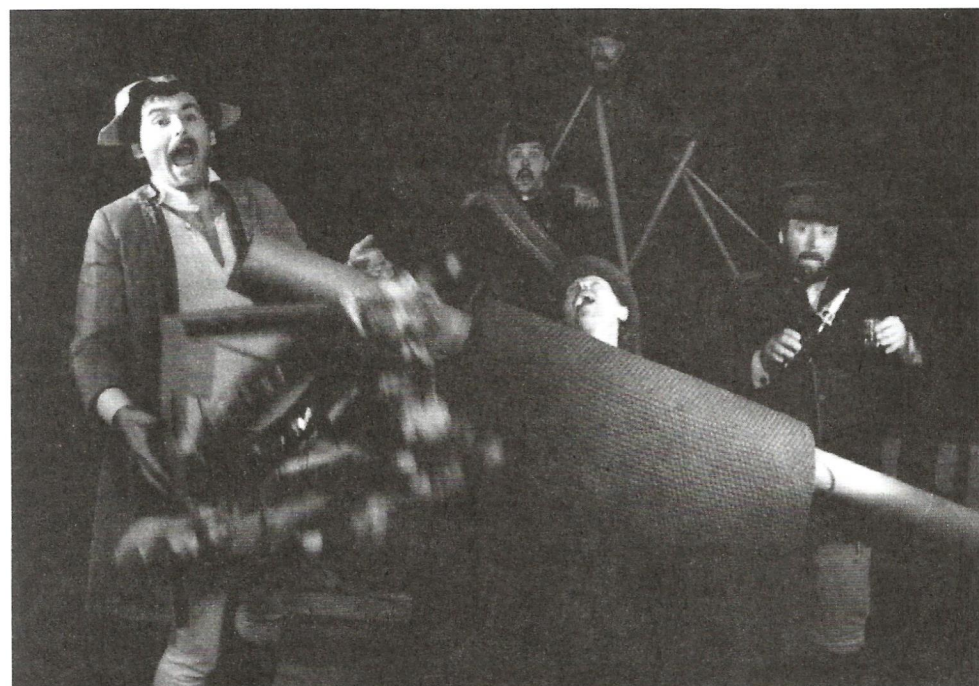
Nemýlím se, když tě spolu s Jirkou Símou mám za vedoucí osobnosti Dividýlka po dobu jeho pětadvacetileté existence?

To je pro nás lichotivé. Snad je to do jisté míry pravda. Já jsem něco jako "Otec zakladatel" a s příchodem Jirky došlo ke kýženému přehození výhybky na kolej humoru a vlastních dramatických textů. Největší zásluhu si ale přičítáme za to, že když jednomu začne docházet síla a chuť pokračovat, ten druhý bývá zrovna "ve formě" a přenechá to nakažlivě zpátky na prvního. A tak to na střídačku táhneme dál...

Lze u vašeho souboru hovořit o dramaturziích, autorech, dramati-zátorech, scénáristech, režisérech, scénografech, autorech hudby atp.? Kdo je v Dividýlku kdo?

Zmiňované divadelní funkce se u nás amébovitě přelévají z člověka na člověka. V praxi to znamená, že akceptujeme dobrý nápad kohokoliv. Samozřejmě, největší díl autorské práce odvádí Jirka Síma, neb má nejen talent, ale i "zicflajš", aby dokázal nahozený námět vysedět až do stádia dramatického tvaru. Ale dobré texty (hlavně ujetých básní) vypadnou občas i z Milana Davida nebo Vaška Ježka. Výtvarno (programy, scéna) hodně dělal Standa Berkovec a v poslední době Karolína Malečková. Honza Holub býval nepřekonatelný výrobce různých rekvizit (elektrické křeslo, TV kamera apod.). Na hudební produkci využíváme Karola Hewesyho, jenž má dokonce tolik trpělivosti, že je schopen uřídít občas třicetiletý příležitostný pěvecký sbor typu KMC (kdo má čas). Já si uzurpuji funkci inspicienta (kterou navenek vydávám za režii).

Existují či existovaly nějaké osobnosti nebo vzory, které ovlivnily zásadním způsobem to, co se na

Dividýlko Slaný / Vyšetřování případu podvodného revizora.

Foto: Karel Vidimský

půdě souboru zrodilo?

Nejsem si až tak jistý, že nás někdo ovlivnil zásadním způsobem. Mohu-li mluvit za sebe, tak v prvopočátcích jsem byl samozřejmě inspirován obligátními V+W, S+S a celou (většinou nespátranou) avantgardou malých scén. Soudě podle matných vzpomínek na úplné začátky, nejvíc jsme si, ehm, "vypůjčovali" co do textů a stylu právě od Suchého a Šlitr, Mládkovy písničky a mystifikace ř la Jára Cimrman. Shodou okolností jsme se na toto téma nedávno bavili s Jirkou a docela si libovali, že nás nikdy nedostal do ruky profesionální režisér, který by se realizoval na úkor ochotníků. Rostli jsme zkrátka jako dříví v lese. Z profesionálních osobností rád vzpomínám na semináře s Pavlem Boškem v Poděbradech a obrovský dík určitě patří Jarmile Černíkové-Drobné, která nám nikdy nic nevnucovala, ale přesto nás na konzervatoři nenápadně a laskavě naučila dívat se na literární texty jako na potencionální divadelní hru.

Co považuješ za největší úspěch a co za největší štěstí Dividýlka?

To, že jsme pětadvacet let vydrželi spolu, aniž by nás sežrala ponorková nemoc. To je v každé době úspěch i štěstí. Když jsme stříhali minulý týden videozáznamy pro připravovanou oslavu narozenin Dividýlka, narazili jsme i na záběry z našeho pobytu v Norsku na Světovém festivalu amatérského divadla. Večer po úspěšném představení jsme vyrazili k moři a udělali si piknik. Z těch několika minut záznamu je stále ještě cítit pohoda, nálada a štěstí. "Hele", povídá Jirka, "stálo to za to, co?"

Co bylo na repertoáru Dividýlka v posledních letech?

Cím jsme starší, tím jsme linější. Takže nových představení mnoho nepřibýlo. Reprižujeme starší kusy, o které je stále zájem. Předěláváme některé věci a poměrně pravidelně uvádíme jakési textappealy, ve kterých zužitkujeme nápady, které nedozrály na celou hru. Nejnovější kus je Židovský poker - dramatizace vynikajících povídek izraelského humoristy Ephraima Kishona.

Vím, že máte k dispozici svou stálou scénu. Jak se vám to povedlo a za jakých podmínek?

Před čtvrtstoletím jsme anektovali bývalou vinárnu Veronika na slánském náměstí. Po revoluci naštěstí zůstal dům městu a dostali jsme naše prostory (sál i zázemí) do pronájmu za symbolickou jednu korunu. Nutno ovšem podotknout, že se vše využívá víceúčelově (schůze zastupitelstva, provoz klubu) a že odvádíme tržbu za vstupné do městské pokladny. Dá se tedy s jistotou nadsázkou tvrdit, že jsme asi jediný amatérský soubor, který "sponzoruje" vlastní městský rozpočet... Symbióza je to ale oboustranně užitečná.

Co připravujete nového, není-li to tabu?

Jirka dramatizuje některé povídky našeho oblíbeného Woodyho Allena. Nemělo by ale tentokrát jít o jednotlivé scény, jako je tomu v případě "Pokeru",

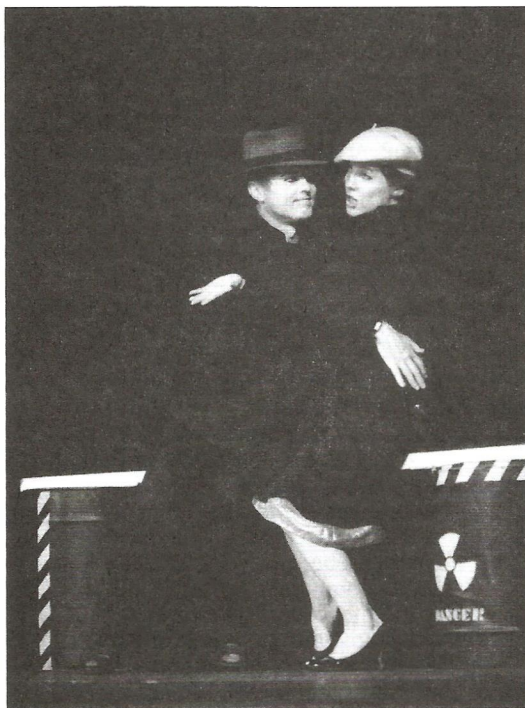
ale o regulérní divadelní hru s využitím motivů a situací povídek. Ve mně dozrává (bohužel už asi dva roky) jeden námět na dětské představení, které by bavilo i dospělé.

Připravujete oslavu 25. narozenin Dividýlka? Jakou?

V době až vyjde náš rozhovor na stránkách AS už budeme mít snad i vyléčenou kocovinu po oslavách. Připravili jsme je na 28. listopad 1998. Teď mohu jen říct, že jsme pozvali všechny lidi, kteří s námi v průběhu naší existence hráli. Vychází mi to asi na osmdesát protagonistů (neboť není malých rolí, že). Zavzpomínáme, zahrajeme několik podařených taškařic a asi tisíc písniček, které jsme za tu dobu našetřili. Zlatým hřebem bude odhalení "umělecké" plastiky šaška - našeho symbolu a loga na průčelí Dividýlka.

Co bys poradil právě vznikajícímu mladému souboru?

Myslíš, že už mám právo někomu

Dividýlko Slaný / Periférie. Foto: Pavel Štoll

radit? Padesát mi ještě není a v poslední době jsem ani nebyl v Rusku. Snad jen, aby se měli rádi, respektovali vzájemně své nápady a nenechali si do toho od nikoho moc kecat. Jo, a taky aby vydrželi...

Děkuji za rozhovor a připojuji se za redakci AS ke gratulacím. Přejí Dividýlku, aby dál k potěše své a diváků porušovalo onen nepsaný zákon, totiž že divadelní soubor má 8, maximálně 10 let plného tvůrčího života, že ho pak musí vystřídat jiní. Když se to už ve Slaném porušilo, tak ať se výjimka potvzující pravidlo děje dál a dál a dál, ad absurdum. To je mé přání první a poslední.

napsal a Jaroslava Hložka zpovídal:

Milan Strotzer

ALEŠ NĚMEČEK - SCÉNOGRAF & LEGENDA Z LUŽE

Krakonošovo divadlo ve Vysokém bylo ve středu 14. října zcela zabráno. Odšourali jsme se tedy do Spořitelny a skončili zapasování ve škvíře za kuleč-níkem. Krakonoš honil mraky a přepršky a Aleškova žena se do našeho povídání tiše usmívala.

Zajíc: Aleši, divadlo v Luži jsi nezačal provozovat jen tak, že jsi náhle pocítil jakési nutkání, ale pokud vím, jde o silnou rodinnou tradici. Aleš: Pravda. Poprvé jsem hrál divadlo ještě před narozením. Stalo se tak v hospodě Na Chlumku, kde můj dědeček na rozhraní 19. a 20. století postavil stálé jeviště. Můj tatínek a maminka byli aktivními členy divadelního spolku JAROSLAV. Zajímavé je, že tatínek byl stavitel a stál u kolébky výstavby další budovy divadla - sokolovny, kterou používáme dodnes. A

já, jako dvouletý, spolu se svým dvojčetem, jsme vezli na trakárku první cihly na stavbu. Já tomu ještě nerozuměl, ale považoval jsem za morální povinnost divadlu sloužit, když ho staví tatínek. Jako děti, ať v obecné škole nebo v měšťance, jsme s rodiči pořád byli v divadle. Jednak měli ulehčené hlídání, ale o to ani tak nešlo, protože nám se v divadle strašně líbilo. Tatínek byl od jinošských let funkcionářem divadla, jednatelem, v třicátých letech se pak stal kronikářem, takže u nás doma se soustředil všechen důležitý materiál historie divadla JAROSLAV. Já ho mám dodnes, a je moc fajn v něm listovat a objevovat - jo, já zdědil ty funkce po něm. Akorát za okupace jsme kroniku museli pořádně schovat, protože tam byla spousta důležitých jmen a taky, kdo se nejvíc zasloužil o Masarykovské oslavy a oslavy 28. října. To samý se ovšem dělo v sedmdesátých letech, protože záznamy v kronice byly vždycky v rozporu s usneseními stranovlády. Já kroniku střežil stejně pečlivě jak za rajchu. Tak jsme si, oproti jiným, uchovali kroniku bez začerněných míst a odvolání zápisů. Představ si, že přes sto let nám v kronice nechybí ani jediný plakát inscenace, kterou jsme dělali. Jo, a do té kroniky - která mimochodem má přijít do archivu Národního muzea v Praze - psal už můj dědeček. Tenkrát měl honosný titul ředitel divadla, ale jinak byl nápo-věda, psala do ní taky maminka, otec, já. Oni jsou v ní vlastně zaznamenány počátky rodiny Brychovy a pak Němečkovy.

Z: Alešku, já se nemusím na nic ptát, ty to odreferuješ sám. Ale, abychom se udrželi v časové linii, tak divadlo JAROSLAV v Luži existuje jak dlouho?

A: Od roku 1801.

Z: Jelikož jsi byl na prknech divadla už v prenatalním stavu, tak v tuhle chvíli tím magickým světem procházíš už - kolik let?

A: I s tím, co si nepamatuju, leda někde v krvi a kostech, to bude ... no jo, 76 let.

Ale scénografii dělám teprve pětapadesát let.

Z: Kolik rolí jsi odehrál?

A: To bylo málo, jenom 5 dětských rolí a potom ve studentském období 3. Já byl velmi špatný herec. To bratr zdědil rodinný herecký talent - odehrál 42 rolí. Já byl nadanější už od narození výtvarně - proto mě asi pojmenovali Aleš (*smích*), i když koně dodnes neumím namalovat jako on. Víš, on tatínek byl výborný kreslíř a ze strany jeho bratra máme v rodině vynikajícího sochaře, Zdenka Němečka, třeba takový plastiky se sportovní tematikou, ty jsou dost známý. Z maminčiny strany se zase vyskytoval loutkář. A já si na loutkové scéně poprvé vyzkoušel výpravu, něco jako zvláštní malá forma scénografická.

Z: Kolik výprav jsi udělal? V Luži i jako host?

A: Ono toho nebylo zas tak moc. V Luži jich bylo myslím 116. Já to musím poměřovat tatínkem. Ten vypravil 220 inscenací, a maminka odehrála přesně 154 rolí, z nichž řadu titulních. Já pořád dělám pro divadlo, a myslím si, že mám co dohánět, i když vím, že dřív se v pondělí začalo zkoušet a stavět výprava, sobota neděle se hrálo, a v pondělí zas začala zkoušet nová hra. To byl jiný systém. Jsem na rodiče pyšný, a mám dojem, že dělám málo. Co se výprav týče, tak já v divadle v Luži po absolvování učitelského ústavu dostal krásný titul "šéf výpravy". No, toho šéfa si umíš představit. Já si scénou navrhl, vyrobil, postavil, nasvítal a pak zboursal. Jasně, já s tím začal už dřív, ještě jako student, a taky jsem vyrobil první černý horizont a první náznakovou výpravu. To bylo v roce 1942, hráli jsme Lope de Vegu "Sedlák svým pánem". A když se otevřela opona, a lidi ji uviděli, ze sálu se ozvalo veliký obdivný "ACH!" - řeknu ti, že to pro mě bylo jedno z největších ocenění. Vůbec, co se mého zaměření týče, měl jsem tu výhodu, že jako dítě jsem pomáhal tatínkovi s výpravami. Já tak získal spoustu zkušeností - technických, technologických, ale i uměleckých. Já si až později uvědomil, že ledacos vím, aniž vím, že to vím. Dobrý, co? To byla vůbec krásná doba a nejlepší praxe mého života. Aniž jsem věděl jak, do mě vhuply divadelní figle a zároveň divadelní zákonitosti.

Z: Vrat'me se k výpravám mimo Luži.

A: Těch bylo 65, když počítám jen ty, co jsem navrhl a udělal. Když připočítám návrhy, který vyrobil někdo jiný, tak to je dalších 39 návrhů. Když to ale vydělím letama, tak mi vychází jen čtyři inscenace za rok. Čopak to stačí?

Z: Řekl bych, že se máš čím chlubit. Kromě všech výprav máš za sebou 13 dramaturgických úprav a scénářů, stále navrhuješ scény a kostýmy, jsi jednatelem spolku JÁROSLAV, píšeš kroniku, maluješ a vystavuješ. Spíš bude zajímavé, jak vnímáš skutečnost, že uvnitř divadla vznikla mladá sekce, která jde svou vlastní cestou?

A: Jejich metoda divadla je jiná. Jiná tím, co do ní přináší Jiřina Pištorová, která se hodně o divadle poučila. Pro mě jiná

neznamená špatná, naopak, ale je pravda, že stará garda si na její způsob nedokáže ... možná nechce zvyknout. Já si s níma divadelně rozumím. Chápu je a fandím jim. Nakonec jsem ji pro "Potopu" navrhl scénou, ale mimo divadlo si jaksí nerozumíme. To ale bude asi vzájemný, to lidský chování a chuť si porozumět. Ono to je nejspíš prakticky o tom - potřebuju tě a nepotřebuju tě. Teď a tady. Víš, ona mi ta naše stará a mladá garda připomíná spolupráci výtvarník-režisér. Dohodnou se na koncepci, a teď ji chce každý po svém způsobu naplnit. No, a to chce umět se domluvit, aby člověk prosadil vlastní názor, ale neurazil toho druhého, a samozřejmě neporušil koncepci. Je to, jak jinak, o osobnostech. Já bych si ale moc přál, aby došlo ke sblížení na obou stranách. Určitě se potřebujeme ... tedy, naše divadlo v Luži nás potřebuje.

Z: Chystá něco stará garda?

A: Příští rok je výročí deseti let od smrti Šotoly, který je s naším krajem a naším divadlem svázaný. Jeho hra "Možná je na střeše kůň" nás dovedla na vrcholný přehlídky, v roce 1983 jsme s ní byli ve Vysokém, a stejně jako "Tovaryšstvo Ježíšovo" se odehrává v lesích a vesnicích okolo Luže. Když Šotola umřel, tak po loučení ve Strašnicích jsme mu jako divadlo - na jeho výslovný přání - vypravili pohřeb u jeho chalupy v Janovičkách. Pohřeb vypadal tak, jak ho sám předepsal. Byl to náš přítel. Moc jsme si ho vážili a užili s ním nejednu hezkou chvíli. No, a tak se chystáme, že uděláme "Padalo listí, padala jablčka."

Z: Ty jsi prý byl v mládí nonkonformní a dravý malíř. Chceš k tomu něco dodat? Rozvést to?

A: Já se nikdy za velkého výtvarníka nepovažoval. Mých 160 centimetrů tomu taky nijak nenasvědčuje ... ne, nebyl jsem nic zvláštního. Jo, maloval jsem po svém, to je fakt. Ale přece každý umělec, který si váží sám sebe, musí mít nějaký styl, dělat to po svém, ne? Svůj výtvarný směr jsem si pojmenoval: Syntéza figurálních prvků a nových praktik kubismu a geometrické abstrakce. Hele, neškleb se.

Z: Ty se šklebíš taky.

A: Já můžu. Já si to vymyslel, a byl jsem svůj. Ale zpátky. Já měl moc dobrý profesory na výtvarku a na češtinu. Oba dva tíhli silně k divadlu a prakticky ho provozovali. Z nich čerpám dodneška. Jo, a taky jsem měl kliku, že táta, i když byl

zaměřenější jinak, mě v mém stylu a v názorech podporoval. Hádal se, chválil, vrčel, ale nikdy nepodceňoval.

Z: Nedávno jsi měl výstavu obrazů.

A: To ano, ale obrazy jsem, až na tuhle jednu výjimku, vystavoval vždycky s někým, s nějakou skupinou. Taky na celostátních expozicích. Největší ocenění však pro mě bylo, když se moje makety a návrhy scén dostaly na "Pražské quadriennale". Měl jsem je vystaveny v divadle Na Vinohradech. Moment, jo, ještě předtím jsem vystavoval svou scénografii v Karlových Varech.

Z: Tvoje žena se vždycky usmívá. Je to tím, že tebe a divadlo má přečtené?

A: Nejen divadlo, ale i výtvarnictví. Má pro mě velký pochopení. My se poznali v divadle. To tenkrát za protektorátu zavřeli gymnasia a ona žila schovaná u strýce v mlékárně v Luži. Jednou jsme potřebovali do inscenace "Stvoření lásky" kompars, prostě krásný holky z tichomořských ostrovů, tak ji někdo ze souboru nějak objevil a přivedl. No, a my ty krásky natírali tekutým líčidlem. Takovým hadříčkem jsme jim jezdili po kůži, a samozřejmě velmi pečlivě barvili od palců na nohou až po okraj vlasů. Ano, a každý natíral tu svou.

Z: To jste je natírali i přes kostým?

A: V tichomori se přece žádný kostým nenosí, a když, tak zanedbatelný.

Z: A pak že jsi nebyl nonkonformní. A za protektorátu k tomu!

A: Pravda, manželka potom vždycky říkala, že to natírání jí byl čert dlužen. I když v tomhle jediném nemá tak docela pravdu. Ono to pokračovalo i mimo divadlo. Já jednou musel odevzdat náčrt na sochařskou studii a nějaký malby a ona mi stála jako modelka. No, taky to nic nestálo ... a víš jak to dopadlo? Jak v absurdním divadle - z těch studií a náčrtů se nám narodil kluk.

Z: Vysvědčení o absoluturiu učitelského stavu a mužnosti jsi tudíž získal zároveň.

A: Já to tak mám celý život. Mně se věci spojují. Co bylo kdysi dávno načatý, pak najednou leze na slunce boží. Můj profesor mě učil grafiku a k tomu patřila nutnost perfektně zvládnout písmo. No, kromě do kroniky nebo na plakát mi nebylo na nic. A najednou, když jsem byl po osmašedesátém dobrovolně odsunut ze stavu učitelského, stará zručnost se probudila a já ji dobře využil. Mě totiž šoupli do Skutče do Botany jako pomocného dělníka. Ale jelikož ty, co měli dělat propagaci, byli nějak málo šikovný nebo opožděný, tak jsem se stal samostatným výtvarníkem. Dobrý, co?

Z: Tady ve Vysokém stojíme na špičkách Krakonošových bot. Máš nějaké přání, o kterém si myslíš, že by je mohl Pán hor splnit?

A: Já bych si přál, aby platilo to, co je napsáno v malém loutkovém sálku Krakonošova divadla: "Byli jsme a budem!"

Z: Alešku, děkuji ti rozhovor, a především děkuji tvé ženě za krásný úsměv plný pochopení, se kterým nás poslouchala.

Vladimír Zajíc

Scénická žatva 1998 - Martin

Scénická žatva v Martině je vyvrcholením národních soutěží slovenských amatérských souborů. Je tedy mezidruhovým festivalem s mezinárodní účastí, stejně jako u nás Hronov. Jeho devízou je hlavně možnost porovnání různých divadelních žánrů, stylů a poetik, což jiné festivaly neumožňují. Tak ukazuje veliké rozpětí, které divadelní tvorba otevírá. Pestrá paleta dramatických druhů a žánrů umožňuje nahlédnout do tvořivých dílen, kde každý soubor svérázně odhaluje svůj postoj k světu. Postoj člověka ke skutečnosti, která ho obklopuje.

Téměř všechna témata se obracela k obrazu člověka jako takového, člověka s jeho bolestmi, s jeho nejistotami, ve víru nešvarů dnešní doby. Stále více a více přesycovaného konzumem a spotřebou. Ať už se tedy jednalo o příběhy tradiční, anebo autorské výpovědi, všechny soubory měly snahu odvrátit se od velkých ideí. Měly snahu o oslovení a setkání se s divákem. Měly snahu o komunikaci. Ne vždy se to však podařilo.

Slovenská Scénická žatva není, jak by se mohlo zdát, přehlídkou toho nejlepšího co se na slovenských scénách urodilo. Je to vlastně obraz a odraz celkové divadelní situace. Soubory na Scénickou žatvu nejsou doporučovány, ale nezvratně nominovány. Hlavní důvod spočívá v tom, že na Slovensku žije mnoho národnostních menšin (Svaz Rusínů, Ukrajinců, Maďarské studentské a dospělé skupiny, Svaz Rumunů žijících v SR, Jugoslávci atd.). Každá menšina má svou národní přehlídku, mnohdy jen jeden soubor, ale právo nominovat. Dále pak i samostatné národní přehlídky - Biblických a duchovních her, Původní slovenské tvorby apod. Stejně i tradiční divadelní amatérské soubory jsou zařazeny do čtyř uměleckých kategorií: Základní, C, B a A. V těchto kategoriích se ucházejí o nominaci na Scénickou žatvu.

Z toho vyplývá, že z umělecky nejvyspělejší kategorie A (tedy špičky), je na Žatvě zastoupen jen jeden nominovaný soubor.

Tak tedy k vlastním inscenacím. Žatva prezentovala tři zahraniční hosty:

Kolínské divadelní sdružení IGDYŽ (Česká republika) ETUDLOVÁNÍ - Benjamín Kytká

O této české inscenaci se již v AS mnohokrát psalo, mnoho divadelníků ji také vidělo a tak ocitují jen reflexe z martinského hlediště:

"Najviac mi bolo ľúto toho, že to nebol slovenský súbor..."

"Bola to poézie recesie, od meditácie, ku gagu, od pohybu ku variáciám, od kabaretu po klamstvo... od jednoznačného k mnohohlasnému a fungovali aj spätné väzby".

"Položil by som otázku selekcie, museli byť všetky výstupy? Najlepšie boli scénky s videopáskou a so zvonom... Chýbala dramaturgia..."

"Cesta jedného kabaretu, ktorá chýba v našom divadle. Veď takéto divadlo je radosť robiť".

"Dokonalý obraz českej spoločnosti. I banality sú reflexiou spoločnosti".

Soubor pohybového divadla PANBORO z Budapešti (Maďarsko)

SVĚCENÍ JARA - hudba Igor Stravinskij

Byl to strhující, nevšední zážitek v podání čtrnácti mladých lidí na scéně. Oni, hudba a světlo. Pohybová studie na téma obrody jara v různých kulturách.

Skupina lidí je na konci svých možností. Jejich další život závisí na oživení obřadu, který si ale vyžaduje oběť. Vyvolené děvče tedy vystoupí na kopec se svým milým a tam žádá o pozeňání nepochovaných a slepých. V údolí zatím vítězí agrese. Síla vracejícího se děvčete agresí postupně překonává.

Vedoucí souboru Péter Úray byl původně mim a věří, že pohyb má v divadle nejdůležitější úlohu. Tak vzniklo spontánní představení - kontaktní tanec - nebo lépe kontaktní improvizace. Bylo to představení na vysoké úrovni, jak po stránce režijní, choreografické, tak i interpretace.

Théâtre du Don z Nancy (Francie)

ESCURIAL - Michel De Ghelderode

Velmi inspirativní představení, které je předkládáno ve dvou rovinách. V jakémisi pozitivu a negativu.

Jednoduchý příběh představuje krutého, zvrhlého krále a utrpení šaška, zamilovaného do královny. Přichází mnich a my se dozvídáme, že královna byla otrávena. Král ve své zvrácenosti

nařídí šaškovi, aby ho obveselil. Šaškovi ale patřila láska královny a on velmi trpí, má-li zahrát svou úlohu. Dohnaný do krajnosti se pokusí krále zaškrtnout, ale nemá dost sil. Tehdy cynický král rozhodne, že si vymění role a že tak dá šaškovi lekci smíchu. A tehdy jako by se čas zastavil a celý příběh se před námi odvíjí znovu v negativu. Jakoby z vnitřku člověka, jakoby z podvědomí. Tato proměna je i scénická. Kostýmy herců se mění v cáry a z šíleného tance krále - šaška se dozvídáme, že král věděl o lásce mezi šaškem a královnou a že právě to bylo příčinou jejího otrávení. Znovu, tentokrát v negativu, přichází mnich a oznamuje smrt královny. A tehdy, šašek - král z bolesti a utrpení, krále - šaška uškrtí. Ještě nutno podotknout, že krále hraje žena, šaška muž.

Oba protagonisté se ve svém zaujetí snažili vyjádřit vnitřní boje postav a zbavit je masek. Jejich projev byl tak niterný, že i přes jazykovou bariéru šlo o inscenaci velmi silnou a sdělnou.

Režisér a vedoucí souboru Vincent Caspary o hře říká: "Je mnoho způsobů jak zobrazit prožívání bolesti, šílenství a lyriky. Tato identita vzniká na půl cesty mezi bezvědomím a to, z čeho plyne, podněcuje buď lásku, nebo zločin."

Uhrnem lze říci, že inscenace zahraničních hostů na Scénické žatvě byly velmi podnětné. Méně již představení národnostních menšin a specifických skupin.

Dramatické tanečné divadlo CHAOS / KÁOSZ

- Královský Chlmec

VARIACIE SPÁSY - Juraj Sárogh

Svaz maďarsky hrajících souborů na Slovensku

V produkci Variace spásy se soubor pokusil o symbiózu pohybu a mluveného slova. Námětem inscenace je dávná historie, svět pověstí a folklóru. Nositeli textu jsou postavy matky, syna a mýtického ptáka Turula. Ostatní účinkující se vyjadřují pohybem. Jejich pohyb je přísně vázaný rytmem bubínku, který ho podporuje, ale občas s ním i zápasí. A tak hledání cesty komunikace s divákem zůstalo jen hledáním.

Divadelný súbor DUMKA v Košiciach

Mestská rada Svazu Rusínů - Ukrajinců v SR

DURO DANDIN ALEBO OKLAMANÝ MANŽEL

- Molière

Příběh inscenace byl postavený na "plochosti". Ploché vztahy, ploché, kreslené kostýmy, ploché kulisy. Ta všechna plochost v nedefinovatelném jaksi rozlehlém prostoru, který víc překážel než pomáhal. Nepromyšlené kroky a gesta herců vedly k obavám, že se ve tmě mezi výstupy srazí. Představení bylo hráno ve spisovné ukrajinštině.

Divadlo VHV - scéna v Báčskom Petrovci

Krajanská menšina v Jugoslávské svazové republice

ART - Yasmina Reza

Ve hře se nejedná o příběh, ale o situaci. Inscenace klade otázky týkající se přehodnocování vztahů. Ale právě to se protagonistům ve snaze po zdívalnění podařilo poněkud zamlít.

Divadlo mladých MALÁ MÚZA v Ilave

Dom kultúry a Centrum voľného času

DRÁMA SVĚTA - Janko Král

Příjemné setkání s mladými lidmi. Příjemné proto, že věřili tomu co říkali. Ale říkali toho mnoho. Až otrocky. Představení příliš založené na slovech. A právě slovo ho zradilo. Byla to moralita, ve které je divákovi přesně ukazován směr a ta zaručeně správná cesta. Ale divák by na to rád přišel sám jen pod vlivem divadelní metafor a ne slov. Bohužel metafor y této biblické, duchovní inscenaci bylo poskrovnu.

Divadelný súbor Jána Chalupku mesta Brezno

KRČMA POD ZELENÝM STROMOM - Peter

Kováčik

Již ve svém základu jde o hru, která má velmi omezené dramatické možnosti. Proto při inscenování nejvíce záleží na hereckých výkonech, atmosféře a typovém obsazení. To všechno bylo do puntiku splněno. Přesto zde ale zůstal jakýsi odstup. Snad proto, že od začátku bylo celkem jasné, jakým směrem se inscenace bude vyvíjet.

Nic překvapivého. Hra nijak začala - nijak skončila a nad tím plynulo velmi dobré, plnokrevné, přirozené, realistické herectví.

**Divadlo M pri dome kultúry Púchov
CÍNOVÝ VOJÁČIK - Jozef Kolečák**

Tato inscenace dospělých pro děti byla vlastně racionální konstrukcí v logickém rámu. Stylová razantnost zasáhla všechny interpretační projevy. Představení bylo ponuré a chyběl mu jakýkoliv kontakt. Žádné rozlišení, žádné emoce, žádná mimika v proměnách pocitů jednotlivých postav.

Co dodat, jestliže autor odpověděl na otázku: "Proč právě tato pohádka?", Slovy: "Protože ji nemám rád".

Divadlo dětí bylo na Žatvě zastoupeno hned třemi inscenacemi. Z toho dvě scénické miniatury:

**Divadelný súbor LANO - Bratislava
RAŇAJKY - Martina Jánošíková**

Interpretka našla ve výstupu "Snídaně" - téma mezi pečivem a věcmi obvykle ležícími na stole. Houska a její vztah k marmeládě, agresivita nože, tiché snění rohlíků, ze kterých se jeden

plná humoru, ironie a srdce. Děti jako ovečky, bílá plachta a ozembouchy. Všechno na scéně se neustále přeměňuje, získává nové významy a hlavně stále hraje a hraje. Soustředění interpreti od sedmi do osmnácti let neztratili nic ze své přirozené hravosti. Vedoucí souboru, Petr Hudák, říká: "Přemýšlel jsem, jaký má smysl dětské divadlo. Mám-li si vybrat talentované děti, nebo vzít všechny, které mají chuť hrát, ať už jsou dřevěnější nebo ne. Pak jsem si řekl, že je nejdůležitější, aby z nich vyrostli lidé, kteří mají sebejistotu a neměli pocit, že člověk musí být talentovaný a bohatý, aby se mohl v životě prosadit. V našem souboru jsou děti různého věku, stejně jako v životě žijeme spolu starší a mladší. A abychom spolu žili rádi, formuji soubor ne jako talentovaný kolektiv, ale jako rodinu".

Představení LALA HÓ ! je velmi podnětné a inspirativní. Je jedním z nejpříjemnějších počínů Scénické žatvy. Je přesně tím, co nazýváme dětskou, tvořivou dramatikou.

A tak se konečně dostávám k vlastním slovenským činoherním divadlům dospělých.

**Netradiční forma: Divadelný súbor HVIEZDOSLAV
v Dolnom Kubíne
BEDEKER - Karol Horváth**

Autor pro svoji hru zvolil jako prostředí pláž, kde nic není na svém místě. Je to tedy jakási pláž světa. Syrový obraz společnosti, ve které přestává platit humanita. (Svoje děti si zastřelíme sami). Inscenace má silně ironický charakter. Zakopneme o něco a ono je to mrtvola. Tam kde byli rodiče - tam je prázdná a my se jen díváme. Na místě komunikace dochází k agresivitě a destrukci. Na této pláži světa můžeme jen tiše degenerovat a lhostejnět.

A jaký zanechalo představení dojem? Rozporuplný. Ono se jaksi nedostalo přes rampu. Nějak se nepovedlo. A tak jsme neodcházeli s mrazením v zádech, ale s rozpaky.

Kategorie základní:

**Divadlo PICTUS
Městské kulturní středisko v Rimavské Sobotě
ZOBRAČI - Stanislav Rakús - Marián Lacko (dramatizace)**

V původní povídce jde o příběh Leba, žebračka, který vypráví své příběhy a tím si vyžebravá na živobytí. Jeho příběhy jsou vlastně vzpomínkami na dětství, kdy jako komedianti

zahynuli jeho rodiče i sourozenci. Zůstal mu jenom bratr Alfonzo, kterého Leb stále hledá. Možná je ale všechno jen fikce. A možná je fikce pravdivější než skutečnost. V dramatizaci se autor zaměřil na nitro člověka a tak děj samotné hry jde poměrně těžko dešifrovat. Na scéně se střídají obrazy z minula s přítomností, bez jakékoli vodící nitě. Chybí konkrétno. Každý z herců představuje vždy ještě někoho jiného a zmatený divák vlastně ani neví koho. A to na scéně hraje ještě loutka - hadrový panák suplující hned postav několik. Inscenaci lze chápat jen z hlediska symbolických významů, k čemuž přispívá zajímavá scéna a téměř magická hra na housle, jejichž tóny jako by se ozývaly z nitra člověka. V tomto představení něco zazářilo, něco zůstalo ve stínu, tak jako v životě.

**Kategorie C: Divadelný súbor pri obecnom úrade v Kláštore pod Znievom
SARDINKY NA SCÉNU, PROSÍM... - Michael Frayn**

Hra se nedá realizovat s výraznými změnami. Nelze v ní tedy najít nic nového. Ale o to inscenátorům ani nešlo. A tak se jim podařilo vytvořit žánrově čisté představení a netajili se tím, že jim nejde o nic jiného, než o dobrou komedii.

**Kategorie B: Divadelný súbor
ETUĐKA pri Obecnom úrade**

Théâtre du Don Nancy, Francie / Escorial.

přemění na bečícího beránka apod. Tyto reálné předměty se v rukách mladé interpretky mění v reálné postavičky.

V druhé miniatuře na motivy příběhu **MATKA A KUBKA** - Veronika Kořínková nabízí své vlastní tělo jako nástroj výpovědi. Sebeironie jí umožnila chovat se ke svému tělu jako k objektu. Jednou bylo velkou horou s údolím, jindy prostranstvím před jeskyní. Prsty na nohou dokázala znázornit zimomřivé víly.

Oba sólové výstupy ukázaly, že i etuda může zaujmout. Odkryly i způsob, jakým se obě interpretky dívají na svět. Znovu se ukázalo, že divadlo dětí hledá cestu do tvořivé fantazie, imaginace a poctivosti. Ale neobejde se ani bez témat prvních lásek, jak je tomu v dětském souboru pantomimy a pohybového divadla pro sluchově postižené.

**Divadlo SME! - Lučenec
SI - Jolana Bandžuchová**

Jde o křehkou, pohybovou variaci na téma lásky. Čistý, nekomplikovaný, jednoduchý, snový příběh, ve kterém se setkávají tři protagonisté. Prý když chce v tanci choreograf zdůraznit svým interpretům, aby se vnímali, použije výraz: "Poslouchejte se". Sluchově postižení členové divadla SME se poslouchají nejen celým tělem, ale i srdcem.

**Dětské divadelné štúdio OCHOTNÍČEK
Dom kultúry v Púchove**

LAEA HO ! - Peter Hudák (česky VIDA HO !)

Je to rozkošná a rozmanitá féerie na téma Juro Jánošík, končí Jáno Jurošík. Jánošík jako veliký hadrový panák, loutka ovládaná dvěma interprety - jeden je tělem, druhý duchem. Hra je

KUKÁTKO
DO
SVĚTA

v Tekovských Nemciach

ZO ŽIVOTA DAŽDOVIEK - Per Olov Enquist

Když jsem vstupovala do divadla, zaslechla jsem z davu opodál stojících mladých lidí: "Tak co, bude to dlouhé, nebo zajímavé?". Bylo to oboje. Zpočátku zajímavé.

Scénu vytvářel černý prostor a na horizontu stála čtyři zrcadla ve formě čtyřdílných dveří či zástěny. Hned po prvních slovech bylo zřejmé, že tématem hry je lidská duše. Ale ouvej - ani lidská duše nemá stejný rytmus. A právě temporytmus se stal největším úskalím hry. Celá inscenace byla poněkud sošná. Divadelní situace, kterými se v předloze hra hemžila, nebyly vyhrané. Stejně jako situace emotivní (dětství jako trauma, břemeno minulosti, láska zbavená krásy, život jako způsob umírání, ovládnutí partnera, atd.). To všechno tvoří dřev postavy hry, ale hercům se to tak trochu vymklo z ruky. Ono to všechno plynulo příliš stejně. Postavy na jevišti se jen potkávaly a mýjely. Zrcadla na scéně, která by mohla nebo měla vytvářet vzájemné napětí mezi postavami, nebyla rozehrána - nefungovala. Mohlo by to být velmi zajímavé, ale zůstalo jen u vizuálního efektu v odrazu herce. Siločáry vzájemného vnitřního napětí se nekonaly. Pohledy do duše člověka jsou vzácné a je nutno s nimi zacházet obezřetně. A šetřit s nimi.

To nejlepší nakonec - Kategorie A:

DÍVADELNÉ ZDRUŽENIE

pri MsKS v Partizánskom

PRVÁ JAZDECKÁ - Isaak

Babel, Jozef Krasula (dra-

matizace) - Historky z vojny

Inscenace je volnou dramatizací Babelových povídek z občanské války v Sovětském Rusku z roku 1919. Toto banální a přece kruté téma je zpracováno s velkým nadhledem a jiskřivým humorem. Celé představení je řadou fragmentů propojených vypravěčem, kterého ale doplňuje dvojice mladých lidí píšících si dopisy. Tedy chlapec, který narukoval a děvče v rodné vesnici. Vlak na frontu odjíždí a ve vesnicích zůstávají samotné ženy, které neví, co si samy počít. A tehdy přichází pomoc z nebe. Anděl poslaný na zem, aby žena nebyla sama, ale také aby se lidstvo přestalo množit. Špinavý, pozemský svět v kontrastu se zářivě čistým, sterilním nebem. Křehký anděl nevydrží tvrdý, lidský úděl a zemře. Tyto scény mají velmi komický účinek a tak se diváci výborně baví, až náhle přijde rozčarování, neboť krutý, lidský úděl nevydrží ani lidé. Ve válce umírají nedůstojně a masově, zastřeleni do zad.

Výborné, vyrovnané herecké výkony, citlivě zvolená hudba, kostýmy i scéna umožňující volné rozehrávání. To vše stírá hranice mezi jevištěm a hledištěm.

A tak jsme odcházeli z představení a po zádech nám běhal mráz. Cemu že jsme se to vlastně smáli?!

Divadelnímu združeníu při MsKS v Partizánskom byla za tuto inscenaci na návrh lektorského sboru udělena na SZ Cena za tvořivý čin roku 1998.

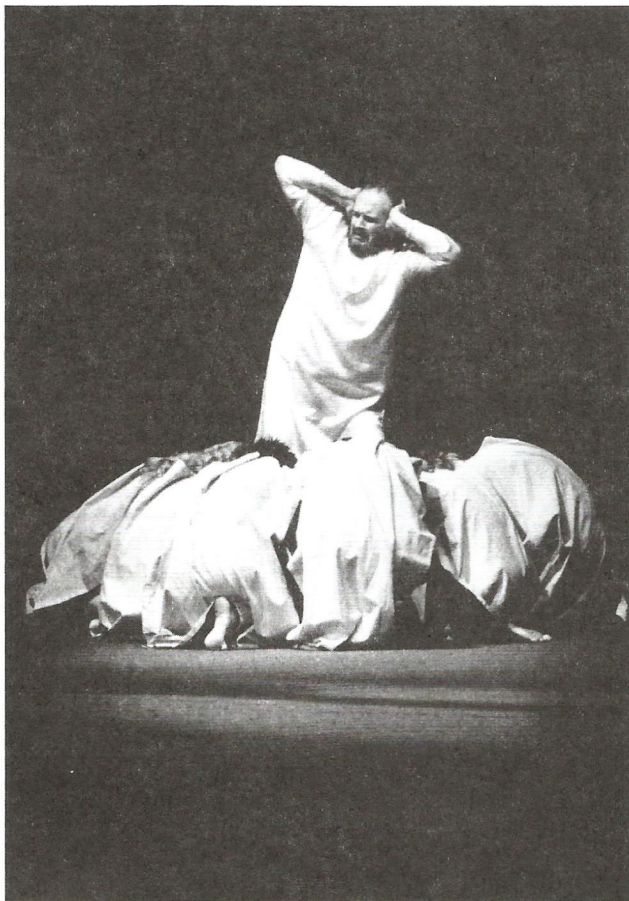
A tak se znovu obloukem vracím na začátek. Pro informaci jsem se zastavila u všech představení, a přece nemohu odpovědět na otázku, jaká byla úroveň slovenské Scénické žatvy v Martině 1998. Byla nízká i vysoká. To neznamená, že průměrná. Ale rozhodně čtyři představení stálo za to poznat. Odlišné v žánru, v úrovni vysoce nadprůměrné. Mohla bych jenom přát našim divadelníkům, aby měli možnost tak inspirativní inscenace vidět: SVĚCENÍ JARA - Maďarsko, ESCURIAL - Francie, L'ALBA HO ! - Slovensko, PRVÁ JAZDECKÁ - Slovensko.

Majka Kotisová

delegátka Českého střediska AITA/IATA

XV. MEZINÁRODNÍ FESTIVAL PANTOMIMY NESLYŠÍCÍCH

Od r. 1970 se každé dva roky (první dva ročníky měly jednorocní odstup, naopak mezi IX. a X. ročníkem byla na žádost Světové federace neslyšících tříletá pauza) konají v Brně Mezinárodní festivaly pantomimy neslyšících, které svým rozsahem jsou světovými setkáními. Jubilejní ročník se konal v Divadle Bolka Polívky ve dnech 10. – 14. listopadu 1998. Uspořádaly jej Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR, D-centrum pro kulturu a vzdělávání neslyšících v Brně a Kulturní dům neslyšících Brno. Finančně přispěly MK ČR, Magistrát města Brna, Městská část Brno-Královo Pole a řada sponzorů. Mezi nimi na prvním místě je dovozce automobilů Seat jako generální sponzor.

Skupina Ruch z Minska, Bělorusko / Renesance.

Foto: Ivo Mičkal

Pantomima neslyšících má v ČR tradici a umělecká úroveň inscenací jednotlivých souborů získala mnoho ocenění po celém světě. Při Svazu dnes pracuje deset pantomimických skupin. Patrně nejznámějšími jsou pražské Nepanto a zejména Pantomima S.I. (Systém International). Tento soubor, jehož uměleckým vedoucím je v současné době Jindřich Zemánek, byl založen v r. 1981. Má 21 členů a ve svém repertoáru má deset celovečerních her. S pásmem Říkadla, v němž je mimo jiné originální dřevěná pohádka, kdy mimové prostředky pantomimy ztvárňují dřevěné marionety, se představil v deseti zemích včetně USA a Japonska. V Monaku, kde se každé čtyři roky koná Světový festival amatérského divadla, dodnes vzpomínají na obrovský úspěch této inscenace v r. 1989. D-centrum a Pantomima S.I. stály u zrodu obnovené otevřené Národní přehlídky pantomimy a pohybového divadla v Kolině.

Mezinárodního festivalu v Brně se za dobu jeho existence zúčastnilo více než dvacet zemí. Jak řekla paní Milada Smutná, prezidentka SNN v ČR, divadelní umění neslyšících

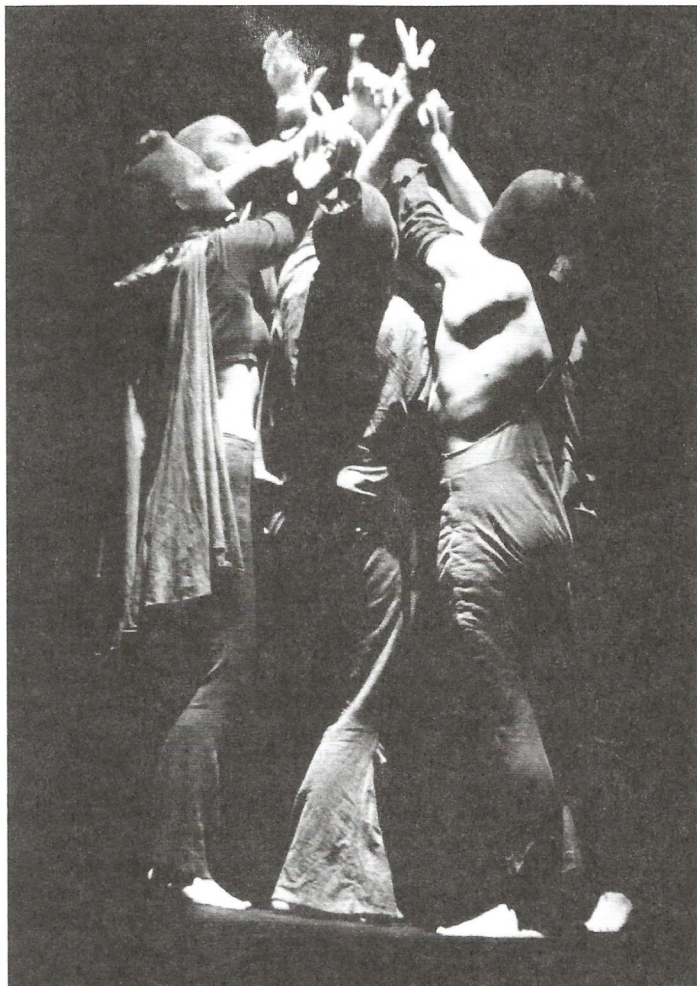
hledá své formy. "Je to němohra, pantomima, divadlo se znakovou řečí nebo černé divadlo? Bylo by omylem tvrdit, že ta či ona forma je nejlepší. Myslím, že nejlepší je taková forma, která je srozumitelná pro neslyšící i nepostižené diváky. Divadlo je druh dialogu mezi lidmi a bylo by určitě chybou izolovat divadlo neslyšících pouze pro neslyšící."

XV. ročníku se zúčastnily soubory a jednotlivci z ČR (skupiny Nepanto, Mimo Ostrava, Sordos z Brna a Pantomima S.I.), Slovenska (zastupovala je skupina studentů slovenské národnosti katedry Dramatické výchovy neslyšících JAMU Brno v čele s pedagogickou vedoucí Zojou Mikotovou), Běloruska (skupina Ruch z Minska), Polska (Teatr 5, Štétín), Itálie (Gestum ze Salerna), Maďarsko (soubor Budapešť), Izraele (mim Goiher Grigori), Estonska (Pärnu) a Slovinska (DGN Koper). Byly mezi nimi začátečníci i staří známí. Je zajímavé, že soubory z Estonska a

Běloruska vedou absolventi JAMU Brno. Mezinárodní porota v čele s Jaroslavem Paurem vybrala nejlepší čísla do dvou galakonzertů a rozhodla o cenách a nositelích Ceny J.G. Deburaua, udělované od r. 1979.

Viděla jsem první a hlavní galakonzert a mezi osmi kratšími i dalšími scénkami mne zaujaly především dvě. Zmiňovaná **skupina studentů JAMU Brno** předvedla úryvek z větší kompozice nazvané **Genesis** v režii Zoji Mikotové. Z tématické řady o stvoření světa jsme viděli "čtvrtý a pátý" den, kdy byla stvořena neživá a živá příroda. S pomocí pohybu, gest a různě dlouhých dřevěných tyčí vytvářeli statické (kamení, skály), ale i dynamické obrazy. Jednotlivá zvířata (zajáci, koně, psi atd.) byli jakousi výtvarně pohybovou zkratkou, která útočila na fantazii diváka. Zoja Mikotová zde podobně jako v *Caprichos* či *Abecedě* osvědčila cit pro kompozici a tvůrčí invenci. **Pětiminutová drobníčka Pantomimy S.I. Sen o životě** nebyla o míchání těsta, ale i koloběhu života. Kolem hospodyně míchající těsto se odvíjí pásmo jejího života, aby posléze i ona sama odešla, a její místo zaujala další generace. Pozoruhodné bylo, jak dívka míchající těsto, která vlastně neměla skoro žádný prostor (stála na místě a míchala imaginární vařečkou v imaginární míse) dokázala proměnou výrazu vytvořit iluzi svého stárnutí. Nejdelší kompozice **Renesance z Běloruska** (40 minut) přenesla také téma stvoření světa zcela včetně drobných pohybových detailů napodobujících animovaný film J. Effela. V galakonzertu na sebe upozornil **talentovaný mim z Prahy František Půlpán**, člen skupiny Nepanto.

Lenka Lázňovská

Slovenští studenti JAMU Brno - katedra dramatické výchovy neslyšících / *Genesis*. Foto: Ivo Mičkal

DRAMATURGICKÝ POZORNÍK

HRY PRO DĚTI A MLÁDEŽ

(Pokračování z AS 5/98)

V minulém čísle AS jsme předeslali, že se v několika následných dramaturgických pozornících budeme věnovat repertoáru pro děti a mládež. Kvalitnější část domácí produkce her pro děti a mládež čerpá především z pohádek. Jakoby se vyhýbala jiným zdrojům, nenabízí rozmanitější paletu námětů a témat. Pokusme se proto i v tomto pokračování poohlédnout po dramatičce jiných zemí. Možná, že v ní objevíte hru, která vás zaujme natolik, že vám bude stát za to pořídit její překlad. Možná, že v ní naleznete inspiraci k vlastní autorské tvorbě. ASSITEJ (Association Internationale du Théâtre pour l'Enfance et la Jeunesse), tj. Mezinárodní sdružení divadla pro děti a mládež pečuje o rozvoj této divadelní oblasti nejrůznějšími způsoby (festivaly, dílny, semináře...). Jedním z prostředků působení je vytvoření banky kvalitních divadelních textů. Tohoto úkolu se ujalo Centrum ASSITEJ v USA a do roku 1996 vydalo 5 dílů mezinárodní bibliografie - Výběrový katalog her pro děti a mládež. Dramaturgický pozorník v tomto čísle AS čerpá ze 4. dílu, vydaného v r. 1993.

S R Í L A N K A

Somalatha Subasingha

Byla jednou jedna zem (Ekmath eka rataka)

Hra se zpěvy - 8 herců

Délka původního provedení hry: 40 minut; pro diváky z celé rodiny

Synopse: Ha o Gamaralovi, vesnickém správci, který urovnává pře, vybírá daně atd. Gamarala má pěkné hospodářství. Jednoho dne zjistí, že bylo jeho hospodářství podupáno zvířetem, jež zanechalo obrovské stopy. Okamžitě nařídí všem vesničanům, aby uvázali své psy. Ale další ráno je úroda opět poničena. Gamarala se proto rozhodne hlídkovat. V noci vidí bílého slona, snášejíciho se z nebes na zem, aby mohl požírat jeho úrodu. Gamarala se chytí sloního ocasu a slon ho vynese na nebesa. V nebi Gamarala nalézá moudrost, mír a štěstí. Vrací se na zem s tím, že jeho rodina může jít do nebe s ním. Gamaralova manželka, připravující se na cestu, prozradí pradeně z vesnice úmysl přestěhovat se do nebe. Pradelna se rozhodne připojit ke Gamaralově rodině. V noci se Gamarala chytí sloního ocasu a ostatní se na něho napojí. Drží se vzájemně za zápěstí a vytvářejí dlouhý lidský řetězec stoupající k nebesům. Během cesty diskutují, co všechno opustili. Pradelna se zajímá o to, jak velkou bude mít v nebi prádelnu. Gamarala ji to chce ukázat, rozpráhne zešířoka ruce, a to způsobí, že všichni spadnou s pořádným žuchnutím zpět na zem.

Hra je k dispozici v sinhalštině (Cejlón). Na požádání je možné dodat anglický překlad.

Lze ji získat na adrese:

ASSITEJ Sri Lanka
Att: Somalatha Subasingha
Play House for Children and Youth
Sri Jayawardanapura Mawatha
Kumbuhgahaduwa, Kotte
Sri Lanka

Š V Ě D S K O

Urban Lindh

Kainoina píseň (Kainos sǎng)

Cinohra - 1 muž, 1 žena

Délka původního provedení hry: 60 minut; pro školní děti

Synopse: Ha líčí příběh válečného dítěte, dívky Kaino, která přichází z Finska do Švédska během 2. světové války. Na osudu Kaino hra vyjevuje základní lidskou potřebu nebýt sám a pociťovat lásku druhých. Postihuje usilování uprchlických dětí o naplnění této potřeby a zároveň rozpor, jaký prožívají.

Hra je k dispozici ve švédštině.

Lze ji získat na adrese:

Teater och musik
Bondegatan 46
S-116 33 Stockholm
Sweden

Peter Engkvist a Stalle Ahrreman podle knížky Larse Klintinga
Örjan aneb O orlu, který se bál výšek (Den Höjdrädde örn Örjan)
 Činohra - 1 muž
 Délka původního provedení hry: 40 minut; pro děti od 4 let

Synopse: Örjan, zlatý orel, trpí nepřekonatelným problémem, který mu brání v rozletu. Bojí se výšek. Jakmile se ocitne na stromě či na vrcholku hory, strach mu nedovolí vzlétnout. Střízlík Edvard mu nabídne pomoc. Domluví si s Örjanem schůzku. Mají se setkat za svítání na vrcholku hory. Nezodpovědný Edvard však poletuje po lese a navštěvuje další zvířata a na svůj slib si vzpomene až pozdě večer. V tu dobu je již tma a na létání není vhodná doba. Dny míjejí a Örjan se Edvardovy pomoci nemůže dočkat. Navzdory svému strachu z výšek sní o létání do Afriky, do Austrálie, do Číny. Kdyby tak měl odvahu odpoutat se od skály a věřit svým křídům! Jednoho dne se stane, že Örjan létá...

Hra je k dispozici ve švédštině.

Lze ji získat na adrese: Teater Pero
 Odengatan 59
 S-113 22 Stockholm
 Sweden

* * *

Börje Lindström
Osm let (Ltta Ir)
 Činohra - 2 muži, 1 žena
 Délka původního provedení hry: 45 minut; pro děti od 8 do 11 let

Synopse: Beckettovská hra, adresovaná osmiletým dětem, je více básní či písní než dramatem. Není založena na příběhu, nenabízí divákům věčné pravdy, nenasleduje ani určitou vývojovou linii. Ba dokonce nenastoluje ani nějaký problém a jeho řešení. Mnohem více naproti tomu líčí stav, v němž lze nalézat napětí, náhlé změny, které jsou částí našeho bytí: jaké to je být osmiletým člověkem, ochutnávat zakázaná slova, pocíťovat probouzející se sexualitu, vyprávět si příběhy, zaobírat se smrtí, a Bohem...

Hra je k dispozici ve švédštině a němčině.

Lze ji získat na adrese: Börje Lindström
 Östgötagatan 42
 S-116 64 Stockholm
 Sweden

* * *

Mats-Arne Larsson
Mars je daleko (Det ligger till Mars)
 Činohra - 3 muži, 1 žena
 Délka původního provedení hry: 60 minut; pro děti od 10 let

Synopse: Ocítáme se ve velkoměstském prostředí, v deštivém Gothenburgu. Dvanáctiletý chlapec Roger se po rozvodu svých rodičů rozhodne žít s otcem. Ha popisuje konflikt, který Roger prožívá, když se rodiče nejsou schopni dohodnout a každý z nich se snaží o to, aby syn žil právě s ním.

Hra je k dispozici ve švédštině.

Lze ji získat na adrese: Fantasicentralen
 Surssa Gård
 S-640 61 Stallarholmen
 Sweden

* * *

VIETNAM

Cheryl Stock
Země a voda
 Muzikál - 8 mužů, 5 žen
 Minutáž neuvedena; pro děti od 8 do 15 let

Synopse: Hra čerpá z vietnamské legendy "Son Tinh a Thuy Tinh". Son Tinh, bůh hor, a Thuy Tinh, bůh moře, se zamilují do My Nuong, jediné dcery krále Hunga XVIII. z Van Langu. Son Tinh dá králi Hungovi nesčetné darů. Král za to svolí, aby se Son Tinh oženil s jeho dcerou My Nuong. Tato událost je příčinou rivality mezi božskými bratry. Strhne se mezi nimi otevřený boj, který otřásá světem, zabíjí mnoho lidí a všechno ničí. Díky dobrotě krále a jeho dcery oba rivalové přijdou opět k rozumu a ukončí vše ničící válku. Lidé si opět užívají života v klidu a míru.

Hra je k dispozici ve vietnamštině.

Lze ji získat na adrese: ASSITEJ Vietnam
 Theatre TUOI TRE
 Ngo Thi Nham Hanoi
 Vietnam

* * *

Nhuynh Khac Phuc
Přátelství s anděly
 Muzikál - 5 mužů, 1 žena
 Délka původního provedení hry: 15 minut; pro děti od 6 do 15 let

Synopse: Malá holčička Na je sirotkem a musí pást buvoly a sekat trávu, aby se uživila. Skupina zlých dětí chytí dvě želvy a mučí je. Jakmile to Na uvidí, je jí želva líto a rozhodne se vyměnit sladké brambory za želvy. Na se se želvami spřátelí. Netuší, že jsou to princové Říčního boha, kteří utekli z nebes na zem, kde se musí naučit stát se lidmi. Na a želvy se stanou blízkými přáteli. Jednou napadne vesnici, kde žijí, obrovské sucho. Vira v dobro lidské duše a přátelství Na přivede jednoho z princů - anděla k osobní oběti pro záchranu vesnice. Lidé přežijí.

Hra je k dispozici ve vietnamštině.

Lze ji získat na adrese: ASSITEJ Vietnam
 Theatre TUOI TRE
 11 Ngo Thi Nham Hanoi
 Vietnam

připravil Milan Strotzer
 s použitím překladů Kristýny Poesové

NABÍDKA DIVADELNÍCH PŘEDSTAVENÍ

(Údaje uvedené pod kontaktní adresou vyjadřují: hrací prostor a jeho minimální rozměry + informaci o tom, zda lze inscenaci uskutečnit ve venkovních prostorách / minutáž představení + údaj o přestávce / minutáž minimálního potřebného času na přípravu představení / minutáž minimálního potřebného času na bourání / počet zúčastněných osob / cena za 1 km jízdy nebo způsob dopravy / cena účtovaných nákladů na představení / technické požadavky, jsou-li jaké).

Karel Vontroba na motivy románu Jacka Londona: Tulák po hvězdách (činoherní představení - drama pro dospělé publikum)

Bechyňský divadelní spolek LUŽNICE, kontakt: BDS Lužnice, Karel Vontroba, Na Libuši 672, 391 65, Bechyně, tel. 0361-961244 neb 0602-460766.

Kukátkové jeviště min. 8x5 m, lze hrát venku / 90' bez přestávky / 60' / 30' / 16 / 4 osobní vozy / 1.000,- Kč / 3 nezávislá bodová světla + min. 4 reflektory na dosvícení scény (min. 1000 W) a 1 tah.

Směr, 19. 10. 1998)

CELÁKOVICE (Okres Praha - východ): Národní tematickou divadelní přehlídku z díla bři. Capků připravili od 23. 10. v Celákovcích. Zahájila večerem monologu, dialogu a aktovky z díla bři Capků. (Zpravodaj města Celákovice, č. 10, 1998)

CERVENÝ KOSTELEČ (Okres Náchod): V Divadle J. K. Tyla v Cerveném Kostelci na Náchodsku má místní ochotnický soubor umístěnou knihovnu s 1800 svazky s divadelní tematikou (k 1. 9. 1998). (Noviny Náchodská, 02. 10. 1998)

ČESKÁ LIPA (40 tis. obyv.): Ve dnech 19. - 21. 11. 1998 se v Jiráskově divadle v České Lípě uskutečnil XXII. ročník Českolipského divadelního podzimu. Pozvány na něj byly AHA! divadlo z Lysé n. L. s Pinterovými Narozeninami, Studna Hosín s Robinsonem Crusoe, IGDYŽ Kolín s Etudlováním. Své vystoupení připravil i domácí Divadelní klub Jirásek s hrou pro děti Zenich pro čertici. V rámci přehlídky byly připraveny herecké semináře, vedeny Františkem Zborníkem a fotovystava Pavla Šjolla Portréty umělců. (MŠ)

ČESKÝ TĚŠÍN (Okres Karviná): Ve dnech 7. až 10. 10. 1998 se v Českém Těšíně na Karvinskou a Cieszyn v Polské republice uskutečnil 9. ročník divadelního festivalu Na hranici, pořádaný institucemi na obou stranách hranice (např. Těšínské divadlo Český Těšín, Dom narodowy Cieszyn). (Noviny Karvinská, 24. 09. 98)

HRADEC KRÁLOVÉ (Okres Hradec Králové): Ve studovně Státní vědecké knihovny v Hradci Králové se 6. 10. 1998 uskutečnila 4. literární dílna s názvem Nejen o divadelní režii. (Hradecké noviny, 29. 09. 1998)

HRADEC KRÁLOVÉ, ČR: V Hradci Králové začala 5. 9. 1998 Divadelní šance '98, na níž se představila mladá autorská divadla z ČR. S podporou OkÚ a MěU

VYBRÁNO Z DATABÁZE IPOS BILINA (Okres Teplice): Bilinské divadelní minimum - amatérský divadelní soubor z Biliny na Teplicku - zahájil v polovině září 1998 novou sezónu vystavou, přibližující historii tamního ochotnického divadla. Expozici otevřenou do 24. 10. tvořily plakáty, rekvizity, scénografické návrhy, kostýmy a také fotografie zřejmě nejstaršího bilinského ochotnického spolku z r. 1913. (MF Dnes, 18. 09. 98)

BOLERADICE (Okres Břeclav): Divadelní spolek bratří Mrstíků v Boleradicích na Břeclavsku uspořádal ve dnech 2. až 4. 10. 1998 setkání ochotnických souborů Divadelní sešlost, na které se sešly soubory z Polné u Jihlavy, Němčic nad Hanou a Boleradice. (Nový život, 24. 09. 1998)

CHRUĐIM, KOSTOMLATY POD MILEŠOVKOU (Okres Chrudim, Teplice): V muzeu loutek v Chruđimě se brzy objeví i loutky z Kostomlat pod Milešovkou, spolu s nástinnem historie působení V. Mengra v této obci. V. Mengr, zřejmě hybatel místního kulturního dění, tu vyřezal kolem tisíce loutek, hrál ochotnické loutkové divadlo, zpíval, maloval a zakládal Osvětovou besedu. (Deník

v Hradci Králové, Open Society Found ji uspořádalo Středisko amatérské kultury Impuls. (*Orlické noviny*, 05. 09. 1998)

HRONOV (Okres Náchod): Hronovský amatérský divadelní soubor měl v letošním roce řadu pozvání na několik evropských festivalů s úspěšnou inscenací Čechovova Medvěda, se kterou jezdila seniorská skupina po světě v minulých letech. Prvním festivalem byl Korbach v Německu, kde vystupují vždy 1 - 2 zahraniční soubory. Hronovský soubor tu byl již podruhé. Seniorská skupina souboru pak ještě sehrála představení Medvěda v Donzdorfu, kde hrály také soubory z francie, Ukrajiny, Rakouska a Německa, dále na mezinárodním festivalu ve švýcarském Thunu, v Londýně a naposled na mezinárodním festivalu v německém Sulzbachu. (*U nás*, č. 11, 1998)

KARVINA (Okres Karviná): Nadace STUDENT ve spolupráci s MěU Karviná a s pomocí grantu Nadace Open Society Fund Praha uspořádala nultý ročník amatérského divadelního festivalu Karvinský divadelní podzim od 16. do 19. 11. 1998 v Karvině. (*Kultura a život*, č. 11, 1998)

KOLÍN (Okres Kolín): Ve dnech 15. až 19. 9. 1998 se v Kolíně uskutečnil 4. ročník Kašparova kolínského memoriálu, na který přijeli mimové z Velké Británie, Belgie, Ruska, ČR. (*Listy Benešovska*, 14. 09. 1998)

LIBOŠOVICE (Okres Jičín): Oblíbená a hojně navštěvovaná představení ochotníků z Libošovic na Jičínku, kteří zde ukončili svou činnost v r. 1989, byla v posledních dvou letech nahrazena besedami se zajímavými lidmi. Tak se v letošním roce uskutečnilo Povídání o Albrechtu z Valdštejna, Povídání o divadle i filmu se spisovatelem a dramatikem Oldřichem Daněkem, povídání s herci, zpěváky i politiky. Setkání se koná vždy v hotelu Český ráj v Libošovicích. (*Zpravodaj Srámkovy Sobotky*, č. 5, 1998)

LITOMĚŘICE (Okres Litoměřice): Divadlo Karla Hynka Máchy v Litoměřicích uspořádalo od 10. 10. 1998 předhlídku loutkových pohádek Týden ve světě loutek Františka Pešana. (*Deník Litoměřicka*, 10. 10. 1998)

MANĚTÍN (1500 obyv., okr. Plzeň-sever): Město Manětín a místní divadelní soubor Mlask připravily ve spolupráci s referátem kultury Okresního úřadu Plzeň-sever na dny 27.-29. 11. 1998 okresní divadelní předhlídku Manětínská opona '98. Do Kulturního domu v Manětíně byly pozvány soubory Trus z Tmové - Vražda v salonním coupé, Osada z Horní Břízy - O rohaté princezně, Lípa Hodoviz - Pan radní si neví rady, Užas Lité - Poklusem osudem dobrého vojáka Švejka, Stáec Kaznějov - Komédie o vějíři, Žilov - Jeppe z vršku. Na předhlídku se připravil i domácí Mlask s Milostným dostaveníčkem. (*MS*)

MARTIN, SLOVENSKO: Na podzim tohoto roku se slovenští amatérští divadelníci rozloučili se zesnulým Stanislavem Chrenem, loutkářem a hercem z Martina, který byl po dlouhá léta tajemníkem ZDOS a přítelem českých amatérských divadelníků. (*MS*)

NÁCHOD (Okres Náchod): Do konce října 1998 musí vyklidit náchodská Loutková scéna Dětem pro

radost po dlouholeté činnosti (letos slaví 45 let trvání) prostory v suterénu Slávie. Z toho důvodu nebyla na podzim zahájena v divadelku sezóna. Občanské sdružení Loutková scéna Dětem pro radost se obrátilo na MěU v Náchodě s žádostí o přidělení prostor na zbudování nových prostor včetně jeviště, hlediště, šaten, zázemí souboru atd. (*Náchodský zpravodaj*, č. 10, 1998)

NOVÁ PAKA (Okres Jičín): Při Městském kulturním středisku v Nové Pace působí skupina ochotníků, kteří vyzývají a přijmou ještě další talentované zájemce o aktivní účast na ochotnickém divadle. (*Achtá*, č. 11, 98)

NYMBURK (Okres Nymburk): Další ročník divadelní předhlídky Nymburský pohádkový podzim začal 7. 11. 1998 v Nymburce, pořádá ho divadelní spolek Hálek při MěKS Nymburk. Představení podbíhala 7., 15., 21. 11. a 5. 12. 1998. Na programu byla představení divadelního spolku Klicpera Sadská, Nového divadla Mělník, loutkové scény při DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou, divadelního spolku Hálek Nymburk a další. (*Polabské listy*, č. 45, 1998)

OSTRAVA (Okres Ostrava): V Ostravě vyvrcholila 23. 9. 1998 třídenní divadelní, taneční a hudební předhlídky Lavuta (Housle), kterého se zúčastnilo 9 dětských romských souborů z ČR, 2 romská profesionální divadla z Kladna a Košic, Divadlo loutek z Ostravy, divadlo Romathan z Košic atd. (*Svoboda*, 23. 09. 1998)

PELHRIMOV (Okres Pelhřimov): Po 3 letech začal v Pelhřimově znovu hrát loutkový soubor Rolníčka, který existuje 35 let. Doposud neměl ve městě stálou scénu. Situaci vyřešilo Městské kulturní středisko. Mělo zájem na tom, aby se do města vrátilo loutkové divadlo, a tak souboru nabídl za malý nájem scénu Máj. (*MF Dnes*, 16. 09. 1998)

PLZEŇ (Okres Plzeň): Počátkem října 1998 zahájilo novou sezónu v plzeňském D klubu Loutkové divadlo Spalicek, které je nejstarším loutkovým amatérským divadlem v Plzni a patří k nejstarším v republice - bylo založeno v r. 1923. Toto tradiční marionetové divadlo je v současné době též jediným amatérským loutkářským souborem v západočeské metropoli, které svá představení pravidelně hraje na pevné scéně. Pronájem sálu na zkoušky a představení platí díky grantu od Magistrátu města Plzně. (*MF Dnes*, 12. 10. 1998)

POLICE NAD METUJÍ (Okres Náchod): V Polici nad Metují připravili na 2., 5., 22., a 27. 11. 51. Polické divadelní hry. Účastní se jich Divadelní soubor Červený Kostelec, Divadelní soubor A. Jiráka Upice, místní Divadelní soubor Kolář, Divadlo Jary Cimrmana z Prahy a další. (*Polický zpravodaj*, č. 21, 1998)

PRAHA: České středisko UNIMA a Sdružení pro vydávání časopisu Loutkář ve spolupráci s hl. m. Prahou a za finanční podpory MK ČR připravily v Praze na 6.-8. 11. 1998 8. ročník oborové předhlídky profesionálních a amatérských loutkových divadel českých zemí Přelet nad loutkářským hnízdem. Vystoupily např. soubory z Prahy, Svitav, Českých Budějovic, Bechyně, Hradce Králové, Plzně, hosté z Německa aj. (*Divadelní noviny*, č. 18, 1998)

PRAHA 6: Ve dnech 14. - 21. 11. 1998 se v Praze konal 3. ročník mezinárodního divadelního festivalu Čtyři+čtyři dny v pohybu. Hlavním cílem předhlídky je představovat české kulturní veřejnosti současné progresivní cesty evropského nezávislého divadla. Dramaturgie se zaměřila na prezentace umělců, kteří svou tvorbu přesahují hranice jednotlivých divadelních žánrů a vyjadřují se převážně pohybovými prostředky. Platforma festivalu umožňuje také vytvářet podmínky pro tvůrčí dílny a semináře se zahraniční účastí. Pravidelnou součástí festivalu budou koncerty, videoprojekce a tematická výstava.

Díky podpoře hl. m. Prahy a letos také obvodu Praha 6 se přehlídka stala kontinuální akcí, která si během své dvouleté existence vybudovala mezinárodní prestiž a svoji programovou skladbou se již dnes vyrovná podobně zaměřeným domácím i zahraničním divadelním festivalům. Letošní ročník představil soubory z ČR, Holandska, Slovinska, Maďarska, Velké Británie, Německa, Ruska, Rakouska, Portugalska a poprvé byl rozšířen o mezinárodní divadelní fórum s tématem Performing Arts - nové divadelní tendence na konci tisíciletí. (*Sestka*, č. 10, 1998)

PRAHA 7: Amatérský divadelní soubor Ty-já-tr oslavuje v r. 1998 10 let své činnosti. Jeho zřizovatelem je Dům dětí a mládeže v Praze 7. Jeho cca 170 členů tvoří děti a mládež ve věku 4-20 let. Soubor má 15 vedoucích, pracuje systémem přípravných kroužků podle věkových kategorií (CO?! - kroužek dětí 3. - 8. třídy, Hrobeš - mládež ve věku 15 - 16 let, Bez názvu - 17 - 20 let). Za 10 let Ty-já-tr nastudovalo 13 velkých inscenací a kolem 60 různých projektů. Jubileum si připomíná malým festivalem ve svém domovském divadle Radar. Vedle premiéry pohádkového muzikálu a úspěšných inscenací program také zahrnuje výstavu o dosavadní práci souboru a dětský karnaval. (*Večerník Praha*, 02. 11. 1998)

PRACHATICE (12 tis. obyv.): Sumavský ochotnický spolek v Prachaticích připravil na 27. 11. 1998 komponovaný pogram, který uvedl k oslavě 70. výročí českého ochotnického divadla v Prachaticích. (*MS*) **PŘIBYSLAV** (Okres Havlíčkův Brod): Loutkářský amatérský soubor z Přibyslavi na Havlíčkovobrodsku oslavuje v r. 1998 100 let své existence. Současný soubor se ustavil před 10 lety, má 20 členů a snaží se 1x měsíčně uvádět představení pro nejmenší. (*Noviny Vysočiny*, 20. 10. 98)

RADNICE, ROKYCANÝ (Okres Rokycany, Rokycany): V Radnicích na Rokycansku byl 31. 10. 1998 zahájen 26. ročník Radnické divadelní předhlídky (např. D3 z Karlových Varů, Nové divadlo Mělník). Domácí ochotnický soubor existuje v městě od roku 1850, v roce 1993 se zformoval v oblastní sdružení. Nyní je jediným divadelním souborem na Rokycansku. Má přes 40 členů. (*Rokycanský deník*, 31. 10. 1998)

RAKOVNÍK (Okres Rakovník): Již 50 let své činnosti si připomínají rakovnickí loutkáři. V r. 1950 se začalo hrát v novém divadle první loutkové představení. V r. 1960 byla budova rekonstruována a dodnes tak slouží jak loutkářům, tak celému městu. Umělecké úspěchy loutkářského souboru tvoří především několikaletá účast na celostátní přehlídce Loutkářská Chrudim i na dalších

významných soutěžích a akcích. V r. 1997 měl soubor 33 členů. Na repertoáru souboru byly klasické pohádky. S pohádkou Červená Karunka se mladí ze souboru zúčastnili krajské přehlídky ve Strakonici. Vloni byla otevřena výstava o činnosti souboru. Do konce loňského roku pracoval soubor jako součást Kulturního centra v Rakovníku s ostatními zájmovými kroužky. Kulturní centrum však ukončilo svou činnost a členové loutkového divadla vytvořili samostatný subjekt a za velké podpory MěU pokračují dál. Soubor v průměru hraje 22 - 24 představení za rok. Od ledna 1997 do října 1998 je navštívilo 4 589 diváků. (*Radnice*, č. 10, 1998)

ŠTRÁŽ POD RALSKEM (Okres Česká Lípa): Šestý ročník přehlídky výtvarné a dramatické tvorby neslyšících dětí se uskutečnil ve dnech 26. a 27. 9. 1998 ve Štráži pod Ralskem na Českolipsku. Sešlo se zde 50 dětí z ČR. Soutěž uspořádalo Sdružení pro kulturu neslyšících SORDOS Brno a Dům kultury Advena. Na akci se podílely nadace Dobré srdce z České Lípy, Dr. Holek z ÚJEP Ústí nad Labem a město. (*Českolipský deník*, 29. 09. 1998)

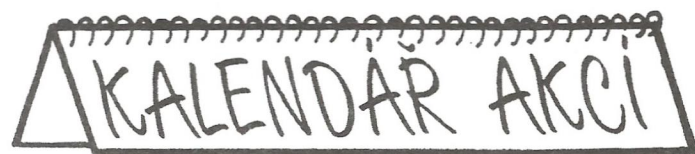
TREBÍČ, ČR: Západomoravské muzeum v Trebíči uspořádalo od 6.-26. 11. 98 výstavu České loutkové divadlo. (*Zpravodaj města Trebíče*, č. 11, 1998)

TYNÍŠTĚ NAD ORLICÍ, VÝCHODNÍ ČECHY (Okres Rychnov nad Kněžnou): Na přelomu října a listopadu 1998 proběhl v Týništi nad Orlicí na Rychnovsku 31. ročník Týništského divadelního podzimu, na který se sjely ochotnické soubory z východních Čech (např. soubor Jirásek z Týniště oslavující letos 115. výročí svého založení). (*Orlické noviny*, 20. 10. 1998)

ÚSTÍ NAD LABEM (Okres Ústí nad Labem): Soubor Mladá scéna z Krásného Března - Ústí nad Labem sdružuje 25 amatérských divadelních umělců všech generací. Na Ustecku působí již 17 let. V říjnu 1998 reprezentovalo české amatérské divadlo na 20. ročníku mezinárodního festivalu mladého divadla v rakouském Heidenreichsteinu. (*Ustecký deník*, 16. 10. 1998)

VELKÝ OSEK (Okres Kolín): Ve Velkém Oseku na Kolínsku se v říjnu 1998 uskutečnilo čtyřdenní setkání mladých divadelníků ve věku 12-16 let pod názvem Závislost - cesta do nikam. Téměř 60 účastníků z okresu bylo rozděleno do 5 dílen vedených divadelními profesionály či pedagogy dramatické výchovy. (*Kolínské noviny*, 14. 10. 1998)

VODNÁNEH (Okres Strakonice): Ve Vodňanech na Strakonicku začalo 24. 9. 98 4. divadelní setkání, jehož představení byla věnována především dětem (např. Divadlo Pohádka z Prahy). (*Listy Strakonicka*, 24. 09. 1998)

LEDEN - ÚNOR '99

Neděle od 3.1. do března

22.-24.1.

5.-7.2.

15.-18.2.

Divadlo dětem Mělník, středočeská krajová přehlídka činoherního divadla pro děti

Turnov, Modrý kocour, krajová přehlídka mladého a netradičního divadla

Bechyně, Bechyňské perlení, přehlídka a dílna amatérských divadelních souborů všech kategorií, zejména těch souborů, které nemají ambice konfrontovat své výsledky práce na oficiálních postupových přehlídkách

Bystřice nad Pernštýnem, Vysočinská buchtá, jihomoravská krajová přehlídka činoherního a hudebního divadla